

**TÜRKİYE’DE DÜZENLEYİCİ DENETLEYİCİ
KURULUŞLARIN BÜTÇE YAPILARININ ANALİZİ:
BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME
KURUMU ÖRNEĞİ (2005-2014 DÖNEMİ)**
(Yüksek Lisans Tezi)

Öner KEMER

Kütahya - 2016

T.C.
DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
Maliye Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

**TÜRKİYE’DE DÜZENLEYİCİ DENETLEYİCİ
KURULUŞLARIN BÜTÇE YAPILARININ ANALİZİ:
BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME
KURUMU ÖRNEĞİ (2005-2014 DÖNEMİ)**

Danışman:
Yrd.Doç.Dr. Hatice DAYAR

Hazırlayan:
Öner KEMER

Kütahya – 2016

Kabul ve Onay

Öner KEMER'in hazırladığı “Türkiye’de Düzenleyici Denetleyici Kuruluşların Bütçe Yapılarının Analizi: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu Örneği (2005-2014 Dönemi)” başlıklı Yüksek Lisans tez çalışması, jüri tarafından lisansüstü yönetmeliğinin ilgili maddelerine göre değerlendirilip oybirliği / oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

...../...../2016

Tez Jürisi	İmza	
	Kabul	Red
Prof.Dr. İsmail TATLIOĞLU		
Yrd.Doç. Dr. Hatice DAYAR (Danışman)		
Yrd.Doç. Dr. Abdullah Burhan BAHÇE		

Doç. Dr. Niyazi KURNAZ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Yemin Metni

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “Türkiye’de Düzenleyici Denetleyici Kuruluşların Bütçe Yapılarının Analizi: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu Örneği (2005-2014 Dönemi)” adlı çalışmamın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım kaynakların kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

...../...../2016

Öner KEMER

Özgeçmiş

1978 yılında Aydın'da doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Aydın'da tamamladı. 1997 yılında başladığı Kafkas Üniversitesi Maliye Bölümünü 1999 yılında tamamladı. Lisans tamamlama eğitimini Anadolu Üniversitesi İktisat Fakültesi Maliye Bölümünde alarak 2004 yılında mezun oldu. Halen Hava Kuvvetleri Komutanlığında görev yapmaktadır.

ÖZET

TÜRKİYE’DE DÜZENLEYİCİ DENETLEYİCİ KURULUŞLARIN BÜTÇE YAPILARININ ANALİZİ: BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU ÖRNEĞİ (2005-2014 DÖNEMİ)

KEMER, Öner

**Yüksek Lisans Tezi, Maliye Ana Bilim Dalı
Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Hatice DAYAR
Ocak, 2016, 114 sayfa**

Bu çalışmanın amacı, Düzenleyici ve Denetleyici Kurum (DDK) kavramını açıklamak, bu kurumların Dünya’daki gelişimi üzerinde durmak ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun (BDDK) görev-gelir ve bütçesel yapılarını inceleyerek kurum hakkında bilgi vermektir.

Çalışmada öncelikle DDK kavramı, ortaya çıkışları, yayılma süreçleri, gelişimleri ve özellikleri ele alınmıştır. Ardından Dünya’da DDK örneklerine yer verilmiştir.

Daha sonra, ikinci bölümde Türkiye’de DDK’ların ortaya çıkış nedenleri ve gelişimleri, yönetim yapıları ve türleri hakkında bilgi verilmiştir.

Üçüncü ve son bölümde ise, BDDK’nın son 10 (on) yıllık bütçesi incelenmiş, bu yıllara ait gelir bütçeleri ve gerçekleşme durumları, ödenek ve harcama gerçekleşme durumları tablolar yardımıyla anlatılmış, ödenek ve harcama durumları grafik yardımıyla ortaya konulmuştur. Kurum bütçesi, DDK ve merkezi yönetim bütçeleri ile karşılaştırılarak bütçe büyüklüğü oransal olarak ortaya konmuştur. Yapılan harcamaların ve elde edilen gelirlerin kurumun kuruluş felsefesine uygun olduğu, kurumun kendi dinamikleriyle geliştiği, bütçe rakamlarının kurumun yıllık olarak ihtiyaçları karşıladığı, siyasi iradedenden bağımsız hareket ettiği ve kuruluşda amaçlandığı gibi özerk yapıyı sürdürdüğü ortaya çıkartılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Düzenleyici ve Denetleyici Kurum, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, 5411 Bankacılık Kanunu, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu

ABSTRACT

THE ANALYSIS OF REGULATION AND SUPERVISION AGENCIES' BUDGET STRUCTURES IN TURKEY: BANKING REGULATION AND SUPERVISION AGENCY SAMPLE (2005-2014 PERIOD)

KEMER, Öner

Master's Thesis, Department of Public Finance

Supervisor: Asst. Prof. Dr. Hatice DAYAR

Jan, 2016, 114 pages

The purpose of the current study is; to explain the term Regulation and Supervision Agency (RSA), to elaborate on the development of these agencies around the world, and to investigate and provide information about Banking Regulation and Supervision Agency (BRSA) by the analysis of function-revenue and budgetary structures of the Regulation and Supervision Agencies.

At the outset of the current study; the term Regulation and Supervision Agency, emerging of such agencies, enlargement process, development and specifications are covered. Then, a few samples of Regulation and Supervision Agency around the world are presented.

In the second part, Regulation and Supervision Agencies' emerging and development processes in Turkey are handled. Furthermore, administration structures and types are presented.

In third and last section, BRSA's (banking regulation and Supervision Agency) last ten years of budget was investigated, expressed income budget and situation of formation, situation of appropriation and expenditures in situation of formation related to these years by means of charts, put forwarded appropriation and situation of expenditure by means of graphics. Budget of agency, by comparing with DDK (regulation and Supervision agency) and budget of central management, was put forwarded.

Keywords: Regulation and Supervision Agency (RSA), Banking Regulation and Supervision Agency (BRSA, Banking Law No. 5411, Public Finances Management and Control Law No. 5018

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLOLAR LİSTESİ.....	xii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xiv
KISALTMALAR	xv
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

DÜZENLEYİCİ DENETLEYİCİ KURUMLAR KAVRAMI VE DÜNYADA ÖRNEKLERİ

1.1. DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUM KAVRAMI	4
1.1.1. Düzenleyici ve Denetleyici Kurum Kavramı	4
1.1.2. Düzenleyici ve Denetleyici Kurumların Ortaya Çıkış Nedenleri.....	4
1.1.3. Düzenleyici ve Denetleyici Kurumların Gelişimi	6
1.1.4. Düzenleyici ve Denetleyici Kurumların Özellikleri.....	7
1.2. DÜNYADA DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUM ÖRNEKLERİ...9	
1.2.1. Amerika Birleşik Devletleri Örneği	9
1.2.2. İngiltere Örneği	10
1.2.3. Almanya Örneği	11

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE’DE DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLARIN GELİŞİMİ, ÖRGÜT YAPILARI, GÖREVLERİ VE TÜRLERİ

2.1. TÜRKİYE’DE DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLARIN GELİŞİMİ.....	14
2.1.1. Düzenleyici ve Denetleyici Kurumların Ortaya Çıkış Süreci	14
2.1.2. Düzenleyici ve Denetleyici Kurumların Gelişim Süreci	15
2.2. DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLARIN YÖNETİM YAPISI	17

2.2.1. Düzenleyici ve Denetleyici Kurumların Yönetim Yapısı	17
2.2.2. Düzenleyici ve Denetleyici Kurumların Yönetim Yapısı İçindeki Yeri	17
2.3. DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLARIN YASAL KONUMU, KURULUŞ NEDENLERİ VE AMAÇLARI	18
2.3.1. Yasal Konumu	18
2.3.2. Amaçları	19
2.4. TÜRKİYE’DE DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLAR	20
2.4.1. Sermaye Piyasası Kurulu (SPK).....	21
2.4.2. Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK).....	22
2.4.3. Rekabet Kurumu (RK).....	22
2.4.4. Tütün, Tütün Mamülleri ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurum.	23
2.4.5. Kamu İhale Kurumu (KİK).....	24
2.4.6. Telekomünikasyon Kurumu (TK).....	24
2.4.7. Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (EPDK).....	25
2.4.8. Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGMDSK).....	25
2.4.9. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK).....	26

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE’DE BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMUNUN BÜTÇE YAPISININ ANALİZİ

3.1. BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMUNUN KURULUŞU, ÖRGÜT YAPISI, AMAÇLARI VE GÖREVLERİ.....	28
3.1.1. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun Kuruluşu	28
3.1.2. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun Örgüt Yapısı	29
3.1.3. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun Amaçları ve Temel Hedefleri.....	30
3.2. BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU VE BASEL III ÖNERİLERİ.....	31

3.3. BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMUNUN GÖREV VE YETKİLERİ	33
3.4. BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMUNDA UYGULANAN BÜTÇE SİSTEMİ VE ÖZELLİKLERİ	34
3.4.1. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunda Uygulanan Bütçe Sistemi	34
3.4.2. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun Özerk Olması Bütçe Yapısının Özellikleri	35
3.4.3. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunda Bütçeleme Süreci ve Uygulama Süreci	38
3.5. BÜTÇELEME SÜRECİNDE GÖREV ALAN KURUL VE BAŞKANLIKLAR	42
3.6. BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMUNUN 2005-2014 YILLARI GELİR BÜTÇESİ VE GERÇEKLEŞME DURUMUNUN İNCELENMESİ	43
3.6.1. 2005 Yılı Gelir Bütçesi ve Gerçekleşmeleri.....	45
3.6.2. 2006 Yılı Gelir Bütçesi ve Gerçekleşmeleri.....	46
3.6.3. 2007 Yılı Gelir Bütçesi ve Gerçekleşmeleri.....	47
3.6.4. 2008 Yılı Gelir Bütçesi ve Gerçekleşmeleri.....	48
3.6.5. 2009 Yılı Gelir Bütçesi ve Gerçekleşmeleri.....	48
3.6.6. 2010 Yılı Gelir Bütçesi ve Gerçekleşmeleri.....	49
3.6.7. 2011 Yılı Gelir Bütçesi ve Gerçekleşmeleri.....	50
3.6.8. 2012 Yılı Gelir Bütçesi ve Gerçekleşmeleri.....	51
3.6.9. 2013 Yılı Gelir Bütçesi ve Gerçekleşmeleri.....	52
3.6.10. 2014 Yılı Gelir Bütçesi ve Gerçekleşmeleri.....	53
3.7. BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMUNUN 2005-2014 YILLARI ÖDENEK KULLANIM DURUMU.....	55
3.7.1. 2005 Yılı Ödenek Kullanım Durumu	56
3.7.2. 2006 Yılı Ödenek Kullanım Durumu	57

3.7.3. 2007 Yılı Ödenek Kullanım Durumu	58
3.7.4. 2008 Yılı Ödenek Kullanım Durumu	59
3.7.5. 2009 Yılı Ödenek Kullanım Durumu	60
3.7.6. 2010 Yılı Ödenek Kullanım Durumu	61
3.7.7. 2011 Yılı Ödenek Kullanım Durumu	62
3.7.8. 2012 Yılı Ödenek Kullanım Durumu	63
3.7.9. 2013 Yılı Ödenek Kullanım Durumu	64
3.7.10.2014 Yılı Ödenek Kullanım Durumu	65
3.7.11. Personel Giderlerinin İncelenmesi (2005-2014 yılları).....	68
3.7.12. Sosyal Güvenlik Kurumlarına Aktarılan Devlet Primi Giderlerinin İncelenmesi (2005-2014 yılları)	69
3.7.13. Mal ve Hizmet Alım Giderlerinin İncelenmesi (2005-2014 yılları).....	70
3.7.14. Cari Giderlerin İncelenmesi (2005-2014 yılları).....	70
3.7.15. Sermaye Giderlerinin İncelenmesi (2005-2014 yılları).....	71

3.8. BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMUNUN ÖDENEK VE HARCAMA DURUMUNUN KARŞILAŞTIRILMASI (2005-2014 YILLARI) 72

3.8.1. Kurumun 2005 Yılı Ödenek ve Harcama Durumunun Karşılaştırılması	73
3.8.2. Kurumun 2006 Yılı Ödenek ve Harcama Durumunun Karşılaştırılması	73
3.8.3. Kurumun 2007 Yılı Ödenek ve Harcama Durumunun Karşılaştırılması	74
3.8.4. Kurumun 2008 Yılı Ödenek ve Harcama Durumunun Karşılaştırılması	75
3.8.5. Kurumun 2009 Yılı Ödenek ve Harcama Durumunun Karşılaştırılması	76
3.8.6. Kurumun 2010 Yılı Ödenek ve Harcama Durumunun Karşılaştırılması	77
3.8.7. Kurumun 2011 Yılı Ödenek ve Harcama Durumunun Karşılaştırılması	78
3.8.8. Kurumun 2012 Yılı Ödenek ve Harcama Durumunun Karşılaştırılması	79
3.8.9. Kurumun 2013 Yılı Ödenek ve Harcama Durumunun Karşılaştırılması	80
3.8.10. Kurumun 2014 Yılı Ödenek ve Harcama Durumunun Karşılaştırılması	81

3.9. KURUMUN GENEL BÜTÇEYE PAY AKTARIM DURUMUNUNİNCELENMESİ 82

3.10. BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMUNUNDENETİMİ	84
3.10.1. İç Denetim	85
3.10.2. Dış Denetim.....	85
3.10.2.1. Yargı Denetimi	85
3.10.2.2. Mali Denetim.....	86
 SONUÇ VE ÖNERİLER.....	87
 KAYNAKÇA	90
 DİZİN	97

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 3.1: Bütçe Kodlarının Genel Görünümü	37
Tablo 3.2: BDDK'nın Kurumsal Sınıflandırması	40
Tablo 3.3: BDDK'nın Fonksiyonel Sınıflandırması	41
Tablo 3.4: BDDK'nın Finansman Tipi Sınıflandırması.....	41
Tablo 3.5: BDDK'nın Ekonomik Sınıflandırması	42
Tablo 3.6: BDDK'nın Kurul ve Başkanlıklarının Bütçeleme Sürecindeki Görevleri..	43
Tablo 3.7: 2005-2014 Yılları Gelir Bütçesi ve Gerçekleşme Durumu	44
Tablo 3.8: 2005 Yılı Gelir Bütçesi ve Gerçekleşme Durumlarının Karşılaştırılması ..	45
Tablo 3.9: 2006 Yılı Gelir Bütçesi ve Gerçekleşme Durumlarının Karşılaştırılması ..	46
Tablo 3.10: 2007 Yılı Gelir Bütçesi ve Gerçekleşme Durumlarının Karşılaştırılması	47
Tablo 3.11: 2008 Yılı Gelir Bütçesi ve Gerçekleşme Durumlarının Karşılaştırılması	48
Tablo 3.12: 2009 Yılı Gelir Bütçesi ve Gerçekleşme Durumlarının Karşılaştırılma...	49
Tablo 3.13: 2010 Yılı Gelir Bütçesi ve Gerçekleşme Durumlarının Karşılaştırılması	50
Tablo 3.14: 2011 Yılı Gelir Bütçesi ve Gerçekleşme Durumlarının Karşılaştırılması	51
Tablo 3.15: 2012 Yılı Gelir Bütçesi ve Gerçekleşme Durumlarının Karşılaştırılması	52
Tablo 3.16: 2013 Yılı Gelir Bütçesi ve Gerçekleşme Durumlarının Karşılaştırılması	53
Tablo 3.17: 2014 Yılı Gelir Bütçesi ve Gerçekleşme Durumlarının Karşılaştırılması	54
Tablo 3.18: 2005-2014 Yılı Gelir Bütçelerinin Karşılaştırılması	55
Tablo 3.19: 2005-2014 Yılları Ödenek ve Harcama Gerçekleşme Durumu.....	56
Tablo 3.20: 2005 Yılı Ödenek Kullanım Durumu	57
Tablo 3.21: 2006 Yılı Ödenek Kullanım Durumu	58
Tablo 3.22: 2007 Yılı Ödenek Kullanım Durumu	59
Tablo 3.23: 2008 Yılı Ödenek Kullanım Durumu	60
Tablo 3.24: 2009 Yılı Ödenek Kullanım Durumu	61
Tablo 3.25: 2010 Yılı Ödenek Kullanım Durumu	62
Tablo 3.26: 2011 Yılı Ödenek Kullanım Durumu	63
Tablo 3.27: 2012 Yılı Ödenek Kullanım Durumu	64

Tablo 3.28: 2013 Yılı Ödenek Kullanım Durumu	65
Tablo 3.29: 2014 Yılı Ödenek Kullanım Durumu	66
Tablo 3.30: 2005-2014 Yılı Gider Bütçelerinin Karşılaştırılması	67
Tablo 3.31: Düzenleyici ve Denetleyici Kurumların Bütçeleri	83
Tablo 3.32: BDDK'nın Genel Bütçeye Aktardığı Miktarlar	84

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 3.1: BDDK'nın Örgüt Şeması	29
Şekil 3.2: 2005-2014 Yılları Arası Personel Giderlerinin Ödenek ve Harcama Durumu	68
Şekil 3.3: 2005-2014 Yılları Arası Sosyal Güvenlik Kurumlarına Aktarılan Devlet Primi Giderlerinin Ödenek ve Harcama Durumu	69
Şekil 3.4: 2005-2014 Yılları Arası Mal ve Hizmet Alım Giderlerinin Ödenek ve Harcama Durumu	70
Şekil 3.5: 2005-2014 Yılları Arası Cari Giderlerin Ödenek ve Harcama Durumu.....	71
Şekil 3.6: 2005-2014 Yılları Arası Sermaye Giderlerin Ödenek ve Harcama Durumu... ..	72
Şekil 3.7: BDDK'nın 2005 yılı Ödenek ve Harcama Durumu.....	73
Şekil 3.8: BDDK'nın 2006 yılı Ödenek ve Harcama Durumu	74
Şekil 3.9: BDDK'nın 2007 yılı Ödenek ve Harcama Durumu	75
Şekil 3.10: BDDK'nın 2008 yılı Ödenek ve Harcama Durumu	76
Şekil 3.11: BDDK'nın 2009 yılı Ödenek ve Harcama Durumu	77
Şekil 3.12: BDDK'nın 2010 yılı Ödenek ve Harcama Durumu	78
Şekil 3.13: BDDK'nın 2011 yılı Ödenek ve Harcama Durumu.....	79
Şekil 3.14: BDDK'nın 2012 yılı Ödenek ve Harcama Durumu	80
Şekil 3.15: BDDK'nın 2013 yılı Ödenek ve Harcama Durumu	81
Şekil 3.16: BDDK'nın 2014 yılı Ödenek ve Harcama Durumu	82

KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
ABS	Analitik Bütçe Sistemi
BDK	Bağımsız Düzenleyici Kurum
BDDK	Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu
DDK	Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar
EPK	Enerji Piyasası Kurumu
EPDK	Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu
GFS	Government Finance Statistics (Maliye İstatistikleri)
ICC	Eyaletler arası Ticaret Komisyonu
KBÖ	Kurum Başlangıç Ödeneği
KGMDSK	Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu
KİK	Kamu İhale Kurumu
OECD	Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü
RG	Resmi Gazete
RK	Rekabet Kurumu
RTÜK	Radyo ve Televizyon Üst Kurulu
SPK	Sermaye Piyasası Kurulu
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclis
TK	Telekomünikasyon Kurumu
TL	Türk Lirası
TMSF	Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu
TOBB	Türkiye Odalar ve Borsacılar Birliği
TTMAPDK	Tütün, Tütün Mamülleri ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurumu
TÜSİAD	Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği

TEZ METNİ

GİRİŞ

Devletin amacı; toplumsal düzeni, adaleti ve toplumsal faydayı sağlamak için gerekli yasal düzenlemeleri yapmaktır. Bu amacı gerçekleştirecek kurumların başında Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar (DDK) gelmektedir. DDK'lar, toplumsal hayatta önemli bir yere sahiptir. Ekonomik ve sosyal alanlarda düzenleme ve denetleme yapan, kararları üzerinde hiçbir makam ve merciin etkisinin olmadığı, karar organları özel güvencelere sahip, mali özerkliğe haiz, özerk bütçeli kamu kurumlarıdır

DDK'lardan biri olan Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) ise, bankacılık sektörünün etkinliğini ve rekabet kabiliyetini artırmak, sektöre güveni kalıcı kılmak, sektörün ekonomi üzerinde yaratabileceği zararları asgariye indirmek, sektörün dayanıklılığını geliştirmek ve tasarruf sahiplerinin hak ve menfaatlerini korumak için faaliyet göstermektedir.

Çalışmanın Amacı

Çalışmadaki temel amaç, BDDK'nın bütçe hazırlama ve uygulama sürecini incelemektir. BDDK'nın bütçeleme süreci, DDK ve merkezi yönetim bütçesiyle karşılaştırılması, kuruluş amacına uygun hizmet edip etmediği ve denetim süreci üzerinde durulmuştur.

Şekil ve grafiklerle desteklenen bütçe rakamlarıyla, BDDK'nın yıllara göre bütçe durumu incelenerek kurumun kendi kendine yeterli olup olmadığı, bütçe kullanım yönünden özerk olup olmadığı ve denetleme sürecinin nasıl gerçekleştiği ortaya konmaya çalışılmıştır.

Ayrıca çalışmada; siyasi iktidarın kuruma bakış açısı, siyasi iradeden herhangi bir mali yardım alıp almadığı ve kurumun gelişimine katkısı olup olmadığı araştırılmıştır.

Özerk bir kurum olan BDDK'nın bütçe sistemi, gelir kaynakları, gelir fazlalarının nasıl değerlendirildiği, denetimlerine ilişkin usul ve esaslar ve benzeri hususlar ele alınmıştır.

Çalışmanın Önemi

Devletin mali piyasada istikrarı sağlama görevi, 1982 Anayasası'nın 167.maddesinde, "Devlet, para, kredi, sermaye, mal ve hizmet piyasalarının sağlıklı ve düzenli işlemelerini sağlayıcı ve geliştirici tedbirleri alır; piyasalarda fiili veya anlaşma sonucu doğacak tekelleşme ve kartelleşmeyi önler" şeklinde yer almıştır. Devlet bu amacını DDK'lar eliyle gerçekleştirmektedir. BDDK, bankacılık sektörünün etkinliğini ve rekabet kabiliyetini artırması ve sektöre güveni kalıcı kılmak için faaliyet göstermesi bakımından ülke ekonomisi için büyük önem arz etmektedir.

Merkezi yönetim bütçesi içinde yer alan DDK'ların bütçeden pay almamaktadır. Bu kurumlar yılı içinde dönemler halinde gelir fazlalarını bütçeye aktarmaktadır. Çalışmamızda DDK'lar içinde yer alan BDDK'nın son 10 (on) yılda bütçe gerçekleştirmeleri ve hazineye aktarılan tutarlar gösterilmektedir. Devlet hazinesinden pay almayan bu kurumun gelirlerini nereden ve hangi kanunlara göre elde ettiğini ortaya çıkarmak oldukça önemlidir.

Çalışmanın Yöntemi

Çalışmada veri toplama yöntemi olarak tarama yöntemi kullanılmıştır. Öncelikle konuyla ilgili tez, kitap ve makale taraması yapılmış, tez konumuz olan BDDK resmi sitesinde yer alan dökümanlar incelenmiştir. Elde edilen veriler, şekiller ve grafiklerle desteklenerek amaç veriler elde edilmiştir. BDDK'nın son 10 (on) yıllık bütçe verileri, gelirler ve giderler olarak ele alınmış, DDK ve merkezi yönetim gelir ve gider bütçeleriyle karşılaştırılarak toplam bütçe içerisindeki ağırlığı hesaplanmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

DÜZENLEYİCİ DENETLEYİCİ KURUMLAR KAVRAMI VE DÜNYADA ÖRNEKLERİ

1.1. DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLAR KAVRAMI

1.1.1. Düzenleyici ve Denetleyici Kurum Kavramı

Düzenleyici ve Denetleyici Kurumların (DDK) birçok tanımı bulunmakta olup bunun altında yatan temel neden, bu kurumların gerek teorik gerekse pratik açıdan ülkeden ülkeye farklılaşan özellikler ve yapısal formlar göstermesidir. Dolayısıyla, DDK'lar alanında bir tanım güçlüğü yaşanmaktadır. (Sobacı, 2006:159) DDK'larla ilgili çeşitli tanımlar aşağıda yer almaktadır.

DDK'ları toplumsal hayat için özel bir öneme sahip, temel hak ve özgürlüklerin yanında ekonomik, sosyal sektörlerde düzenleme, denetleme ve yönlendirme faaliyetinde bulunan, kararları üzerinde hiçbir makamın etkisinin olmadığı, karar organları özel güvencelere sahip, mali özerkliği haiz, özerk bütçeli kamu tüzel kişileridir. (Pişkin,2010:4)

DDK'lar, Batı Avrupa ülkelerinin tamamında kurulmuş ve OECD tarafından *“modern düzenleyici yönetim kurumları içinde en çok yaygınlaşan”* kurumlar olarak tanımlanmışlardır. (Çapar,2009:377)

DDK'ları, düzenleme ve denetleme yapmak görev ve yetkileri verilmiş, mali ve idari özerkliğe sahip, yetkilerini kendi sorumluluğu alanında bağımsız olarak kullanan kurumlar olarak tanımlayabiliriz. (Tavlı, 2008:17)

1.1.2. Düzenleyici ve Denetleyici Kurumların Ortaya Çıkış Nedenleri

Devletin düzenleme, denetim ve gözetim işlevlerini hakkıyla yerine getirmesi amacıyla oluşturulmaya çalışılan yeni yönetim yapısı içerisinde öne çıkan unsurlardan biri DDK olgusudur. (Uysal, 2007:1)

Geleneksel kamu yönetimi yapısı içerisinde örneği olmayan DDK'lar, devletin kamu işletmeciliği aracılığıyla ekonomiye doğrudan müdahale etmeyi bıraktığı, ekonomik aktörlerin uymakla yükümlü olacakları kuralları belirlemek ve bu kuralların uygulanmasını sağlamak üzerinde yoğunlaştığı yeni anlayışı yansıtan yapılardır. (Majone, 1994:101)

İlk ortaya çıktıkları ülke olan Amerika Birleşik Devletleri (ABD)'ndeki kökleri 1800'lerin sonlarına kadar gitmekle birlikte, DDK'lar diğer ülkelerin, özellikle de gelişen ülkelerin gündemlerine yoğun olarak 1990'ların başından itibaren girmeye başlamıştır. (Majone, 1996: 24)

DDK'ların ortaya çıkışı, ABD'de 1887 yılına kadar uzanırken Avrupa'da 20. yüzyılın sonlarına kadar oldukça seyrek olarak rastlanmıştır. (Thatcher, 2002: 955).

ABD başta olmak üzere bazı ülkelerde, devletin özelleştirmeler sonucu birçok sektörde üretimden çekilmesi, özellikle altyapı ve finans sektörleri gibi piyasa aksaklıklarının hüküm sürmeye devam ettiği sektörlerde iktisadi faaliyetlerin düzenlenmesi gereğini ortaya çıkması DDK'ların oluşturulmasını zorunlu kılmıştır. (Çapar, 2009: 376)

DDK'lar Anglosakson ekol ile onlardan etkilenecek harekete geçen Kıta Avrupa'sında farklılıklar gösterir. Anglosakson uygulamalarda daha çok bağımsız kuruluşlara yer verilirken, Kıta Avrupa'sında merkezi hükümetin gücünün daha çok hissedilmesi iki ekolün kendi içinde de tam anlamı ile bir birlik oluşturamamasına sebep olmuştur. (Er, 2010:185)

Belirli alanlarda (finans, enerji, çevre, taşımacılık, medya vs.) faaliyet gösteren ve yasama, yönetim ve hatta yargı yetkilerine sahip, denetime tabi olmayan DDK'lar model olarak bakıldığında Anglo-Amerikan modelini benimsemişlerdir. (Ulusoy, 1998:32-33)

Teknolojinin hızla gelişmesi ve hızlı hareket etme yeteneğine sahip ve geniş imkânlarla donatılmış kurulların, bu teknolojiyi ve yeni mali yapıyı klasik kurumlara göre daha rahat yönetebileceği düşüncesinin kabulü DDK'ların oluşmasında etkili olmuştur. Ayrıca insan haklarının korunmasına yönelik yoğun duyarlılık hissi bu kurumların ortaya çıkmasını hızlandırmıştır. (Pişkin, 2010:6)

DDK'ların ortaya çıkmasında, gelişmekte olan ülkelere IMF ve Dünya Bankası tarafından desteklenmesi, idari yapı tarafından etkin olarak denetlenmeyen ve önlenemeyen yolsuzluk ile yabancı sermaye ve uluslararası yatırımları ülkeye çekme gayretleri etkili olmuştur. (Pişkin, 2003:30)

DDK'ların ortaya çıkış nedenlerini şu şekilde ifade etmek mümkündür.

a) Ekonomik alandaki teknik ve karmaşık sorunların çözümünde yetersiz kaldığı için uzmanlık gerektiren bir kuruma gereksinim duyulmaktadır.(Tan, 2002:14)

b) Alınan kamusal kararların şaibeli hale gelmemesi için kararların bağımsız ve tarafsız kurumlarca alınması tercih edilmektedir.(Tan, 2002:14)

c) Bu tarz bağımsız kurumlar, siyasi iktidarların siyasi nedenlerle alamayacakları, almaktan çekinecekleri veya erteleyecekleri kararları daha kolay alabilmektedir.(Tan, 2002:14)

ç) Kriz dönemlerinde krizin bedelinin kendilerine yüklenmesini istemeyen siyasiler bu tür kurumların kurulmasında istekli olabilmektedir.(Tan, 2002:14)

Dünya genelinde yapılan düzenlemelerin arttığı döneme denk gelen DDK'ların ortaya çıkış ve yaygınlık kazanma sürecinde, her şeyi bizzat üstlenen devlet anlayışı yerine bazı istisnai şeyleri bizzat üstlenen ve yapan devlet anlayışının etkili olduğu görülmüştür. (Ulusoy, 1999: 4)

1.1.3. Düzenleyici ve Denetleyici Kurumların Gelişimi

DDK'lar, Avrupa Kıta'sı için oldukça yeni bir olgu olduğu söylenebilir, ABD'de oldukça geriye gittiği söylenebilir.(Yataganas, 2001:81)

Dünya'da ilk olarak 1887 yılında ABD'de ortaya çıkan DDK'ların Kıta Avrupası'nda yapılanmaları 1990'lı yıllardan itibaren başlamıştır. (Uysal, 2007:02)

Federal düzeyde kurulan ilk DDK olan Eyaletler arası Ticaret Komisyonu (ICC), 1887 yılında çıkarılan ve eyaletler arası ticareti düzenleyen bir yasa çerçevesinde demiryolu ticaret ve taşımacılığını düzenlemek üzere oluşturulmuştur. (Uysal, 2007:8)

ABD'de sanayi sektörüne özel mülkiyetin hakim olmasından rahatsızlık duymayan, piyasa sistemi içerisinde iyi çalıştığına inanlar, herhangi bir aksaklık durumunda piyasaya müdahale edilmemesini öngören bir anlayışa sahip olmasına karşın Kıta Avrupa'sında piyasa ekonomisinin ve dolayısıyla özel mülkiyet yapısının genel

kabul görmesi çok daha yeni bir gelişmedir. 19'uncu yüzyılın son çeyreğinden İkinci Dünya Savaşı'nın sonuna kadar süren dönem boyunca Avrupa ülkelerindeki kamuoyu büyük ölçüde piyasa sistemine karşı çıkmış ve bu sistemin giderek artan dönemsel krizleri yenme kapasitesine sahip olmadığını savunmuştur.(Kaboğlu, 1998:74)

Kıta Avrupa'sında piyasaların işleyişinde görülen herhangi bir aksaklık durumunda özel mülkiyet yapısına dokunulmamış, ilgili sektörlerde doğrudan devletleştirmeye gidilmiştir. (Uysal,2007:9)

1970'lerden sonra Avrupa ekonomisinin hızla ivme kazanan bir bütünleşme sürecine girmesi DDK'lar konusunda Avrupa'da çok önemli gelişmeleri beraberinde getirmiş ve kamu politikaları alanında hissedilir şekilde etkili olmuştur. (Majone,1996: 80)

1970'lerin sonunda başlayan ve halen devam etmekte olan özelleştirme, piyasalarda ve kamu sektöründe rekabeti artırmayı hedefleyen liberalizasyon, refah politikalarında reform ve düzenleme rejimindeki köklü değişiklikler bu sürecin temel unsurları arasında yer almaktadır. (Vogel,1996: 79)

1.1.4. Düzenleyici ve Denetleyici Kurumların Özellikleri

DDK'ların en başta gelen özelliği yürütme karşısında bağımsız olmalarıdır.Bir alanı düzenleme, izleme ve denetleme ve yaptırım uygulama gibi özellikleri kurumun diğer belirgin özellikleridir.Yönetmelik yönden “bağımsız” ve “düzenleyici ve denetleyici” bir işleve sahip olma DDK'ların diğer önemli özelliklerindendir. (Uysal,2007:29)

DDK'ların önemli özelliklerinden birimerkezi idareden özerkleşmesi ve karar organların bağımsız karar alabilmelerine yönelik güvencelere kavuşturulmasıdır. (Morrison, 1998:252)

Bu kurumlar; kurumsal özerklik ve karar organlarının bağımsızlığı gibi belli karakteristik özelliklere sahip olmakla beraber doğrudan bir kamu hizmetinin sunar ve insan hak ve özgürlüklerinin daha etkin korunması yönünde görevler almaktadır. (Duran, 1997:10)

5018 sayılı kanunda, DDK'larsınırlı sayı damaddeye tabi tutularak kurumun bağımsızlığının zedelenmesi önlenmiştir.Kurum; saydamlık, hesap verme sorumluluğu, bütçe, muhasebe, mali istatistikler, kesin hesap ve dış denetim gibi konularda kanun kapsamına dahil edilirken, harcama yapılması, iç kontrol sistemi, ön mali kontrol, kamu zararı ve ödenek üstü harcama gibi konularda kanun kapsamı dışında bırakılmıştır.(Er, 2010:190)

DDK'ların farklı yapılarda olmakla birlikte bu kurumlarda bazı ortak özellikler görülür.Bu özellikler aşağıda yer almaktadır. (Tavlı,2008:25)

- Faaliyet Alanları Belirgindir.

DDK'ların faaliyet alanları yani görev ve yetkileri yasal çerçeve ile belirlenmiştir ve belirli bir kamu hizmetini görmek üzere kurulmamıştır.Kamu hizmetlerinin yürütülmesine ve işletilmesine ilişkin faaliyet göstermezler, yani mal ve hizmet üretmezler; aksine bu alanlarda yapılan faaliyetler üzerinde düzenleme ve denetleme niteliğinde faaliyette bulunurlar.(Tavlı,2008:20)

- İcrai Karar Alma Yetkisi Vardır.

DDK'lar aktif idare içinde yer alırlar. Kararları danışma mahiyetinde değil, icrai niteliktedir. Düzenleyici işlemler ve bireysel işlemler yapabilmeleri, hatta idari yaptırım uygulayabilmeleri kamu gücü kullanma ayrıcalığına sahip olmalarındandır. (Tavlı,2008:21)

- İdari Organlardır.

DDK'lar yargı organından ziyade idari organlar olarak benimsenmiştir.Bu durum, DDK'ların verdikleri kararların yargısal denetime tabi olmasını veyargısal usulleri uygulamamalarından doğabilecek olumsuzluklardan etkilenmemelerini sağlar.(Ulusoy, 2003:42)

- Kamu Tüzel Kişiliğine Sahiplerdir.

DDK'ların kendi bütçelerinin, malvarlıklarının, kendilerine ait personelinin olması tüzel kişiliğe sahip olduğunun bir göstergesidir ve durum kurucu yasalarında açıkça belirtilmiştir (Karacan,2002:29)

- İdari Bağımsızlığa Sahiptirler.

DDK'ların organik ve işlevsel anlamda yürütme organı karşısında bağımsız olmaları karar organlarını oluşturan kurul üyelerinin statüsünden kaynaklanmaktadır.Bu durum diğer kamu kurum ve kuruluşlarından ayrılmasını sağlamaktadır.Kurumun karar organları ve personeli her türlü siyasi baskı ve etkiden uzaktır.(Tavlı,2008:23)

- Düzenleme ve Denetleme İşlevine Sahiptirler.

DDK'ların bir diğer önemli özelliği de düzenleme ve denetleme işlevine sahip olmalarıdır. Düzenleme, gerçek ve tüzel kişilerin eylem ve işlemlerine yapılan müdahaleler olarak tanımlanabilir.DDK'lar da görev alanları ile ilgili olarak düzenleme yapma yetkisine sahiptirler. (Tavlı,2008:26)

1.2. DÜNYADA DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUM ÖRNEKLERİ

1.2.1. Amerika Birleşik Devletleri Örneği

ABD'de akla gelebilecek hemen her alan ve konuda DDK bulunmaktadır ve DDK'lar konusunda ABD'deki yaklaşım pragmatiktir. Ayrıca etkin bir şekilde faaliyet göstereceklerine inanmaları her alanda düzenleyici kurum kurmalarını sağlamıştır.(lib.lsu.edu/gov/Independent, 2015)

Özel şirketler tarafından işletilen demiryollarının hizmet ve fiyatlarına karşı kamuoyunda 1800'lerin sonuna doğru oluşan yoğun tepkiler sonucu ABD'de kurulan ilk DDK, demiryolu ticaret ve taşımacılığı faaliyetlerini düzenlemek için 1887'de kurulan Eyaletler Arası Ticaret Komisyonudur (ICC).Kurum 1906'da çıkartılan Hepburn Yasasıyla birlikte uygulama alanı bulmuş ve demiryollarından diğer taşıma araçlarını da kapsayacak şekilde genişlemiştir. 1940 yılına gelindiğinde hava taşımacılığı dışında eyaletlerarası her türlü taşımacılığı düzenler duruma gelen kurum, 1950 ve 60'larda ırk ayrımcılığını yasaklayan kararların yolcu taşımacılığı alanında uygulanması görevini de üstlenmiştir. Taşıma güvenliği ile ilgili görevleri 1966 yılında kurulan Ulaştırma

Bakanlığı'na devredilen ICC, düzenleme yapma ve tarife belirleme görevlerini yerine getirmeye devam etmiştir. (Goldin ve Libecap, 1994:39)

Kurumun 1980 yılında çıkartılan bir yasayla demiryolu ve karayolu taşıma tarifelerini belirleme yetkileri kısıtlanmış, 1994 yılında eyaletlerarası taşımacılık üzerindeki her türlü kontrol yetkisi kaldırılmış ve nihayetinde 1995 yılında kapatılmıştır. Kurumun yaptığı faaliyetler yeni kurulan Ulusal Taşımacılık Güvenlik Kurumu'na (National Transportation Safety Board) devredilmiştir. (Uysal, 2007:11)

ABD'de 1990'larda Yeni Kamu İşletmeciliği (New Public Management-NPM) modeliyle hazırlanan bu kurum 1990'lı yıllarda dünyadaki genel eğilim doğrultusunda reforma tabi tutulmuştur. Yaşanan reform dalgasının bir başka dönüm noktasını, 1993 yılında Hükümet Performansı ve Sonuçları Kanunu'nun (Government Performance and Results Act) kabul edilmesi oluşturmuştur. Bu kanunla Bakanlık ve dairelerin stratejik planlarını hazırlayıp Kongre'ye sunmaları kuralını getirmiş, ancak uygulanamayıp başarısız olmuştur. (Uysal, 2007:12)

ABD'de faaliyet gösteren DDK'lar, ilgili oldukları sektörün yapısı ve işleyişi ile ilgili kural ve düzenlemeler getirebilmek ve yaptırım uygulayabilmektedir. DDK'ların bazı önemli özellikleri ise görevlerini yerine getirirken açık ve şeffaf olunması ve ilgili tüm tarafların karar alma sürecine katılmasını kolaylaştırıcı yöntemler geliştirmesidir. (Levi-Faur, 2005:45)

1.2.2. İngiltere Örneği

DDK'ların Dünya'da yaygınlaşmasını sağlayan ülke olan İngiltere'de 1980'de başlayan neoliberal politikalar yeni bir yönetim anlayışının model alınmasını sağlamıştır. (Bayramoğlu, 2005:254)

1980'lerin başında, yönetişimin ve DDK'ların hem tarihsel hem de kurumsal yapısını çözümlmek için önemli veriler sağlayan ortaya çıkan yeni örgütlenme biçimleridir. Aslında Avrupa'da DDK'larından denetleyici kurulların ilk kez görüldüğü ülke Almanya'dır. İngiltere, devletin sosyal ve ekonomik işlevlerinin budanması ve "ekonominin siyasetten arındırılması" programını ilk uygulayan ülke olması nedeniyle DDK'ların anayurdu olarak kabul edilmiştir. (Bayramoğlu, 2005:254)

“Bekçi köpeği (watch dog)” sıfatıyla anılan ve agency adı verilen kurum tipi örgütler İngiltere’de 1980’lerin ilk yıllarında doğmuş ve İngiltere’nin kendi yönetim yapısı içinde radikal bir değişimin işareti olarak görülmüştür. İngiltere’de, kamu yönetimini düzenleme yetkisi ile ilgili sorumluluk yerel meclislere ya da merkezi bakanlıklara verilmiştir., İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra uygulanan bu model “İcracı model” olarak bilinir. (Uysal,2007:14)

İngiltere’nin değişik sektörlerde uyguladığı düzenleme rejimler birbirinden farklı olmakla beraber düzenleyici otoriteler için en uygun yapı arayışı sürekli devam etmiştir. İşlevselliğe önem verilerek, uygulamaların teorik bir çerçeveye oturup oturmadığı, hukuki ve idari yapıya uyup uymadığı gibi tartışmalara girilmemiştir. (Uysal,2007:16)

1.2.3.Almanya Örneği

Almanya, altyapı ve diğer sektörlerde liberalizasyona gidilmesi konusunda Avrupa’ya öncülük etmiş, düzenleyici nitelikte faaliyetlerin büyük ölçüde merkezi devlet ve eyalet yönetimleri arasında paylaştırılması nedeniyle Avrupada’da DDK’lараısından kendine has bir gelişim izlemiştir. (Gassner,2001:98)

DDK’ların sayısının oldukça sınırlı olduğu Almanya’da faaliyet gösteren Telekomünikasyon ve posta sektörlerini birlikte düzenleyen Telekomünikasyon ve Posta Düzenleyici Otoritesi (RegTP); Federal İlaç ve Tıbbi Cihazlar Enstitüsü (BfArM) ve finans sektörünü bütün alt sektörleri ile birarada düzenlemek üzere çok kısa bir süre önce kurularak faaliyete geçmiş bulunan Federal Finansal Denetleme Otoritesi (BaFin) dışında federal düzeyde sektörel düzenleme yapan kurum bulunmamaktadır. İlaç ve tıbbi cihazların güvenliğini denetlemekte ve yeni ürünleri onaylamak görevli olan BfArM, fiyat kontrolü ve benzeri diğer ekonomik düzenlemelerde bulunmamaktadır. (Gassner,2001:117)

Bu üç kuruma, çok genişdüzenleyici yetkileri ve yaptırım gücü bulunan Avrupa’nın en eski kurumu olan Federal Kartel Otoritesi’ni ekleyebiliriz. Güçlü ve etkin bir kamu yönetimi geleneğine sahip olan Almanya’daki düzenleyici kurumlar, Anglo-Sakson tarzdaki DDK’lardan oldukça farklıdır.Bunlar geleneksel kamu yönetimi yapısı içinde yer almasına rağmen siyasi baskılar sebebiyle bağımsız çalışabilmelerine

izin verilmemektedir. Bu konuda yeni kurulan kurumlara örnek teşkil Federal Kartel Otoritesi 1958 yılından beri faaliyette bulunmaktadır. (Böge,2001:73)

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE'DE DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLARIN GELİŞİMİ, ÖRGÜT YAPILARI, GÖREVLERİ VE TÜRLER

2.1. TÜRKİYE’DE DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLARIN GELİŞİMİ

Türkiye 1980’lerden bu yana liberalleşme ve özelleştirme politikalarla paralel olarak yeniden yapılanma sürecine girmesiyle 1980’lerin ortalarında kamusal işletmelerin özelleştirilmesi ve devlet tekellerinin kaldırılması gibi gelişmeler görülmeye başlamıştır. (Sezen, 2007:320)

Aşağıda bu gelişmelerin ışığı altında DDK’ların ortaya çıkış nedenleri ele alınmıştır.

2.1.1. Düzenleyici ve Denetleyici Kurumların Ortaya Çıkış Süreci

1980’li yıllara kadar Türkiye’de gelişen ülkelerin çoğunda olduğu gibi korumacı politikalar uygulanmış olup, 1950’lerden itibaren yerli üretimin yeterli olduğu düşünülen sektörlerde, mal ithalatı yasaklanarak ithal ikameci bir kalkınma politikası izlenmiştir. Daha çok döviz kıtlığı nedeniyle başlatılan ithal ikameci politikalar daha çok ithalat üzerine konulan miktar kısıtlamaları ve döviz denetimi gibi araçlar kullanmak suretiyle uzunca bir süre uygulanmaya devam etmiştir. Negatif faiz oranları, ucuz kredi desteği ve kamu işletmeciliği gibi araçlar bu dönemde devletin kaynak tahsisatı sürecine doğrudan müdahale araçları olmuştur. (Arslan,2011:167)

Kendi haline bırakıldığında piyasaların her zaman ekonomik etkinliğin gerektirdiği şekilde işlemedikleri olgusu, devletin iktisadi faaliyetlere müdahale etmesinin arkasında yatan temel gerekçe olmuştur. Piyasalarda eksik rekabet olması, iktisadi aktörlerin eksik bilgi ile hareket etmeleri, kamu malları ve dışsallıkların ekonomik etkinliğin sağlanmasını zorlaştırması gibi nedenler kamunun ekonomiye müdahalesine izin veren iktisadi bir zemin ortaya çıkarmıştır. (Arslan,2011:168)

Denetim fonksiyonu 1990’lı yıllara kadar Türkiye’deki piyasalar üzerindeki yeteri kadar önem kazanamadığı için devlet bu görevini oluşturduğu KİT’ler aracılığı ile yerine getirmeye çalışmış olup, bu durum özellikle enerji, ulaşım ve iletişim alanlarında bu daha belirgin olarak görülmüştür. 1990’lardan sonra ise devlet gözetim ve denetim fonksiyonunu daha da etkili kılmak amacıyla birtakım çalışmalar başlatmış ve idari ve mali özerkliğe sahip DDK’lar oluşturulmaya başlamıştır. (Arslan,2011:171)

Anayasanın 167’nci maddesi ülkemizde DDK’ların ortaya çıkmasının yasal dayanağı olarak gösterilmektedir. Bu madde ile devletin; para, kredi, sermaye, mal ve hizmet piyasalarının sağlıklı ve düzenli işlemelerini sağlayıcı ve geliştirici tedbirler almakla görevli olduğu hüküm altına alınmış ve böylece devlet her türlü mal ve hizmet piyasasını düzenleyebilme imkanı elde etmiştir. (Aydoğdu, 2005:126)

Türkiye’de ilk düzenleyici kurum olan SPK’nın, 1981’de kuruluş yasası çıkmış ve kurum 1982’de faaliyete geçmiştir. Bu ilk örnekten sonra kurum sayısı 2002 yılında 9’a ulaşmıştır. Son olarak 2011’de Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu kurulmuştur. 2003 yılında çıkarılan 5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu’nun kapsamında DDK’lar olarak, 9kurul ve kurumun bulunduğu görülmektedir. (Kılınç ve Kavas, 2013:104)

Türkiye’de düzenleyici kurumların kurulması; sürecini filizlenme dönemi (SPK-1981), serpilme dönemi; (RTÜK-1994-Rekabet Kurumu-1994) ve Büyüme Dönemi; (BDDK-1999, Telekomünikasyon Kurumu-2000, EPDK-2001, Şeker Kurumu-2001, Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurumu-2002, KİK-2002) olmak üzere üç evrede ele almak gerekir. (Sezen, 2003: 117)

2.1.2. Düzenleyici ve Denetleyici Kurumların Gelişim Süreci

Türkiye’deki DDK’ların gelişim sürecini ilk, ara ve son dönem olarak inceleyeceğiz.

İlk dönem, Türkiye’de ekonomik liberalizme yönelişin başlatıldığı 1980’li yılların ilk yarısı DDK’ların ilk ortaya çıkışına denk gelmektedir. “Daha az devlet daha çok piyasa” anlayışı 24 Ocak kararlarıyla başlatılan liberalleşme politikalarının beraberinde örgütlenmesine ve üst kurulların ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır. Uygulanan politikalar ülke ekonomisinin giderek daha fazla uluslararası finans kuruluşlarıyla yakınlaşmasına ve bu kuruluşların nitelik ve nicelik açısından doğrudan gelişimini etkilemesine sebep olmuştur. 1981 yılında kurulan 1982’de faaliyete geçen ve Türkiye’nin ilk üst kurulu olan SPK, 24 Ocak kararlarını izleyen dönemde yaşanan banker krizinin ardından kurulmuştur. (www.spk.gov.tr, 2015)

Ara dönemde, 1981’de kurulan SPK’dan sonra 1994 yılında RTÜK ve 1995 yılında Rekabet Kurumu üst kurul listesine eklenmiştir. 1994 yılında, 3984 Sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanunla devlet tekeli kaldırılarak radyo ve televizyon yayınlarının düzenlenmesini ve bu alanı düzenleyecek Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun kurulmasını sağlanmıştır. (www.rtuk.gov.tr, 2015)

Son dönemde ise, kamu bankalarının “görev zararları” olarak nitelendirilen açıkları artmış ve 19 özel banka TMSF’ye devredilmiş yani devletleştirilmiştir. Bankacılık krizinin devlete maliyeti 20 milyar dolar civarında olmuştur. Merkezi idarenin kontrolü dışında kalan bütçe dışı fonlar ve döner sermayelerin harcamalarındaki artışlar da kamu maliyesindeki bütünlük ve disiplinin bozulmasına etki etmiştir. Döner sermaye ve özellikle fonların yanında, mahallî idarelerin merkezî devletin denetimi dışında harcama ve borçlanma imkânlarının genişletilmesi de bu malî yapının parçalanmasına etki etmiştir. Kamu mali yapısının bozulması ve yaşanan ekonomik krizlerin nedeni olarak siyasetçiler görüldüğünden, ekonominin siyaset karşısında özerkliğini sağlayacak ve dolayısıyla ekonomi yönetimini rasyonelleştirerek piyasa sistemine işlerlik kazandıracak üst kurullar olarak denetleyici ve DDK’lar oluşturulmaya başlanmıştır. (Bayramoğlu, 2003:190)

Eryılmaz (2002:162)’ye göre “Türkiye, 1980’den itibaren, karma ekonomik modelden, piyasa ekonomisine dayalı modele geçiş yapmakla birlikte, bu modelin gerektirdiği düzenleyici kurumları zamanında oluşturamamıştır. Bu gecikmenin olumsuz etkileri olarak, 2000 ve 2001 yıllarında bankacılık-finance sektörlerinde ortaya çıkan kötü yönetim ve yolsuzluk olaylarından kaynaklanan ağır ekonomik krizlerde kendini göstermiştir. Yaşanan krizlerin başlıca nedenleri olarak, sürdürülemez iç ve dış borç dinamiği ve malî sistemdeki sağlıklı yapılanma görülmektedir”

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Telekomünikasyon Kurumu, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu, Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurumu, Kamu İhale Kurumu bu dönemde kurulan üst kurullardır. Bu dönemde, Türkiye’nin en önemli gündem maddesi piyasaları düzenlemek amacıyla oluşturulan üst kurullar olmuştur. Siyasetçiden, piyasa aktörlerine, basından akademik çevrelere kadargeniş bir kesimin ilgi odağı haline gelmiş ve ardından Türkiye, kendini

bir “üst kurullar rüzgârı” içinde bulmuştur. Ancak 2000’nin ilk yıllarındaki rüzgârın, günümüze yaklaşıldıkça hızını kaybederek oldukça zayıfladığını hatta bazen tersine bile esmeye başlamıştır. Gerçekten de 1999–2002 yılları arasında ardı ardına beş üst kurul kurulmasına rağmen bu tarihten sonra yeni bir oluşuma gidilmemiştir. Üst kurul uygulamalarında yaşanan olumsuzlukların giderilmesine yönelik bütünleştirme ya da bir başka ifadeyle “zabtı rapt” altına alma çalışmaları ağırlık kazanmıştır. 2002 yılında kurulan KİK’ten sonra yeni bir üst kurulun kurulmamış olması ve siyasal iktidarın bu yönde herhangi bir iradesinin olmaması, üst kurulların sayısının artmayacağını gösteriyor.(Pişkin,2010:4)

2.2. DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLARIN YÖNETİM YAPISI

2.2.1. Düzenleyici Ve Denetleyici Kurumların Yönetim Yapısı

Türk kamu yönetimi merkezden ve yerinden yönetim olarak ikiye ayrılır. Merkezden yönetim, merkez ve taşra örgütü olarak ayrılırken, yerinden yönetim ise yerel yerinden yönetim ile hizmet yerinden yönetim kuruluşları ve meslek kuruluşlarından oluşan kamu kurumları olarak ayrılır. (Özer, 2007:202)

DDK 'lar Türk idari teşkilat yapısı içerisinde yeni bir organizasyon tipi olup, işlev ve statüleri itibarıyla daha önce var olan idari teşkilatlardan farklı ve kendine özgü birimlerdir. Bu nedenle de DDK 'ların Anayasa’da yeri olmayan kurumlar olarak karşımıza çıkmaktadır.(Şanlısoy ve Özcan, 2006: 3-4)

Düzenlemenin etkili olabilmesi için parlamento, bakanlar ve DDK'lar arasında sorumluluğun paylaşılması, kurumların sınırlarının ve sorumluluk alanlarının net çizilmesi, düzenleyici devletin başarısı bir bütün olarak düzenleyici çerçeve içinde ilişkilerin ve hesap verebilirliğin ortaya koyulabilmesi gerekmektedir. (Authority Of The House of Lords’den aktaran Özkayalar, 2007:72)

2.2.2. Düzenleyici ve Denetleyici Kurumların Yönetim Yapısı İçindeki Yeri

DDK'ların yönetim yapısı içerisindeki yerini tespit etmeye çalışırken bu kurumların hükümet ve parlamento ile olan ilişkileri incelemiş ve DDK ile hükümet arasındaki ilişkide politika ile uygulama arasındaki fark belirleyici olmuş, hükümetin

kamu politikasını belirlediğini, bu politikayı uygulamak için yasama aracılığıyla düzenleyicileri oluşturması sonucunda Bakanlar ile düzenleyiciler arasında iki potansiyel sorunun oluştuğunu, bunlardan ilki bakanların aşırı kontrol peşinde olup düzenleyicilerin bağımsızlığını tehlikeye düşürmeleri olarak belirtilirken, diğerinin ise bakanların düzenlemeye karşı aşırı ilgisiz ve kontrolsüz yaklaşımları olduğunu vurgulamıştır. (Authority Of The House of Lords'den aktaran Özkayalar, 2007:72)

Pratikte birincisi çok gözlenmezken ikincisi gözlenmektedir. Problem daha çok hükümetin düzenleme yaparken denetimsizliğinden ve dikkatsizliğinden kaynaklanmaktadır.Çünkü, düzenleyiciler farklı amaçlar için farklı statülerde kurulurlar.Bazılarının bakanlıklarla hiçbir ilişkisi yoktur.Bazıları kamu kuruluşudur.Bahse konu durumlar sektörde çok başlılık ve farklılıklar yaşanmasına sebep olmuştur. (Çolak, 2003:48)

Diğer incelenen durum ise DDK ile yasama yetkisini elinde bulunduran parlamentodadır. İktisadi düzenleme süreci açısından “yasama” ve “uygulama” gibi öneme sahip iki aşama vardır.İlk aşama, bir otoriteye bir sektörü düzenleme yetkisinin yasama organınca verilmesidir.Yasama ile belirlenen ikinci parametrede ise, düzenleyici kurumun yetki ve sorumlulukları belirlenir. Bu noktada, yasama gücü, uygulamayı belirli oranda etkilemekle beraber asıl yetki ve sorumluluk düzenleyici kurumda kalmaktadır. Uygulama sürecinde düzenleyici kurum kendisine tanınan yetkiler çerçevesinde yasama organının yerini alır” (Çolak, 2003:51)

DDK’lar, ikincil mevzuat çıkarabildiklerinden teorik açıdan olduğu kadar pratik açıdan da parlamentonun yasa yapma yetkisine ortaktır. (Bayramoğlu, 2003:213)

2.2. DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLARIN YASAL KONUMU VE AMAÇLARI

2.2.1. Yasal Konumu

DDK’lar, anayasada dayanağını bulmuş ve yerinden yönetim hizmet kuruluşları ya da kısaca kamu kurumları olarak nitelendirilmiştir. (Türe,2009:2)

Bu durum ülkemizde, Dünya'daki DDK uygulamalarında olduğu gibi bazı tartışmalara konu teşkil etmekte olup, bu tartışmalar genellikle DDK'ların Anayasa karşısındaki konumlarından kaynaklanmaktadır. (Sönmez, 2007:202)

DDK'ların kuruluşuna dayanak olarak ileri sürülen anayasanın 167'nci maddesiyle“devletin piyasaları düzenleyebilmesine olanak sağlamakta birlikte para, kredi, sermaye, mal ve hizmet piyasalarının sağlıklı ve düzenli işlemelerini sağlayıcı ve geliştirici tedbirleri almakla, piyasalarda fiili veya anlaşma sonucu doğacak tekelleşme ve kartelleşmeyi önlemekle" görevli kılınmıştır.(Tavlı,2008:35)

Türkiye’de, DDK’ların devlet teşkilatı içindeki yerlerinin tayin edilmesi konusunda idare hukukçuları ve akademisyenler arasında farklı farklı görüşler mevcuttur. Bazı akademisyen ve hukukçular, Türkiye’de DDK’lardan söz etmenin Türk idari teşkilatlanmasının temel ilke ve prensipleri bağlamında fantezi olacağını, bazıları bu kurumları mevcut yapı içerisinde bir yere yerleştirmeye çalışıldığını savunmaktadır.(Arslan,2009:19)

2.2.2. Amaçları

Demokratik bir devletin temel amacı, halkının gerek ekonomik gerekse sosyal açıdan gelişmesini sağlamak olup, bunların sağlanması için iktisadi istikrarı (tam istihdam ve fiyat istikrarı) sağlayacak politikaların uygulanması, kişi başına düşen milli gelirin artırılması, eğitim ve öğretim düzeyinin yükseltilmesi ve bu alanda fırsat eşitliğinin sağlanması, tükenebilir bir kaynak olan çevrenin korunması konusunda politikalar üretilmesi, standartları yüksek olan bir sağlık hizmetinin sunulması gibi amaçlar gerçekleştirilmeye çalışılmaktadır. (Karakaş,2008:100)

Devlet, toplumun iktisadi açıdan gelişmesi için iki temel görevi yerine getirmektedir. Birincisi, serbest piyasa ekonomisinde en önemli unsur olan kâr elde etme güdüsünün ikinci plana itilerek kamu düzeninin sürdürülmesi açısından gerekli olan yatırımların yapılması iken ikinci görevi, tam rekabetçi ekonomik koşulların işleminin sağlanmasıdır. (Uçar ve Karatepe, 1999:3)

Devlet yukarıda bahsettiğimiz tam rekabetçi ekonomik koşulların işleminin sağlanması için bazı alanlarda regülasyon uygulamalarına gidebilmektir. Regülasyonda

bir alanın ya da sektörün organize edilmesi ve denetimi için hukuksal düzenleme yapmak ve yaptırım uygulamak amaç değil, araç olarak değerlendirilmelidir. Asıl hedef, regülasyon yoluyla hedeflenen alanda verimliliğin ve etkinliğin sağlanmasıdır. (Öztürk, 2003:48)

Kirmanoglu(2007:170)'egöre "1980'lerden sonra özelleştirmeler sebebiyle oluşan doğal tekellerin bir kısmı özel sektöre açılmıştır.Bu alanlarda yapılan faaliyetleri yönlendirmek ve denetlemek amacıyla regülasyon kurumları kurulmuştur.Bu kurumların amaçları, yapılacak işlerin en düşük maliyetlerle gerçekleştirilmesini sağlamak ve aşırı kâr elde edilmesini sağlayacak bir fiyatlama yapılmasını engellemektir."

Mal ve hizmet üretimi ile uğraşmayan devlet kendisine biçilen yeni role göre, artık hakem rolünü oynamalıdır. Bu aşamada regülasyon kurumları devreye girmekte, piyasa aksaklıklarının olduğu alanlarda düzenleme, denetleme ve yönlendirme faaliyetlerinde bulunmaktadır. (Kirmanoğlu, 2007:170)

2.4. TÜRKİYE'DE DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUMLAR

Türkiye'de ilk kurulan DDK'nın Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) olmasına karşın, ilk DDK örneği 1959 tarihinde kurulan Sigorta Murakabe Kuruludur. Ancak ekonomik düzenleme yapan ve karar alma süreçlerinde bağımsız hareket etmeleri öngörülen, idari ve mali özerkliğe sahip kurumlar olduğundan, temel işlevi "hükümete danışmanlık hizmeti sağlamak" olan Sigorta Murakabe Kurulu bir DDK olarak nitelenmemiştir. (Azrak,2001:48)

Türkiye'deki DDK'lar şunlardan oluşmaktadır:

1. Sermaye Piyasası Kurulu
2. Radyo ve Televizyon Üst Kurulu
3. Rekabet Kurumu
4. Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurumu

5. Kamu İhale Kurumu

6. Telekomünikasyon Kurumu

7. Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu

8. Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu

9. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu(www.bumko.gov.tr, 2015)

Aşağıda, DDK'larolarak adlandırılan bu kurumlar detaylı olarak ele alınacaktır.

2.4.1. Sermaye Piyasası Kurulu (SPK)

SPK, 2499 sayılı Kanuna istinaden 1981 yılında kurulmuştur. Sermaye piyasalarının işleyişine ilişkin kuralların belirlenmesi, piyasadan fon kullanma mekanizmasının en iyi şekilde işletilmesi ve buna bağlı olarak sermaye piyasasına yatırım yapan tasarruf sahiplerinin hak ve menfaatlerinin korunması ile tüm bunların yerine getirilmesi için piyasaların adil ve etkin çalışmasının gözetilmesi, SPK'nin başlıca amacıdır. (www.spk.gov.tr, 2015)

Kurul'un temel görevi; sermaye piyasasının güven açıklık ve kararlılık içinde çalışmasını, tasarruf sahiplerinin yani yatırımcıların hak ve yararlarının korunmasına sağlamaktır. (www.spk.gov.tr, 2015)

Yetkilerini kendi sorumluluğu altında bağımsız olarak kullanan SPK; idari ve mali özerkliğe sahip bir kamu tüzel kişilik olup, kurulun ilgili olduğu bakanlık, başbakan tarafından görevlendirilen devlet bakanlığıdır. Merkezi Ankara'da olan kurulun İstanbul'da bir temsilciliği bulunmaktadır. (Pişkin,2010:33)

SPK; karar organı olan Kurul, Başkanlık ve ona bağlı hizmet birimlerinden oluşmaktadır. SPK' nın karar organı olan Kurul, biri Başkan, biri Başkan vekili olmak üzere yedi üyeden oluşmaktadır. Kurul üyelerinin; ikisi ilgili Bakanlığın aday göstereceği 4 kişi, biri Maliye Bakanlığı'nın aday göstereceği iki kişi, biri Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın aday göstereceği iki kişi, biri BDDK'nın aday göstereceği iki kişi, biri Türk Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği 'nin aday göstereceği iki kişi, biri

TOBB' un aday göstereceği iki kişi arasından Bakanlar Kurulu kararı ile atanacak 7 üyeden oluşur. (www.spk.gov.tr, 2015)

2.4.2. Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK)

Teknolojik gelişmeler ve iletişim alanına giren yeni girişimcilerle, özel radyo ve televizyonların yurt içine yönelik yayınları 1990'lı yıllarda bu alanın etkili bir biçimde düzenlenmesini zorunlu hale getirmiştir. Bu nedenle RTÜK, 1994 yılında, radyo ve televizyon yayınlarının düzenlenmesini ve bu alanı düzenleyecek Radyo ve Televizyon Üst Kurulu'nun kurulmasını sağlayan 13/4/1994 tarih ve 3984 sayılı Kanun'la 1994 yılında kurulmuştur. (Pişkin, 2010:39)

RTÜK'ün amacı, radyo ve televizyon yayınlarını teknik ve içerik yönünden düzenlemek, yayınların kamu hizmeti anlayışı içerisinde kanunda belirtilen yayın ilkelerine uygun olarak yapılmasını sağlamaktır.(www.rtuk.org.tr, 2015)

RTÜK'ün kurulmasından sonra radyo ve televizyon alanında kamu tekeli kaldırılarak, bölgesel ve yerel düzeyde, kamu ya da özel yayın kuruluşlarınca gerçekleştirilen radyo ve televizyonların etkinliklerini düzenlemek ve denetlemek, yayınların kamu hizmeti anlayışı içerisinde kanunda belirtilen yayın ilkelerine uygun olarak yapılmasını sağlama görevi RTÜK tarafından yürütülmeye başlanmıştır. (Pişkin, 2010:41)

RTÜK'ün teşkilatı, karar organı olan Üst Kurul ve Başkanlık ile Ana Hizmet Birimleri ve Yardımcı Hizmet Birimlerinden oluşmaktadır. Karar organı olan Kurul; en az dört yıllık yüksek öğrenim görmüş, meslekleriyle ilgili konularda kamu ve özel kuruluşlarda en az 10 yıl görev yapmış, mesleki açıdan yeterli bilgiye, deneyime ve Devlet memuru olma niteliğine sahip, otuz yaşını doldurmuş kişiler arasından T.B.M.M. tarafından seçilen dokuz üyeden oluşmaktadır. (Pişkin,2010:43)

2.4.3. Rekabet Kurumu (RK)

Rekabet kurumları, birçok ülkede rekabeti ve ticareti düzenleyerek serbest piyasa kuralları çerçevesinde devlet ekonomisinin işleyişini sağlamaktadırlar. Piyasaların doğru şekilde oluşmasını, üretimin doğru biçimde yönlendirilmesini ve

ekonominin işlemlerini temin ederler. İşte bu yönleri ile rekabet otoriteleri, ülkeler için önemli yer tutarlar.(www.rekabet.gov.tr, 2015)

Rekabet kurulu mal ve hizmet piyasalarındaki rekabeti önleyici, bozucu veya kısıtlayıcı anlaşma, karar ve uygulamalar ile piyasaya hâkim olan teşebbüslerin hâkimiyetlerini kötüye kullanmalarının önüne geçmek amacıyla kurulmuştur. (Pişkin, 2010:46) Bunun yanında Rekabet Kurumu, mal ve hizmet piyasalarının serbest ve sağlıklı bir rekabet ortamı içinde oluşumunun ve gelişmesinin temini ile bu kanunun uygulanmasını gözetmek ve kanunun kendisine verdiği görevleri yerine getirmektir. (Akıncı,2002:7)

4054 sayılı Kanunun 20.maddesinde belirtildiği üzere; mal ve hizmet piyasalarının serbest ve sağlıklı bir rekabet ortamı içinde teşekkülünün ve gelişmesinin temini ile bu Kanunun uygulanmasını gözetmek ve Kanunun kendisine verdiği görevleri yerine getirmek üzere kamu tüzel kişiliği haiz, idari ve mali özerkliğe sahip RK teşkil edilmiştir. Kurum, görevlerini yaparken bağımsızdır. Hiçbir organ, makam, merci ve kişi kurumun nihai kararını etkilemek amacıyla emir ve talimat veremez. Kurumun merkezi, Ankara'dadır.Kurumun ilişkili olduğu Bakanlık, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'dır.(www.rekabet.gov.tr, 2015)

2.4.4. Tütün, Tütün Mamülleri ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurumu (TTMAPDK)

3/1/2002 tarih ve 4733 sayılı kanunla kurulan TTMAPDK; tütün, tütün mamulleri ve alkollü içkiler piyasasının düzenlenmesi, gözetimi ve denetiminden sorumlu olarak kurulmuş olup, kamu tüzel kişiliğini haiz, idari ve mali özerkliğe sahiptir. Kurumun merkezi Ankara'da olup, gerekli gördüğü yerlerde irtibat büroları açma yetkisine sahiptir.(www.tapdk.gov.tr, 2015)

TTMAPDK'nın başlıca görevleri; sektörel düzenlemeler yapmak, tütün ve alkol tüketiminden kaynaklanan kamusal, toplumsal ya da tıbbi nitelikteki her türlü zararlı etkileri önleyecek düzenlemeler yapmak ve bunlarla ilgili kararları almaktır. (www.tapdk.gov.tr, 2015)

TTMAPDK'nin karar organı 7 üyeden oluşan kuruldur. Kurul üyeleri; 5 yıllık süre için, Maliye Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, HazineMüsteşarlığı, Dış Ticaret Müsteşarlığı, Türkiye Ziraat Odaları Birliği ve Tütün, Tütün Mamulleri, Tuz ve Alkol İşletmeleri Genel Müdürlüğünün ilgilendirildiği Bakanlığın önereceği ikişer aday arasından Bakanlar Kurulunca atanmaktadır. (www.tapdk.gov.tr, 2015)

2.4.5. Kamu İhale Kurumu (KİK)

Kamu alımlarında AB düzenlemelerine uyum sağlamayı amaçlayan 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ile kamu tüzel kişiliğini haiz, idari ve mali özerkliğe sahip KİK kurulmuştur. Kurum görevini yerine getirirken bağımsızdır. (www.kik.gov.tr, 2015)

KİK, uygulamaya ilişkin ikincil mevzuatın, standart ihale dokümanlarının, tip sözleşmelerin oluşturulması, idarece yapılacak mal ve hizmet alımı işlemlerinde mevzuat hükümlerine uyulmadığına ilişkin şikâyetlerin incelenmesi, yapılan ihalelerle ve sözleşmelerle ilgili istatistikî veri tabanı oluşturulması ve haklarında kamu ihalelerine katılma yasağı bulunan gerçek ve tüzel kişilerin kayıtlarının tutulması ile görevlidir. (www.kik.gov.tr, 2015)

KİK'in kararı organı olan Kamu İhale Kurulu 10 kişiden oluşmaktadır. Görev süresi 5 yıl olan kurul üyeleri, Maliye Bakanlığınca önerilecek iki kişi, Bayındırlık ve İskân Bakanlığınca önerilecek üç kişi, Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakanlık ile Danıştay ve Sayıştay Başkanlıklarınca önerilecek birer kişi, TOBB ile Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu tarafından önerilecek birer kişi olmak üzere Bakanlar Kurulunca atanmaktadır. (Erdoğan,2006:58)

2.4.6. Telekomünikasyon Kurumu (TK)

TK, 4502 sayılı kanuna istinaden 2000 yılında kurulmuştur. Esas itibarıyla 2813 sayılı Telsiz Kanunu ve 406 sayılı Telgraf ve Telefon Kanununda öngörülen görevleri yerine getirmekle mükellef olan TK için serbest rekabete dayalı bir telekomünikasyon sektörünün oluşturulması ve bu yapıda tüketici haklarının korunması başlıca amaçtır. (www.tk.gov.tr, 2015)

Telekomünikasyon Kurulunun 7 üyesi bulunmaktadır ve bunlar Bakanlar Kurulu tarafından atanmaktadır.(www.tk.gov.tr, 2015)

2.4.7. Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (EPDK)

EPDK, 20 Şubat 2001 tarihli ve 4628 sayılı EPK'ye istinaden enerji sektörüne hakim olan kamunun sahipliğindeki dikey entegre yapının kırılarak, üretim–tedarik zincirinde oluşturulan, rekabete açık alanlar ve rekabete açılmayan alanlara özel sermayenin girişinin mümkün kılınması için kurulmuş olup, faaliyetlerine 19 Kasım 2001 tarihinde başlamıştır. (Erdoğan,2006:89)

Kurul, biri Başkan, biri İkinci Başkan olmak üzere dokuz üyeden oluşur. Kurul üyeleri; hukuk, siyasal bilgiler, idari bilimler, kamu yönetimi, iktisat, mühendislik, işletme ya da maliye dallarında eğitim veren en az dört yıllık yüksek öğrenim kurumlarından mezun olmuş, kamu kurum ve kuruluşlarında ya da özel sektörde en az on yıl deneyim sahibi ve mesleğinde temayüz etmiş kişiler arasından Bakanlar Kurulu tarafından atanır. (www.epdk.org.tr, 2015)

2.4.8. Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGMDSK)

26/09/2011 tarihinde kurulan kurumun amacı, uluslararası standartlarla uyumlu Türkiye Muhasebe Standartlarını oluşturmak ve yayımlamak, bağımsız denetimde uygulama birliğini, gerekli güveni ve kaliteyi sağlamak, denetim standartlarını belirlemek, bağımsız denetçi ve bağımsız denetim kuruluşlarını yetkilendirmek ve bunların faaliyetlerini denetlemek ve bağımsız denetim alanında kamu gözetimi yapmaktır. (www.kgk.gov.tr, 2015)

Kurumun vizyonunu, yüksek kalitede ve güvenilir bir finansal raporlama ve bağımsız denetim ortamı oluşturmaktır. Misyonu ise, finansal raporların uluslararası standartlarla uyumlu olarak düzenlenmesini ve denetlenmesini sağlayacak standartlar koymak, etkin bir kamu gözetimini gerçekleştirmektir.(www.kgk.gov.tr, 2015)

Kurumun merkezi Ankara'da olup, Kurul ve Başkanlıktan oluşur. Kurumun merkezini değiştirmeye Bakanlar Kurulu yetkilidir ve gerekli gördüğü yerlerde temsilcilik açabilir.(www.kgk.gov.tr, 2015)

2.4.8. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK)

Bankacılık alanında düzenleme, gözetim ve denetim yapan kurum olan Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, ülkede yaşanan ekonomik krizin faturasının bankacılık sektörüne çıkarılması sonucunda, kamu vicdanındaki rahatsızlıkları gidermek amacıyla kurulmuştur. (Çolak,2003:89)

BDDK'nın amacıyla 5411 sayılı Bankacılık Kanunun amacının paralellik gösterdiğini söylenebilir. Kurumun amacı, finansal piyasalarda güven ve istikrarın sağlanmasına, kredi sisteminin etkin bir şekilde çalışmasına, tasarruf sahiplerinin hak ve menfaatlerinin korunmasına ilişkin usûl ve esasları düzenlemektir.(Çolak, 2003:103)

Sektörün etkinliğini ve rekabet kabiliyetini artırmak, sektöre güveni kalıcı kılmak, sektörün ekonomi üzerinde yaratabileceği zararları asgariye indirmek, sektörün dayanıklılığını geliştirmek ve tasarruf sahiplerinin hak ve menfaatlerini korumak kurumun temel hedeflerini arasında sayılabilir.(Çolak,2003:104)

Kurumla ilgili daha geniş bilgi, çalışmamızın konusunu da teşkil eden BDDK'nın bütçe yapısının analizi kısmında sunulacaktır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE'DE BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMUNUN BÜTÇE YAPISININ ANALİZİ

3.1. BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMUNUN KURULUŞU, ÖRGÜT YAPISI, AMAÇLARI VE GÖREVLERİ

3.1.1. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun Kuruluşu

Türkiye’de bankacılık sektörü, 1980’lere kadarciddi bir kriz yaşamamasına karşın çeşitli ekonomik sebeplerle bazı bankaların faaliyetlerini durdurduğu ve tasfiye edildiği görülmüştür.(Oral,2006:3)

1981 tarihinde, önce banka faizleri sonra ise tüm faizler serbest bırakılması, 24 Ocak 1980 kararlarının getirdiği rekabet kavramıyla finansal serbestleştirme yolunda ilk adımlardandır.Alınan kararlarla, bankacılık sektörüne girişin kolaylaştırılması, atıl kaynakların ve kayıt dışı ekonomideki paranın bir kısmının sektöre çekilmesi amaçlanmıştır.Yapılanmanın oluşumunda önemli etkenler olarak banka sayısının artması, bankaların aktif büyüklüğünün yükselmesi ve faiz oranlarının piyasa tarafından belirlenmesi olmuştur. (www.baskent.edu.tr, 2105)

1980’li yıllarda yasal düzenlemelerle, Türk bankacılık sektöründe banka sayısı, istihdam, hizmet çeşitliliği ve teknolojik altyapı konularında hızlı bir genişleme süreci yaşandığı görülmüştür.(www.baskent.edu.tr, 2015)

1990’lı yıllarda Türk bankacılık sektörü dışa açılmış ve uluslararası finans sistemi ile bütünleşerek bankacılık alanında önemli ilerlemeler kaydedilmiştir.Bu yıllarda Türkiye’de bankacılık alanındaki yasal ve kurumsal düzenlemeler sayesinde değişen koşullara ve uluslararası standartlardaki gelişmelere hızlı uyum sağlanması için bazı kanuni düzenlemelere gidilmiştir. (Oral,2006:3)

Bu kapsamda, bankaların gözetim ve denetiminin etkinliğinin artırılması amacıyla 4389 sayılı Bankacılık Kanunu ile Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) kurulmuş, 19.11.2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanunu ile bu yetkileri yeniden düzenlenmiştir. (www.bddk.org.tr, 2015)

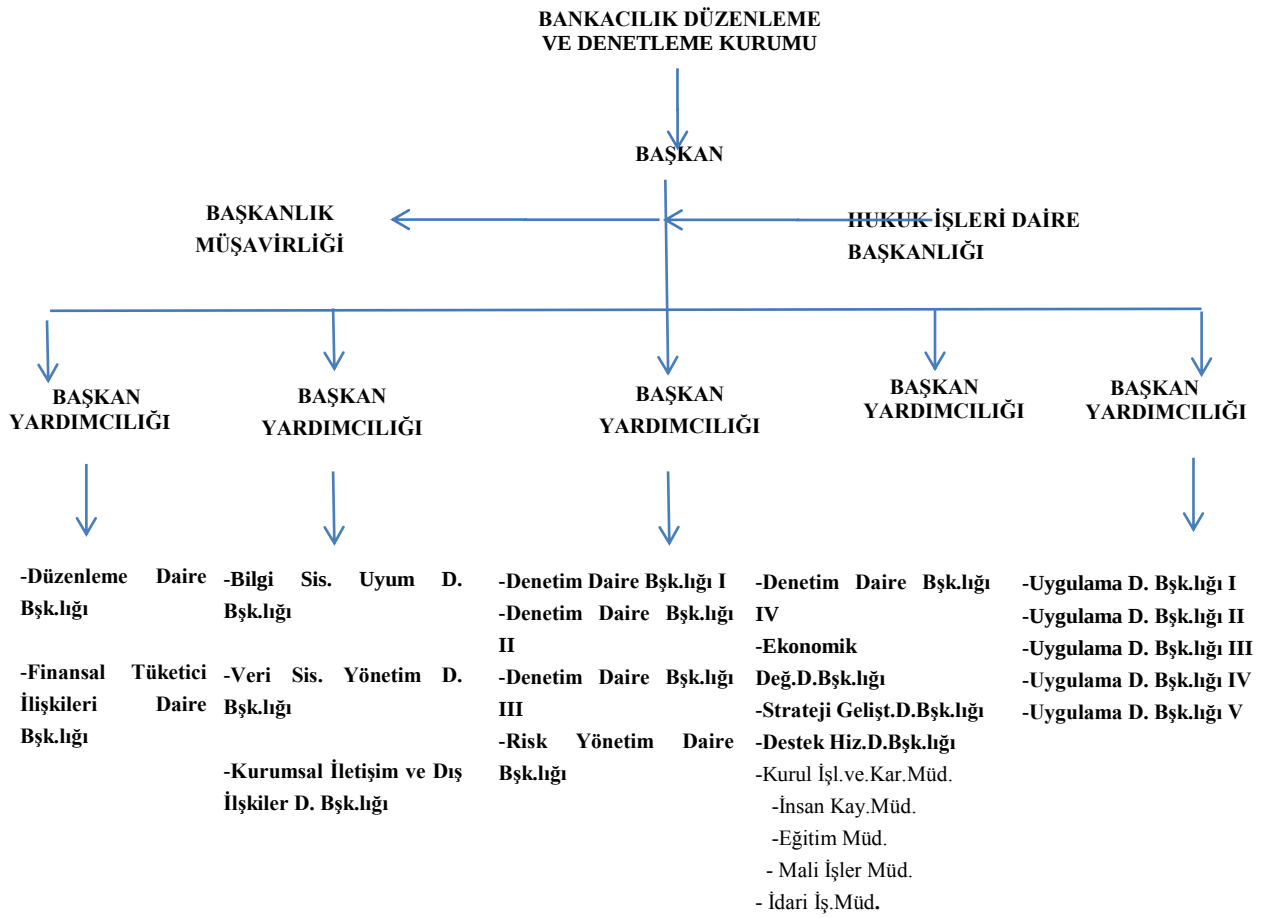
BDDK, bankacılık ve diğer ilgili alanlardaki kamu düzeninin sağlaması amacıyla kurulmuş olup, kamu düzenini sağlama görevini yerine getirecek yetkilerle

donatılmış ve ekonomik kolluk faaliyeti görevini yürütme görevini üstlenmiştir. (Gül, 2009:75)

3.1.2. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun Örgüt Yapısı

İdari ve mali özerkliğe sahip olan ve kapsamına giren ilgili kurumları denetleyen BDDK'nın örgüt şeması aşağıdadır.

Şekil 3.1: BDDK'nın Örgüt Şeması

Kaynak : www.bddk.org.tr, 2015

Kurum; Kanun ve ilgili diğer mevzuatla öngörülen görevleri yerine getirmek üzere kurulan, idarî ve malî özerkliğe sahip bir kamu tüzel kişisidir. Kurum, Başkan ve üyelerden müteşekkil Kurul ile Başkana bağlı olarak faaliyetlerini yürüten Başkanlıktan oluşur. Kurul Başkanı Kurumun da Başkanıdır.(www.bddk.org.tr, 2015)

Kurumun merkezi İstanbul'dadır.Kurumun bir temsilciliği Ankara'da olup, Kurum, düzenlemekle görevli olduğu alanın yoğun olduğu illerde ve sayısı ikiye geçmemek kaydıyla Bakanlar Kurulu kararıyla temsilcilik açabilir.(www.bddk.org.tr, 2015)

Kurum, Kanunla ve ilgili diğer mevzuatla kendisine verilen düzenleme ve denetlemeyle ilgili görev ve yetkileri kendi sorumluluğu altında bağımsız olarak yerine getirir ve kullanır.Kurumun kararları yerindelik denetimine tâbi tutulamaz. Hiçbir organ, makam, merci veya kişi kurumun kararlarını etkilemek amacıyla emir ve talimat veremez.(www.bddk.org.tr, 2015)

Kurul, Kurumun karar organıdır.Kurul; biri Başkan, biri İkinci Başkan olmak üzere yedi üyeden oluşur.Kurul, Kanun ve ilgili diğer mevzuatla kendi görev ve yetkisine verilmiş konuların tümünde en üst düzeyde görüşme ve karar alma yetkisine sahiptir.(www.bddk.org.tr, 2015)

3.1.3.Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun Amaçları ve Temel Hedefleri

BDDK, bankacılık ve diğer ilgili alanlardaki kamu düzeninin sağlanması amacıyla kurulmuş olup bu alandaki ekonomik kamu düzenini sağlama görevini yerine getirecek yetkilerle donatılmış, ekonomik kolluk faaliyeti gören bir idari otoritedir. (Gül,2003:76)

BDDK'nın kuruluşundaki en önemli amacı, devletin bankacılık ve bankacılığın ekonomiye etkileri konusundaki kanuni görevlerini daha iyi bir şekilde yapmasını sağlamak olduğunu belirtmiştir. Bu amacı sağlamak için 4389 sayılı Bankalar Kanunu ile bağımsız denetim kurumu olan BDDK kurulmuştur.Bankalar Kanunu'nun iki amacı vardır. Bunlar; tasarruf sahiplerinin hak ve menfaatlerini korumak ve mali istikrarı korumak ve kredi sisteminin etkin bir biçimde çalışmasını sağlamaktır. Bankalar kurulunda belirtilen bu iki önemli amacın gerçekleştirilebilmesi ve yapılan faaliyetlerin daha iyi bir şekilde denetlenebilmesi için BDDK kurulmuştur.(Bilgin, 2009:44)

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'nun bir diğer temel amacı, bankaların piyasa disiplini içerisinde sağlıklı, etkin ve dünya standartlarında rekabet

edebilir bir şekilde işlemlerini sağlayarak devlet ekonomisinin uzun vadede ekonomik büyümesine ve devletin istikrarına katkıda bulunmaktadır. (Gül, 2009:76)

BDDK'nın temel misyonu; bankaların ve özel finans kurumlarının, piyasa disiplini içerisinde etkin, sağlıklı rekabet edilebilir bir yapıda işleyişi için uygun ortamı yaratmak ve bu sayede ülkenin uzun vadede ekonomik büyümesine ve istikrarına katkıda bulunmak olup,bumisyonları yerine getirebilmek için temel hedefler şunlardır: (www.bddk.org.tr, 2015)

- Sektöre güveni kalıcı kılmak ve piyasa disiplininin sağlamak için kamunun bilgilendirilmesine yönelik düzenlemelerin yapılması, yeterli anlaşılabilir ve doğru bilginin zamanında piyasaya ulaştırılması, muhasebe ve raporlama sisteminde uluslararası standartlara erişilmesi, kamu kesiminin kontrolündeki bankaların sektör üzerindeki bozucu etkilerinin ortadan kaldırılması, bankaların sermaye yapılarının güçlendirilmesi, aracılık maliyetlerinin düşürülmesi,(www.bddk.org.tr, 2015)

- Sektörün ekonomi üzerinde yaratabileceği zararları asgariye indirmek için, bankaların emin ve düzenli bir şekilde çalışmasını tehlikeye sokabilecek her türlü işlem ve uygulamaların önlemek, münferit sorunların sistemik risk yaratmasına izin verilmemesi için erken uyarı ve erken müdahale sistemlerinin geliştirilmesi sağlamak,(www.bddk.org.tr, 2015)

- Mevduat sigortası sisteminin piyasa disiplininin bozucu ve ahlaki istismarı artırıcı etkileri ile tasarruf sahiplerinin haklarının korunması ihtiyacı arasındaki dengeyi kurarak tasarruf sahiplerinin hak ve menfaatlerini korumaktır.(www.bddk.org.tr, 2015)

3.2. BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU VE BASEL III ÖNERİLERİ

Bankacılık sektörünün özkaynak yapısının daha da güçlendirilmesi amacıyla 2008 yılında uygulanmaya başlanan ve bankacılık alanında yapılan düzenleme önerileri getiren Basel III programı, yaşanan küresel finansal kriz ile birlikte finansal sistemlerin daha sağlıklı ve sağlam bir yapıya dönüştürülmesi amacıyla G-20 (Group of 20), FSB (Financial Stability Board), BCBS (Basel Committee on Banking Supervision) tarafından çeşitli öneriler getirilmiştir. (www.bddk.org.tr, 2015)

Basel III uzlaşısının 2013 yılından başlayarak 2019 yılına kadar sürecek bir dönem içerisinde uygulanması, ülkemizin de içinde bulunduğu Komite üyesi ülkelere kararlaştırılmıştır. Basel Bankacılık Denetim Komitesi tarafından yayımlanan ve kamuoyunda Basel III olarak bilinen reform önerilerinin uygulamaya geçirilmesine ilişkin çalışmalar Kurum tarafından tamamlanmıştır.(www.bddk.org.tr, 2015)

Bankaların Özkaynaklarına İlişkin Yönetmelik ile getirilmesi öngörülen yenilikler kapsamında Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelikte de değişiklik yapılması ihtiyacı ortaya çıkmıştır. 05/09/2013 tarihli ve 28756 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Yönetmelikte yapılan değişiklikler; konsolide ve konsolide olmayan bazda hesaplanacak olan asgari çekirdek sermaye yeterliliği standart oranı (%4,5) ve asgari ana sermaye yeterliliği standart oranı (%6) getirilmesi ile yürürlükteki mevzuat uyarınca özkaynaklardan düşülen bazı unsurların özkaynaklardan indirilmesi yerine sermaye yeterliliği uygulaması bakımından risk ağırlığına tabi tutulması şeklindedir.(www.bddk.org.tr, 2015)

Basel III ile birlikte getirilen özkaynak yükümlülüklerine ek olarak, bankalardan iki farklı sermaye tamponunu sağlamak üzere ilave çekirdek sermaye bulundurmaları beklenmektedir. Sermaye koruma tamponu, ekonomik ve mali göstergelerin bozulması durumunda karşılaşılabilecek kayıplar nedeniyle özkaynakların sermaye yeterliliğine ilişkin düzenlemelere göre yetersiz kalmasını önlemek amacıyla bulundurulması beklenen ilave özkaynak olarak tanımlanmaktadır. Diğer taraftan kredi genişlemesinin finansal sektörün genel risk düzeyini arttırabilecek düzeylere ulaşması nedeniyle özkaynakların sermaye yeterliliğine ilişkin düzenlemelere göre yetersiz kalmasının önüne geçilmesi amaçlanmaktadır. Bu kapsamda, bankalarca bulundurulması beklenen ilave özkaynak ise bankaya özgü döngüsel sermaye tamponu olarak adlandırılmakta ve bankalarca kredi portföylerinin ülkelere dağılımı dikkate alınarak hesaplanmaktadır. Söz konusu hesaplamalara ilişkin usul ve esaslar ayrıca Kurul Kararı ile belirlenecektir. Bahse konu tamponlar, idame edilmesi gereken asgari oranlar olmayıp, uyumsuzluk durumunda bankaların kâr dağıtımlarının belirli oranlar nispetinde sınırlandırılarak öngörülen sermaye düzeyine ulaşmaları amaçlanmaktadır (www.bddk.org.tr, 2015).

Ayrıca, Basel III kapsamında döngüsel sermaye tamponu, kaldıraç oranı limiti ve likidite riskine yönelik daha kapsamlı risk ölçümü uygulamaları getirilmesi amaçlanmaktadır.(www.bddk.org.tr, 2015)

3.3. BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMUNUN GÖREV VE YETKİLERİ

5411 sayılı Kanunda kurumun görev ve yetkileri;

a) İlgili mevzuatta yer alan hükümler saklı kalmak kaydıyla finansal kiralama, faktoring ve finansman şirketlerinin; kuruluş ve faaliyetlerini, yönetim ve teşkilat yapısını, birleşme, bölünme, hisse değişimini ve tasfiyelerini düzenlemek, uygulamak, uygulanmasını sağlamak, uygulamayı izlemek ve denetlemek,(www.turkhukuk sitesi.com, 2015)

b) Görev alanına giren hususlarda yabancı ülkelerin yetkili mercileri ile mutabakat zaptı imzalamak, yurt içi ve yurt dışı muadil kurumların katıldığı uluslararası malî, iktisadî ve meslekî teşekküllere üye olmaktır.(www.tmsf.org.tr, 2015)

3.4. BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMUNDA UYGULANAN BÜTÇE SİSTEMİ VE ÖZELLİKLERİ

ABD’de 1993 yılından itibaren uygulanmaya başlanan Performans Esaslı Bütçeleme Sisteminin uygulama sonuçları 1997 yılında alınmış ve 2000 yılından sonra yaygınlaşmıştır. (Tüğen, 2009:143)

Ülkemizde ise performans esaslı bütçe sistemine tam anlamıyla 2005 yılında 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile birlikte geçilmiştir. Performans bütçe ve 5018 sayılı Kanun ile kamu maliyesi literatürüne dahil olan kavramlardan bazıları; mali saydamlık, hesap verebilirlik, mali disiplin, analitik bütçe sistemi, performansa dayalı yönetim ve denetimdir. (Badem, 2013:78)

3.4.1. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunda Uygulanan Bütçe Sistemi

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununda DDK’ların bütçelerini üç yıllık bütçeleme anlayışı, stratejik planları ve performans hedefleri ile kurumsal,

işlevsel ve ekonomik sınıflandırma sistemine göre hazırlamaları hükme bağlanmış olup, BDDK'nın da dahil olduğu DDK'ların bütçeleri Analitik Bütçe Sistemine (ABS) göre hazırlanmaktadır. (Badem, 2013:101)

Performans Esaslı Bütçe Sistemi; kamu harcamalarını azaltarak harcamaların verimliliğini attırmak, kamu hizmetlerinin kalitesini arttırmak, hesap verilebilirlik ve mali saydamlığı sağlamak, uzun ve orta vadeli planlar yaparak bunları bütçe ile ilişkilendirmek gibi amaçları nedeniyle getirilen çok yıllık bütçe sistemidir. (www.maliye.gov.tr, 2015)

Performans Esaslı Bütçe Sistemi, kamu kaynaklarının verimli ve etkin kullanımının yanında mali disipline de büyük önem vermekte olup, mali disiplini sağlamak için üç-beş yıllık stratejik planlardan yararlanmaktadır. (Tüğen, 2009:144)

Planlama, bütçeleme, izleme ve değerlendirme ile raporlama Performans Esaslı Bütçe Sisteminin unsurları olarak sayılabilir. (www.maliye.gov.tr, 2015)

Performans esaslı bütçe lemede; 5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanununun “Stratejik planlama ve performans esaslı bütçeleme” başlıklı 9’uncu maddesinde hüküm altına alınmış olup, kamu idareleri, kamu hizmetlerinin istenilen düzeyde ve kalitede sunulabilmesi için bütçeleri ile program ve proje bazında kaynak tahsislerini; stratejik planlarına, yıllık amaç ve hedefleri ile performans göstergelerine dayandırmak zorundadırlar. (www.bumko.gov.tr, 2015)

Kamu idareleri, yürütecekleri faaliyet ve projeler ile bunların kaynak ihtiyacını, performans hedef ve göstergelerini içeren performans programı hazırlar. Kamu idareleri bütçelerini, stratejik planlarında yer alan misyon, vizyon, stratejik amaç ve hedeflerle uyumlu ve performans esasına dayalı olarak hazırlarlar. (Erdoğan, 2006:63)

Devletlerin ilk oluştuğu yıllardan günümüze kadar pek çok bütçe türü ortaya çıkmıştır. Bunların arasında klasik ve çağdaş bütçeleme yöntemleri olmak üzere temelde ikili bir ayrım yapılmaktadır. Günümüzde tüm dünyada en çok kullanılan ve sürekli değişimi beraberinde getiren sistem Performans Esaslı Bütçeleme Sistemidir. (Badem vd, 2013:78)

Bu sistem temelde 3'lü ve her biri farklı amaçları içeren sistemlerin birleşiminden oluşmaktadır. Stratejik plan, performans programı, faaliyet raporu sistemlerini, her kurum ve kuruluş ayrı ayrı düzenlemekte, performans denetimi ile birlikte bunların tamamının konsolide edilmesiyle devletin bütçe sistemi oluşturulmaktadır. (Badem vd,2013:79)

Ülkemizde genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri, özel bütçeli idareler, sosyal güvenlik kurumları ve mahalli idareler bütçelerini Performans Esaslı Bütçe Sistemine göre hazırlarken, Milli Savunma Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği, Millî İstihbarat Teşkilatı Müsteşarlığı, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı bütçeleri kapsam dışındadır. (www.bumko.gov.tr, 2015)

3.4.2. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun Özerk Olması ve Bütçe Yapısının Özellikleri

Bir kurumun özerk sayılabilmesi için karar vermede bağımsız hareket edebilme yeteneğinin bulunması ve yasalarla belirlenmiş faaliyet alanları içinde kendi başına karar alabilme, düzenleme yapma, bunları yürütme yetkilerinin bulunması ve örgütsel iç yapılanma, personel alımı, bütçe yapımı ve harcamaya ilişkin konularda kendilerinin karar vermeleri gerekmektedir.(www.sayistay.gov.tr, 2015)

Bu veriler ışığında BDDK'nın, bankacılık sistemime dahil kurumlardan sağladıkları gelirleri kendi özel bütçelerine dahil ederek harcaması, mali yönden bağımsız ve daha serbest hareket edebilmesi özerk yapıya sahip olduğunu göstermektedir. Ayrıca özerk yapılı kurumlar olarak bu idarelerin özellikleri arasında yer alan kurumsal yapısını kendileri oluşturmakta ve giderlerini kendileri yapmaktadırlar.

BDDK'nın giderlerini; bütçenin yürürlüğe girmesinden önce katılma payı adı altında ödeme yapan bankalardan, finansal kiralama, faktoring ve finansman şirketlerindenkarşılması 5018 ve 5411 sayılı kanun hükümlerine uygundur. Bütçenin sözkonusu gelirlerden elde edilmesi ve genel bütçeden pay almaması bağımsız bir kurum olmasından kaynaklanmaktadır. (www.sayistay.gov.tr, 2015)

Bütçe özellikleri incelendiğinde, merkezî yönetim bütçe kanunda, düzenleyici ve denetleyici kurumlar başlığı altında görmekteyiz. Bütçe tahminleri, analitik bütçe sistemine göre üç yıllık gelir ve gider tahminleri dikkate alınarak hazırlanmaktadır.

Merkezî yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin gelir ve gider tahminlerini gösterilmesine, bunların uygulanmasına ve yürütülmesine yetki ve izin verilmiştir.(www.tbmm.gov.tr, 2015)

Merkezî yönetim bütçe kanununda, merkezî yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin gelir-gider tahminleri ayrı bölüm veya cetvellerde gösterilebilir. Merkezî yönetim bütçe kanununun gider cetvelinin bölümleri, analitik bütçe sınıflandırmasına uygun olarak fonksiyonlar şeklinde düzenlenir. Fonksiyonlar birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü düzeyde alt fonksiyonlara ayrılır.(www.bumko.gov.tr, 2015)

“Fasıl ve bölüm” deyimleri, giderlere ilişkin olarak yer alan fonksiyonel sınıflandırmanın birinci düzeyini, “Kesim” deyimini fonksiyonel sınıflandırmanın ikinci düzeyini, “Madde” deyimini fonksiyonel sınıflandırmanın üçüncü düzeyini, “Tertip” deyimini kurumsal, fonksiyonel ve finansman tipi kodların bütün düzeyleri ile ekonomik sınıflandırmanın ilk iki düzeyini, borç ödemeleri yönünden “ilgili hizmet tertibi” deyimini borç konusu hizmetlerin yürütüldüğü ilgili tertipleri ifade eder.(www.bumko.gov.tr, 2015)

5018 sayılı Kanuna ekli “Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar” başlıklı (III) sayılı cetvelde yer alan BDDK’nın bütçesi, Merkezi Yönetim Bütçesi içinde “42-04” kurumsal kodu ile yer almıştır.(www.tbmm.gov.tr, 2015)

Aynı kanunda, DDKbütçelerinin özel kanunlarla kurul, kurum veya üst kurul şeklinde teşkilatlanmış ve bu kanuna ekli (III) sayılı cetvelde yer alan idarelerin bütçesi olduğu belirtilmiştir.(www.bumko.gov.tr, 2015)

BDDK’nın kendisine tahsis edilen mali kaynakları, görev ve yetkilerinin gerektirdiği ölçüde, kendi bütçesinde belirlenen usûl ve esaslar dâhilinde serbestçe kullanacağı 5411 sayılı Bankacılık Kanununda hükme bağlanmıştır. Aynı kanunda, giderlere katılma payı olarak tahsil edilecek tutarın, kurumların bir önceki yılsonu

bilanço toplamının onbinde 3'ünü geçemeyeceği belirlenmiştir. (www.bddk.org.tr, 2015)

Mali saydamlığın sağlanması için geliştirilen ve 5018 Sayılı Kanunun 17'nci maddesinde “Gider ve gelir teklifleri, ekonomik ve mali analiz yapılmasına imkan verecek, hesap verilebilirliği ve saydamlığı sağlayacak şekilde, Maliye Bakanlığınca uluslararası standartlara uyumlu olarak belirlenen sınıflandırma sistemine göre hazırlanır.” düzenlemesi ile analitik bütçe sınıflandırma sistemine atıfta bulunulmuştur. Analitik bütçe sistemi ile ekonomik ve mali politikaların planlanması ve uygulanmasının kurumlar bazında ve çeşitli kriterlere göre sınıflandırılması sağlanarak, ekonomik verilerin ayrıntılı ve analize elverişli olarak tespit edilmesi mümkün olmaktadır.(www.bumko.gov.tr, 2015)

Analitik bütçe sınıflandırması; temelde dört kod grubunun bir araya getirilmesi sonucunda oluşmuştur. Bunlar; kurumsal sınıflandırma, fonksiyonel sınıflandırma, finansman tipi ve ekonomik sınıflandırmadır. (Hançer,2003:8)

Aşağıda analitik bütçe sınıflandırmasına ilişkin tablo yer almakta olup, kurumsal, fonksiyonel, finansal ve ekonomik sınıflandırmanın kısa tanımlarına yer verilmiştir.

Tablo 3.1: Bütçe Kodlarının Genel Görünümü

KURUMSAL				FONKSİYONEL				FİNANSAL				EKONOMİK			
I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV

Kaynak: Tüğen,2009:211

Kurumsal sınıflandırma; bütçe sistemimiz içerisinde yer alan,performans sorumlularının tespitini hedefleyen, idari yapı esas alınarak oluşturulmuşbir kod grubudur. Bu sınıflandırmada aynı anayasal otoriteye tahsis edilen kaynakların aynı kodda yer alması benimsenmiş olup, bağlı ve ilgili kuruluşlara verilen kaynaklar, kuruluşun bağlı bulunduğu kurum kodunda yer almaktadır. Bütçe türleri itibariyle sınıflandırma bunun dışındadır. (Cura,2003:7)

Fonksiyonel sınıflandırma, devlet faaliyetlerinin türünü göstermek amacıyla oluşturulan ve devletin kaynaklarının hangi hizmetler için kullanılacağını belirleyen

sınıflandırmadır. Bu sınıflandırma, devletin hangi hizmetine daha çok ödenek ayrılacağı hakkında bilgi vermesi nedeniyle ABS’ nin önemli bir sınıflandırma grubunu oluşturmaktadır. (Ayyıldız,2004:109)

Türk bütçe sistemindeki en önemli eksik, devlet hizmetlerinin fonksiyonel sınıflandırmasının yapılmamış olmasıdır. Fonksiyonel sınıflandırma sayesinde özellikle uluslararası standartlara göre karşılaştırmaların yapılabilmekte ve harcamaların işlevsel niteliği belirlenebilmektedir. (Tosun,2003:4)

Finansman tipi sınıflandırma kod grubu, “Government Finance statistics (GFS)-Devlet Mali İstatistikleri” standartlarında yer alan bir sınıflandırma biçimi olmayıp tamamen Türk bütçe sisteminin yapısı gereği oluşturulmuştur. (Demirel, 2001:9)

Finansman tipi sınıflandırma genel devlet tanımına giren tüm kurum ve kuruluşları kavrayabilmek için ihtiyaç duyulan özel ödenekler ile dış proje kredilerini izlemek için geliştirilen, harcamanın hangi kaynakla finanse edildiğini gösteren bir kodlamadır. (Cura,2003:8)

Ekonomik sınıflandırma, devlet faaliyetlerinin milli ekonomi üzerindeki etkilerinin gruplandırılmasıyla oluşturulmuş bir sınıflandırma biçimidir. Ayrıca ekonomik sınıflandırma ile devlet faaliyetlerinin, milli gelir ve piyasa ekonomisi üzerindeki etkilerinin de ölçülmesi amaçlanmıştır. (Cura,2003:8)

3.4.3. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunda Bütçeleme Süreci ve Uygulama Süreci

DDK’larbütçe hazırlık ve uygulama süreçleri incelendiğinde, Maliye Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı ve Sayıştayın mali aktörler olarak öne çıktığını görmekteyiz.(www.tbmm.gov.tr, 2015)

5018 sayılı kanununa göre; merkezî yönetim bütçe kanunu tasarısının hazırlanmasından ve bu amaçla doğrultusunda kamu idareleri arasında koordinasyonun sağlamaktan Maliye Bakanlığı sorumludur.(www.bumko.gov.tr, 2015)

Merkezî yönetim bütçesinin hazırlanma süreci, bakanlar kurulunun en geç eylül ayının ilk haftası sonuna kadar toplanarak kalkınma planları, stratejik planlar ve genel

ekonomik koşulların gerekleri doğrultusunda makro politikaları, ilkeleri, hedef ve gösterge niteliğindeki temel ekonomik büyüklükleri de kapsayacak şekilde Kalkınma Bakanlığınca hazırlanan orta vadeli program kabul etmesiyle başlar. Orta vadeli program, aynı süre içinde resmî gazetede yayımlanır.(www.tbmm.gov.tr, 2015)

Orta vadeli program ile uyumlu olmak üzere, gelecek üç yıla ilişkin toplam gelir ve gider tahminleri ile birlikte hedef açık ve borçlanma durumu ile kamu idarelerinin ödenek teklif tavanlarını içeren ve Maliye bakanlığı tarafından hazırlanan orta vadeli malîplan, en geç eylül ayının onbeşine kadar yüksek planlama kurulu tarafından karara bağlanır ve resmî gazetede yayımlanır. (www.bumko.gov.tr, 2015)

Bu doğrultuda, kamu idarelerinin bütçe tekliflerini ve yatırım programını hazırlama sürecini yönlendirmek üzere; bütçe çağrısı ve eki bütçe hazırlama rehberi Maliye Bakanlığınca, yatırım genelgesi ve eki yatırım programı hazırlama rehberi ise Kalkınma Bakanlığınca hazırlanarak en geç eylül ayının onbeşine kadar resmî gazetede yayımlanır. (www.bumko.gov.tr, 2015)

Kamu idareleri, merkez ve taşra birimlerinin ödenek taleplerini dikkate alarak gider tekliflerini Maliye Bakanlığı ve Kalkınma Bakanlığı tarafından çıkartılan “bütçe hazırlama rehberi” ile “yatırım programı hazırlama rehberinde” yer alan usul ve esaslar doğrultusunda hazırlamakta ve en geç eylül ayının sonuna kadar Maliye Bakanlığınca, yatırım tekliflerini ise aynı süre içerisinde Kalkınma Bakanlığınca göndermektedirler. (www.tbmm.gov.tr, 2015)

5018 sayılı Kanuna ekli (III) sayılı cetvelde yer alan DDK’lar, bütçelerini üç yıllık bütçeleme anlayışına uygun olarak kurumsal, fonksiyonel ve ekonomik sınıflandırma sistemine göre hazırlarlar.(www.tbmm.gov.tr, 2015)

DDK’lar, ilgili yılın gelir tahminlerini gelirin ekonomik sınıflandırmasının IV.düzeyinde hazırlayarak bütçe tekliflerine ekleyerek, tekliflerini e-bütçe’ye girişi yaparlar.(www.bumko.gov.tr, 2015)

Söz konusu kurumlar, bütçelerini Eylül ayı sonuna kadar doğrudan Türkiye Büyük Millet Meclisi’ne, bir örneğini de Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısına eklenmek üzere Maliye Bakanlığınca (Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü), yatırım

tekliflerini ise Yatırım Programı ile ilişkilendirilmek üzere Kalkınma Bakanlığına gönderirler.(www.bumko.gov.tr, 2015)

Merkezi yönetim bütçesinin bir parçası olan DDK'larındığı kamukurum ve kuruluşlardan farkı, bütçelerini hazırlayarak Maliye Bakanlığına sadece bilgi amaçlı göndermekte ve doğrudan TBMM'ye sunmaktadırlar. (www.bumko.gov.tr, 2015)

Aşağıdaki tablo analitik bütçe sistemine göre hazırlanan tablo BDDK'nın Kurumsal Sınıflandırma yapısını göstermektedir.

Tablo 3.2: BDDK'nın Kurumsal Sınıflandırması

KURUMSAL				AÇIKLAMA	2014	2015	2016	2017
I	II	III	IV					
42	04			BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU ÖZEL KALEM				
			02					

Kaynak: www.bumko.gov.tr, 2015

Kurumsal sınıflandırmada bütçe sistemi içinde yer alan idari yapı esas olarak siyasi ve idari sorumluluğun belirlenmesini ve program sorumlularının tespitini hedeflemektedir. Bu sınıflandırmada aynı kuruma tahsis edilen ödeneğin aynı kodda yer alması benimsenmiştir.(Tüğen,2009:211)

Aşağıdaki tablo analitik bütçe sistemine göre hazırlanan BDDK'nın Fonksiyonel Sınıflandırma yapısını göstermektedir.

Tablo 3.3: BDDK'nın Fonksiyonel Sınıflandırması

FONKSİYONEL SINIFLANDIRMA				AÇIKLAMA	2014		2015	2016	2017
I	II	III	IV		KBÖ	HARCAMA	BÜTÇE TEKLİFİ	BÜTÇE TAHMİNİ	BÜTÇE TAHMİNİ
4				EKONOMİK İŞLER VE HİZMETLER					
	1			Genel Ekonomik İşler ve Hizmetler					
		1							
			00						

Kaynak: www.bumko.gov.tr, 2015

Devlet faaliyetlerinin türünü göstermek için hazırlanan sınıflandırma çeşidi Fonksiyonel sınıflandırmadır. Kişilere ve ticari kesime sunulan hizmetlerle ilişkisiz ve devlet tarafından yapılması gerekli faaliyetlerdir. Bunlara örnek olarak kamu hizmetlerini, savunma işlerini, kamu düzeni ve güvenliğini vermek mümkündür. (Tüğen,2009:211)

Aşağıdaki tablo analitik bütçe sistemine göre hazırlanan tablo BDDK'nın Finansman Tipi Sınıflandırma yapısını göstermektedir.

Tablo 3.4: BDDK'nın Finansman Tipi Sınıflandırması

FİNANSMAN TİPİ SINIFLANDIRMA	AÇIKLAMA	2014		2015	2016	2017
		KBÖ	HARCAMA	BÜTÇE TEKLİFİ	BÜTÇE TAHMİNİ	BÜTÇE TAHMİNİ
1						
3	Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar					

Kaynak: www.bumko.gov.tr, 2015

Finansman tipi sınıflandırma, devlet mali istatistikleri standartlarında yer alan bir sınıflandırma olmayıp, tamamen Türk bütçe sisteminin yapısı gereği oluşturulmuş bir kod grubudur. (Dayar ve Esenkar, 2008:268)

Finansman tipi sınıflandırma mali mevzuatımız gereği geliştirilmiş ve kurumların devirli ödeneklerini izleyebilmek, harcamaların hangi kaynaktan finanse edildiğini görmek için ihtiyaç duyulmuştur. (Tüğen,2009:216)

Aşağıdaki tablo analitik bütçe sistemine göre hazırlanan tabloBDDK'nın Ekonomik Sınıflandırma yapısını göstermektedir.

Tablo 3.5: BDDK'nın Ekonomik Sınıflandırması

EKONOMİK SINIFLANDIRMA				AÇIKLAMA	2014		2015	2016	2017
					KBÖ	HARCAMA	BÜTÇE TEKLİFİ	BÜTÇE TAHMİNİ	BÜTÇE TAHMİNİ
I	II	III	IV						
4				PERSONEL GİDERLERİ					
	1			Memurlar					
		1		Temel Maaşlar					
			1	Temel Maaşlar					

Kaynak: www.bumko.gov.tr, 2015

Ekonomik sınıflandırma ile devletin görev ve fonksiyonlarını yerine getirirken yürüttüğü faaliyetler, milli ekonomiye, piyasalara ve gelir dağılımına etkilerinin planlanması, izlenmesi ve değerlendirilmesi hedeflenmektedir. Kısacası bu sınıflandırma devlet faaliyetlerinin milli gelir ve piyasa ekonomisi üzerindeki etkilerinin ölçülmesi amaçlanmaktadır. (Tüğen,2009:217)

3.5. BÜTÇELEME SÜRECİNDE GÖREV ALAN KURUL VE BAŞKANLIKLAR

Aşağıdaki tabloda, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu Teşkilat Yönetmeliğine göre BDDK'nın teşkilat yapısında yer alan kurul ve başkanlıkların bütçeleme sürecindeki görevleri belirtilmiştir.

Tablo 3.6: BDDK'nın Kurul ve Başkanlıklarının Bütçeleme Sürecindeki Görevleri
Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu

Bütçe teklifini kurumun stratejik planı ile amaç ve hedeflerine uygun olarak hazırlayarak görüşmek ve karara bağlamak,(www.bumko.gov.tr, 2015)
Başkanlık teşkilâtı
Kurumun ilgili birimlerince hazırlanacak yıllık bütçeyi ve malî tabloları belirlenen stratejilere, amaç ve hedeflere uygun olarak Kurula sunmak,(www.bumko.gov.tr, 2015)
Daire başkanları
Daire başkanı, görevli olduğu dairenin genel yönetimi ve temsilinden sorumlu olup, biriminin yıllık çalışma programını, bütçe önerisini, çalışma esaslarını hazırlamak,(www.bumko.gov.tr, 2015)
Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı
Stratejik plana ve yıllık hedeflere göre Kurum bütçesinin hazırlanmasını sağlayacak önerilerde bulunmak,(www.bumko.gov.tr, 2015)
Destek Hizmetleri Daire Başkanlığı
Kurumun ihtiyaç duyduğu her türlü yapım, bakım ve onarım işleri, satın alma, kiralama, sigortalama işlemleri ile genel evrak, arşiv, lojman, kreş, sosyal tesislerin idamesi ve benzeri hizmetleri yürütmek,(www.bumko.gov.tr, 2015)
Daire bünyesinde yürütülen işlemlerin, yapılmasını sağlamak ve muhasebe kayıtlarını tutmak,(www.bumko.gov.tr, 2015)
Kurumun yıllık bütçesini ve malî tablolarını hazırlayarak Kurula sunmak,(www.bumko.gov.tr, 2015)
Bütçe kesin hesabını hazırlamak,(www.bumko.gov.tr, 2015)
Ödeneklerin bütçekodları ile muhasebe kodlarına uygun şekilde muhasebeleştirildiğini kontrol etmek.(www.bumko.gov.tr, 2015)

3.6. BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMUNUN 2005-2014 YILLARI GELİR BÜTÇESİ VE GERÇEKLEŞME DURUMUNUN İNCELENMESİ

Merkezi yönetim bütçesi içerisinde yer alan DDK'ların kuruluş felsefesinde, elde ettiği gelirlerle kendi bütçelerini oluşturmak ve gelir fazlasını hazineye aktarmak yer almaktadır. Anayasal olarak tanınmış bu hak, kurumların özerk olmasını ve kuruldukları tarihten bu yana kendi dinamikleriyle gelişmelerini sağlamıştır. Bu

durumun DDK'ların kuruluş felsefesine katkıda bulunduğu ve gelişimini olumlu yönde etkilediği görülmektedir.

BDDK, 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 101'inci maddesi gereğince bankalardan aldığı katılım payları ile bütçesini oluşturmakta ve gelir fazlalarını hazineye aktarmaktadır. Siyasi irade kamu düzeninin sağlanmasında önemli rol oynayan DDK'ların bağımsız hareket edebilmesine olanak sağlayarak gelişimlerine katkı sağlamıştır. Bu sebeple elde edilen gelirin harcanması konusunda siyasi baskı altında kalmadan hareket edilmiştir.

Tablo 3.7: 2005-2014 Yılları Gelir Bütçesi ve Gerçekleşme Durumu

(Bin TL)	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Toplam	Genel Toplama Göre Yüzdesi
Katılma Payı Gelirleri	76.436	78.455	84.500	90.000	124.500	155.500	131.500	158.000	190.100	222.100	1.311.091	%93
Diğer Gelirler	8.064	7.065	8.500	15.000	15.500	9.500	8.500	7.000	9.900	9.900	98.929	%7
-Faiz Gelirleri	7.500	7.000	8.445	14.945	15.200	9.200	8.200	6.200	9.200	9.200	95.090	- %6
-Diğer Çeşitli Gelirler	564	65	55	55	300	300	300	800	700	700	3.839	- %1
Genel Toplam	84.500	85.520	93.000	105.000	140.000	165.000	140.000	165.000	200.000	232.000	1.410.02	%100

Kaynak: 2005-2014 yılları BDDK Yıllık Faaliyet Raporları

2005 – 2014 yılları arasındaki gelir durumu incelendiğinde katılma payı gelirleri toplamgelirin %93'ünü, faiz gelirleri % 6'sını, diğer çeşitli gelirler ise % 1'ini oluşturmaktadır. Yıllara göre bütçe artış oranı ise ortalama %8 olarak gerçekleşmiştir. Bu artışın, ülke ekonomisinin son on yıllık büyüme ortalaması olan % 6'dan büyük olması, kurumun bütçe büyüklüğü açısından yeterli seviyede olduğunun kanıtıdır. (www.bumko.gov.tr, 2015)

Tablo incelendiğinde kurumun özerk yapıda olması nedeniyle bütçeden herhangi bir pay almadığı, gelirlerinin 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 101'inci maddesi gereğince bankalardan alınan katılma payları ve diğer gelirlerden oluşmuştur.

Bu veriler ışığında, kurumun kuruluş felsefesine uygun olarak bütçelendiği ve mali kaynakların kendi kendine yeterli olduğu görülmektedir.

Yukarıdaki tabloda BDDK'nın son 10 yıllık gelir durumu görülmektedir. Toplam gelir, katılma payı ve diğer gelirlerden (faiz gelirleri, diğer çeşitli gelirler) oluşmaktadır. 2005-2014 yılları arasında kurumun gelir durumunun devamlı şekilde arttığı ve bir önceki yıldan devir olmadığı görülmektedir. Kurumun yıl bazında gelir bütçesi ve gerçekleşme durumu ise ayrıntılı şekilde aşağıda yer almaktadır.

3.6.1. 2005 Yılı Gelir Bütçesi ve Gerçekleşmeleri

Bu bölümde BDDK'nın 2005 yılı gelir bütçesi ve gerçekleşme durumunu aşağıdaki tablo yardımıyla analizini yapacağız.

Tablo3.8: 2005 Yılı Gelir Bütçesi ve Gerçekleşme Durumlarının Karşılaştırılması

(bin)	bütçe	gerçekleşme	fark	Toplam	genel toplama göre yüzdesi
	2005	2005	2005	2005	2005
Katılma Payı Gelirleri	76.436	74.994	-1.442	76.436	% 90
Diğer Gelirler	8.064	9.628	1.564	8.064	% 10
Faiz Gelirleri	7.500	9.618	2.118	7.500	% 9
Diğer Çeşitli Gelirler	564	10	-554	564	% 1
Önceki Yıldan Devir	-	2.830	2.830	-	-
Genel Toplam	84.500	87.452	2.952	84.500	% 100

Kaynak: 2005 yılı BDDK Yıllık Faaliyet Raporu

2005 yılı bütçesi hazırlanırken, bankalardan 76.436 bin TL giderlere katılma payı tahsil edileceği öngörülmüştür. Katılım payı 74.994 bin TL olarak gerçekleşmiş olup, 1.442 bin TL eksi yönde sapma olmuştur. Diğer gelirler içerisinde yer alan faiz gelirleri öngörülen rakamdan 2.118 bin TL fazla verirken, diğer faiz gelirleri ise 554 bin TL eksik vermiştir. 2005 yılı sonu itibarıyla 84.500 bin TL tahmin edilen gelir bütçesi toplamda 2.952 bin TL fazla vererek 87.452 bin TL olarak gerçekleşmiştir. (www.bddk.org.tr, 2015)

2005 yılı gelir durumu incelendiğinde katılma payı giderlerinin toplam gelirin %90'ını, faiz gelirleri % 9'unu, diğer çeşitli gelirler ise % 1'ini oluşturmaktadır. Kurum gelirlerinin çoğunluğunun sistem içinde yer alan bankalardan elde edilen katılma paylarından oluşması kanunilik ilkesi ve kuruluş felsefesine uygun olduğu anlamına gelmektedir.

3.6.2. 2006 Yılı Gelir Bütçesi ve Gerçekleşmeleri

Bu bölümde BDDK'nın 2006 yılı gelir bütçesi ve gerçekleşme durumunu aşağıdaki tablo yardımıyla analizini yapacağız.

Tablo 3.9: 2006 Yılı Gelir Bütçesi ve Gerçekleşme Durumlarının

(Bin TL)	Bütçe	Gerçekleşme	Fark	Toplam	Genel TopLama Göre Yüzdesi
	2006	2006	2006	2006	2006
Katılma Payı	78.455	78.453	-2	78.455	% 92
Diğer Gelirler	7.065	8.165	1.100	7.065	% 8
Faiz Gelirleri	7.000	8.129	1.129	7.000	% 7
Diğer Çeşitli Gelirler	65	36	-29	65	% 1
Önceki Yıldan Devir	-	-	-	-	-
Genel Toplam	85.520	86.618	1.098	85.520	% 100

Kaynak: 2006 yılı BDDK Yıllık Faaliyet Raporu Karşılaştırması

2006 yılı bütçesi hazırlanırken, bankalardan 78.455 bin TL giderlere katılma payı tahsil edileceği öngörülmüştür. Katılım payı 78.453 bin TL olarak gerçekleşmiş olup, 2 bin TL eksi yönde sapma olmuştur. Diğer gelirler içerisinde yer alan faiz gelirleri öngörülen rakamdan 1.129 bin TL fazla verirken, diğer faiz gelirleri ise 29 bin TL eksik vermiştir. 2006 yılı sonu itibarıyla 85.520 bin TL tahmin edilen gelir bütçesi toplamda 1.098 bin TL fazla vererek 86.618 bin TL olarak gerçekleşmiştir. (www.bddk.org.tr, 2015)

2006 yılı gelir durumu incelendiğinde katılma payı giderlerinin toplam gelirin %92'ını, faiz gelirleri % 7'sini, diğer çeşitli gelirler ise % 1'ini oluşturmaktadır. Kurum gelirlerinin çoğunluğunun sistem içinde yer alan bankalardan elde edilen katılma

paylarından oluşması kanunilik ilkesi ve kuruluş felsefesine uygun olduğu anlamına gelmektedir.

3.6.3. 2007 Yılları Gelir Bütçesi ve Gerçekleşmeleri

Bu bölümde BDDK'nın 2007 yılı gelir bütçesi ve gerçekleşme durumunu aşağıdaki tablo yardımıyla analizini yapacağız.

Tablo 3.10: 2007 Yılı Gelir Bütçesi ve Gerçekleşme Durumlarının Karşılaştırılması

(Bin TL)	Bütçe	Gerçekleşme	Fark	Toplam	Genel Toplama Göre Yüzdesi
	2007	2007	2007	2007	2007
Katılma Payı Gelirleri	84.500	84.310	-190	84.500	% 90
Diğer Gelirler	8.500	10.576	2.076	8.500	% 10
Faiz Gelirleri	8.445	9.589	1.144	8.455	% 9
Diğer Çeşitli Gelirler	55	987	932	55	% 1
Önceki Yıldan Devir	-	-	-	-	-
Genel Toplam	93.000	94.886	1.886	93.000	% 100

Kaynak: 2007 yılı BDDK Yıllık Faaliyet Raporu

2007 yılı bütçesi hazırlanırken, bankalardan 84.500 bin TL giderlere katılma payı tahsil edileceği öngörülmüştür. Katılım payı 84.310 bin TL olarak gerçekleşmiş olup, 190 bin TL eksi yönde sapma olmuştur. Diğer gelirler içerisinde yer alan faiz gelirleri öngörülen rakamdan 1.144 bin TL, diğer faiz gelirleri ise 932 bin TL fazla vermiştir. 2007 yılı sonu itibarıyla 93.000 bin TL tahmin edilen gelir bütçesi toplamda 1.886 bin TL fazla vererek 94.886 bin TL olarak gerçekleşmiştir. (www.bddk.org.tr, 2015)

2007 yılı gelir durumu incelendiğinde katılma payı giderlerinin toplam gelirin %90'ını, faiz gelirleri % 9'unu, diğer çeşitli gelirler ise % 1'ini oluşturmaktadır. Kurum gelirlerinin çoğunluğunun sistem içinde yer alan bankalardan elde edilen katılma paylarından oluşması kanunilik ilkesi ve kuruluş felsefesine uygun olduğu anlamına gelmektedir.

3.6.4. 2008 Yılı Gelir Bütçesi ve Gerçekleşmeleri

Bu bölümde BDDK'nın 2008 yılı gelir bütçesi ve gerçekleşme durumunu aşağıdaki tablo yardımıyla analizini yapacağız.

Tablo 3.11: 2008 Yılı Gelir Bütçesi ve Gerçekleşme Durumlarının Karşılaştırılması

(Bin TL)	Bütçe	Gerçekleşme	Fark	Toplam	Genel Toplam Göre Yüzdesi
	2008	2008	2008	2008	2008
Katılma Payı Gelirleri	90.000	78.195	- 11.805	90.000	% 85
Diğer Gelirler	15.000	9.817	5.183	15.000	% 15
Faiz Gelirleri	14.945	9.376	5.569	14.945	% 14
Diğer Çeşitli Gelirler	55	441	-386	55	% 1
Önceki Yılda Devir	-	-	-	-	-
Genel Toplam	105.000	88.012	16.988	105.000	% 100

Kaynak: 2008 yılı BDDK Yıllık Faaliyet Raporu

2008 yılı bütçesi hazırlanırken, bankalardan 90.000 bin TL giderlere katılma payı tahsil edileceği öngörülmüştür. Katılım payı 78.195 bin TL olarak gerçekleşmiş olup, 11.805 bin TL eksi yönde sapma olmuştur. Diğer gelirler içerisinde yer alan faiz gelirleri öngörülen rakamdan 5.569 bin TL fazla verirken, diğer faiz gelirleri ise 386 bin TL eksik vermiştir. 2006 yılı sonu itibarıyla 105.000 bin TL tahmin edilen gelir bütçesi toplamda 16.988 bin TL fazla vererek 88.012 bin TL olarak gerçekleşmiştir. (www.bddk.org.tr, 2015)

2008 yılı gelir durumu incelendiğinde katılma payı giderlerinin toplam gelirin %85'ini, faiz gelirleri % 14'ünü, diğer çeşitli gelirler ise % 1'ini oluşturmaktadır. Kurum gelirlerinin çoğunluğunun sistem içinde yer alan bankalardan elde edilen katılma paylarından oluşması kanunilik ilkesi ve kuruluş felsefesine uygun olduğu anlamına gelmektedir.

3.6.5. 2009 Yılı Gelir Bütçesi ve Gerçekleşmeleri

Bu bölümde BDDK'nın 2009 yılı gelir bütçesi ve gerçekleşme durumunu aşağıdaki tablo yardımıyla analizini yapacağız.

Tablo 3.12: 2009 Yılı Gelir Bütçesi ve Gerçekleşme Durumlarının Karşılaştırılması

(Bin TL)	Bütçe	Gerçekleşme	Fark	Toplam	Genel Toplama Göre Yüzdesi
	2009	2009	2009	2009	2009
Katılma Payı Gelirleri	124.500	121.388	3.112	124.500	% 88
Arızı Gelirler	-	20.992	20.992	-	-
Arsa Sat. Gel.	-	20.903	20.903	-	-
Taşıt Sat. Gel.	-	89	89	-	-
Diğer Gelirler	15.500	4.822	-678	15.500	% 12
Faiz Gelirleri	15.200	11.020	-4.180	15.200	% 11
Diğer Çeşitli Gelirler	300	3.802	3.502	300	% 1
Önceki Yılda Devir	-	-	-	-	-
Genel Toplam	140.000	157.202	17.202	140.000	% 100

Kaynak: 2009 yılı BDDK Yıllık Faaliyet Raporu

2009 yılı bütçesi hazırlanırken, bankalardan 124.500bin TL giderlere katılma payı tahsil edileceği öngörülmüştür. Katılım payı 121.388 bin TL olarak gerçekleşmiş olup, 3.112 bin TL eksi yönde sapma olmuştur. Bütçe hazırlanırken öngörülmeyen arsa ve taşıt satış gelirlerinden 20.992 bin TL gelir elde edilmiştir. Diğer gelirler içerisinde yer alan faiz gelirleri 4.180 bin TL eksik verirken, diğer faiz gelirleri ise 3.502 bin TL eksik vermiştir. 2009 yılı sonu itibarıyla 140.000 bin TL tahmin edilen gelir bütçesi toplamda 17.202 bin TL fazla vererek 157.202 bin TL olarak gerçekleşmiştir. (www.bddk.org.tr, 2015)

2009 yılı gelir durumu incelendiğinde katılma payı giderlerinin toplam gelirin %88'ini, faiz gelirleri % 11'ini, diğer çeşitli gelirler ise % 1'ini oluşturmaktadır. Kurum gelirlerinin çoğunluğunun sistem içinde yer alan bankalardan elde edilen katılma paylarından oluşması kanunilik ilkesi ve kuruluş felsefesine uygun olduğu anlamına gelmektedir.

3.6.6. 2010 Yılı Gelir Bütçesi ve Gerçekleşmeleri

Bu bölümde BDDK'nın 2010 yılı gelir bütçesi ve gerçekleşme durumunu aşağıdaki tablo yardımıyla analizini yapacağız.

Tablo 3.13: 2010 Yılı Gelir Bütçesi ve Gerçekleşme Durumlarının Karşılaştırılması

(Bin TL)	Bütçe	Gerçekleşme	Fark	Toplam	Genel Toplama Göre Yüzdesi
	2010	2010	2010	2010	2010
Katılma Payı	155.500	152.179	-3.321	155.500	% 94
Katılma Gelirleri					
Arızı Gelirler	0	181	181	-	-
Arsa Sat. Gel.	0	0	0	-	-
Taşıt Sat. Gel.	0	181	181	-	-
Diğer Gelirler	9.500	3.464	-6.036	9.500	% 6
Faiz Gelirleri	9.200	3.268	-5.932	9.200	% 5
Diğer Çeşitli Gelirler	300	196	-104	300	% 1
Önceki Yıldan Devir	-	-	-	-	-
Genel Toplam	165.000	155.824	-9.176	165.000	% 100

Kaynak: 2010 yılı BDDK Yıllık Faaliyet Raporu

2010 yılı bütçesi hazırlanırken, bankalardan 155.500 bin TL giderlere katılma payı tahsil edileceği öngörülmüştür. Katılım payı 152.179 bin TL olarak gerçekleşmiş olup, 3.321 bin TL eksi yönde sapma olmuştur. Bütçe hazırlanırken öngörülme-yen taşıt satış gelirlerinden 181 bin TL gelir elde edilmiştir. Diğer gelirler içerisinde yer alan faiz gelirleri 5.932 bin TL, diğer faiz gelirleri 104 bin TL eksik vermiştir. 2010 yılı sonu itibarıyla 165.000 bin TL tahmin edilen gelir bütçesi toplamda 9.176 bin TL eksik vererek 155.824 bin TL olarak gerçekleşmiştir. (www.bddk.org.tr, 2015)

2010 yılı gelir durumu incelendiğinde katılma payı giderlerinin toplam gelirin %94'ünü, faiz gelirleri % 5'ini, diğer çeşitli gelirler ise % 1'ini oluşturmaktadır. Kurum gelirlerinin çoğunluğunun sistem içinde yer alan bankalardan elde edilen katılma paylarından oluşması kanunilik ilkesi ve kuruluş felsefesine uygun olduğu anlamına gelmektedir.

3.6.7. 2011 Yılı Gelir Bütçesi ve Gerçekleşmeleri

Bu bölümde BDDK'nın 2011 yılı gelir bütçesi ve gerçekleşme durumunu aşağıdaki tablo yardımıyla analizini yapacağız.

Tablo 3.14: 2011 Yılı Gelir Bütçesi ve Gerçekleşme Durumlarının Karşılaştırılması

(Bin TL)	Bütçe	Gerçekleşme	Fark	Toplam	Genel Toplam Göre Yüzdesi
	2011	2011	2011	2011	2011
Katılma Payı Gelirleri	131.500	129.248	-2.252	131.500	% 93
Diğer Gelirler	8.500	7.831	-669	8.500	% 7
Faiz Gelirleri	8.200	7.037	-1.163	8.200	% 6
Diğer Çeşitli Gelirler	300	794	494	300	% 1
Genel Toplam	140.000	137.079	-2.921	140.000	% 100

Kaynak: 2011 yılı BDDK Yıllık Faaliyet Raporu

2011 yılı bütçesi hazırlanırken, bankalardan 131.500 bin TL giderlere katılma payı tahsil edileceği öngörülmüştür. Katılım payı 129.248 bin TL olarak gerçekleşmiş olup, 2.252 bin TL eksi yönde sapma olmuştur. Diğer gelirler içerisinde yer alan faiz gelirleri öngörülen rakamdan 1.163 bin TL eksik verirken, diğer faiz gelirleri ise 494 bin TL fazla vermiştir. 2011 yılı sonu itibarıyla 140.000 bin TL tahmin edilen gelir bütçesi toplamda 2.921 bin TL eksik vererek 137.079 bin TL olarak gerçekleşmiştir. (www.bddk.org.tr, 2015)

2011 yılı gelir durumu incelendiğinde katılma payı giderlerinin toplam gelirin %93'ünü, faiz gelirleri % 6'sını, diğer çeşitli gelirler ise % 1'ini oluşturmaktadır. Kurum gelirlerinin çoğunluğunun sistem içinde yer alan bankalardan elde edilen katılma paylarından oluşması kanunilik ilkesi ve kuruluş felsefesine uygun olduğu anlamına gelmektedir.

3.6.8. 2012 Yılı Gelir Bütçesi ve Gerçekleşmeleri

Bu bölümde BDDK'nın 2012 yılı gelir bütçesi ve gerçekleşme durumunu aşağıdaki tablo yardımıyla analizini yapacağız.

Tablo 3.15: 2012 Yılı Gelir Bütçesi ve Gerçekleşme Durumlarının Karşılaştırılması

(Bin TL)	Bütçe	Gerçekleşme	Fark	Toplam	Genel Toplam Göre Yüzdesi
	2012	2012	2012	2012	2012
Katılma Payı Gelirleri	158.000	156.202	-1.798	158.000	% 95
Diğer Gelirler	7.000	10.890	3.890	7.000	% 5
Faiz Gelirleri	6.200	10.615	4.415	6.200	% 4
Diğer Çeşitli Gelirler	800	275	-525	800	% 1
Önceki Yılda Devir	-	-	-	-	-
Genel Toplam	165.000	167.092	2.092	165.000	% 100

Kaynak: 2012 yılı BDDK Yıllık Faaliyet Raporu

2012 yılı bütçesi hazırlanırken, bankalardan 158.000 bin TL giderlere katılma payı tahsil edileceği öngörülmüştür. Katılım payı 156.202 bin TL olarak gerçekleşmiş olup, 1.798 bin TL eksi yönde sapma olmuştur. Diğer gelirler içerisinde yer alan faiz gelirleri öngörülen rakamdan 4.415 bin TL fazla verirken, diğer faiz gelirleri ise 525 bin TL eksik vermiştir. 2012 yılı sonu itibarıyla 165.000 bin TL tahmin edilen gelir bütçesi toplamda 2.092 bin TL fazla vererek 167.092 bin TL olarak gerçekleşmiştir. (www.bddk.org.tr, 2015)

2012 yılı gelir durumu incelendiğinde katılma payı giderlerinin toplam gelirin %95'ini, faiz gelirleri % 4'ünü, diğer çeşitli gelirler ise % 1'ini oluşturmaktadır. Kurum gelirlerinin çoğunluğunun sistem içinde yer alan bankalardan elde edilen katılma paylarından oluşması kanunilik ilkesi ve kuruluş felsefesine uygun olduğu anlamına gelmektedir.

3.6.9. 2013 Yılı Gelir Bütçesi ve Gerçekleşmeleri

Bu bölümde BDDK'nın 2013 yılı gelir bütçesi ve gerçekleşme durumunu aşağıdaki tablo yardımıyla analizini yapacağız.

Tablo 3.16: 2013 Yılı Gelir Bütçesi ve Gerçekleşme Durumlarının Karşılaştırılması

(Bin TL)	Bütçe	Gerçekleşme	Fark	Toplam	Genel Toplam Göre Yüzdesi
	2013	2013	2013	2013	2013
Katılma Payı Gelirleri	190.010	188.998	-1.102	190.010	% 95
Diğer Gelirler	9.900	9.733	3.890	9.900	% 5
Faiz Gelirleri	9.200	9.548	4.415	9.200	% 4
Diğer Çeşitli Gelirler	700	185	-525	700	% 1
Önceki Yılda Devir	-	-	-	-	-
Genel Toplam	200.000	198.731	-1.269	200.000	% 100

Kaynak: 2013 yılı BDDK Yıllık Faaliyet Raporu

2013 yılı bütçesi hazırlanırken, bankalardan 190.010 bin TL giderlere katılma payı tahsil edileceği öngörülmüştür. Katılım payı 188.998 bin TL olarak gerçekleşmiş olup, 1.102 bin TL eksi yönde sapma olmuştur. Diğer gelirler içerisinde yer alan faiz gelirleri öngörülen rakamdan 4.415 bin TL fazla verirken, diğer faiz gelirleri ise 525 bin TL eksik vermiştir. 2013 yılı sonu itibarıyla 200.000 bin TL tahmin edilen gelir bütçesi toplamda 1.269 bin TL fazla vererek 198.731 bin TL olarak gerçekleşmiştir. (www.bddk.org.tr, 2015)

2012 yılı gelir durumu incelendiğinde katılma payı giderlerinin toplam gelirin %95'ini, faiz gelirleri % 4'ünü, diğer çeşitli gelirler ise % 1'ini oluşturmaktadır. Kurum gelirlerinin çoğunluğunun sistem içinde yer alan bankalardan elde edilen katılma paylarından oluşması kanunilik ilkesi ve kuruluş felsefesine uygun olduğu anlamına gelmektedir.

3.6.10. 2014 Yılları Gelir Bütçesi ve Gerçekleşmeleri

Bu bölümde BDDK'nın 2014 yılı gelir bütçesi ve gerçekleşme durumunu aşağıdaki tablo yardımıyla analizini yapacağız.

Tablo 3.17: 2014 Yılı Gelir Bütçesi ve Gerçekleşme Durumlarının Karşılaştırılması

(Bin TL)	Bütçe	Gerçekleşme	Fark	Toplam	Genel Toplam Göre Yüzdesi
	2014	2014	2014	2014	2014
Katılma Payı Gelirleri	222.100	212.771	-9.329	222.100	% 95
Diğer Gelirler	9.900	15.813	5.913	9.900	% 5
Faiz Gelirleri	9.200	15.417	6.217	9.200	% 4
Diğer Çeşitli Gelirler	700	396	-304	700	% 1
Önceki Yılda Devir	-	-	-	-	-
Genel Toplam	232.000	228.584	-3.416	232.000	% 100

Kaynak: 2014 yılı BDDK Yıllık Faaliyet Raporu

2014 yılı bütçesi hazırlanırken, bankalardan 222.100 bin TL giderlere katılma payı tahsil edileceği öngörülmüştür. Katılım payı 212.771 bin TL olarak gerçekleşmiş olup, 9.329 bin TL eksi yönde sapma olmuştur. Diğer gelirler içerisinde yer alan faiz gelirleri öngörülen rakamdan 6.217 bin TL fazla verirken, diğer faiz gelirleri ise 304 bin TL eksik vermiştir. 2014 yılı sonu itibarıyla 232.000 bin TL tahmin edilen gelir bütçesi toplamda 3.416 bin TL fazla vererek 228.584 bin TL olarak gerçekleşmiştir. (www.bddk.org.tr, 2015)

2014 yılı gelir durumu incelendiğinde katılma payı giderlerinin toplam gelirin %95'ini, faiz gelirleri % 4'ünü, diğer çeşitli gelirler ise % 1'ini oluşturmaktadır. Kurum gelirlerinin çoğunluğunun sistem içinde yer alan bankalardan elde edilen katılma paylarından oluşması kanunilik ilkesi ve kuruluş felsefesine uygun olduğu anlamına gelmektedir.

Yukarıda BDDK'nın 2005-2014 yılları arasındaki gelir bütçesi ve gerçekleşme durumları karşılaştırılması yapılmış olup 2005,2006,2007,2008,2009 ve 2012 yıllarında bütçe gerçekleşmesi tahsis edilen bütçe rakamını aştığı gözlemlenirken 2010, 2011, 2013 ve 2014 yıllarında ise bütçe gerçekleşmesi tahsis edilen bütçenin altında kalarak fazla vermiştir.

Tablo 3.18: 2005-2014 Yılı Gelir Bütçelerinin Karşılaştırılması

YIL(Bin TL)	BDDK Gelir Bütçesi	DDK Gelir Bütçesi	BDDK/DDK Bütçe Oranı	Merkezi Yönetim /DDK Bütçe Oranı	Merkezi Yönetim /BDDK Bütçe Oranı
2005	84.500	1.290.150,00	% 6	% 0,01	% 0,0006
2006	85.520	1.407.022,00	% 6	% 0,008	% 0,0005
2007	93.000	1.585.185,00	% 5	% 0,009	% 0,0005
2008	105.000	1.746.620,00	% 6	% 0,009	% 0,0005
2009	140.000	1.811.075,00	% 7	% 0,007	% 0,0005
2010	165.000	1.892.752,00	% 8	% 0,008	% 0,0007
2011	140.000	2.095.475,00	% 6	% 0,007	% 0,0005
2012	165.000	2.338.031,00	% 7	% 0,007	% 0,0005
2013	200.000	2.678.061,00	% 7	% 0,007	% 0,0005
2014	232.000	3.192.352,00	% 7	% 0,008	% 0,0005
TOPLAM	1.410.020	20.036.723,00	% 7	% 0,008	% 0,0005

Kaynak: www.bumko.gov.tr, 2015

2005 - 2014 yıllarına ait BDDK gelir bütçesi, DDK ve merkezi yönetim bütçeleriyle oransal olarak karşılaştırılmıştır. BDDK bütçesi, son on yıllık süreçte DDK bütçesinin yaklaşık olarak %7'sinden, merkezi yönetim bütçesinin ise % 0,0005'inden oluşmaktadır. Gelir bütçesinin rakamsal olarak artmış, ancak oransal olarak çok fazla değişime uğramamıştır. DDK bütçesi, merkezi yönetim gider bütçesinin yaklaşık % 0,008'i kadar olmuştur.

Merkezi yönetim bütçesinden herhangi bir pay almayan BDDK'nın gelir bütçesinin giderek artan bir gelişim gösterdiğini, siyasi iradede bağımsız olarak gelirlerini kullandığını ve kendi dinamikleriyle geliştiğini görmekteyiz.

3.7. BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMUNUN 2005-2014 YILLARI ÖDENEK KULLANIM DURUMUNUN İNCELENMESİ

Bu bölümde BDDK'nın 2005-2014 yılları tahsis edilen ödenek ve gerçekleşme durumunu tablolar yardımıyla analizlerini yaparak inceleyeceğiz. İlk olarak 2005-2014 yılları ödenek rakamları ve gerçekleşme durumunu aynı tabloda değerlendirdikten sonra aynı değerleri yıllara göre ayrıntılı bir şekilde ele alacağız.

Tablo 3.19: 2005-2014 Yılları Ödenek Kullanım Durumu

(Bin TL)	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Toplam	Genel Toplama Göre Yüzdesi
Personel Giderleri	19.198	24.838	27.500	30.748	34.303	37.991	43.047	47.185	54.826	60.122	379.358	%42
Sos.Güv.Ku r. Prim Gid.	765	971	1.178	1.232	1.376	2.405	2.705	2.987	3.600	4.280	21.499	%3
Mal ve Hizm. Alımları	16.719	18.867	20.606	21.312	23.185	23.175	26.557	31.822	34.914	34.683	251.840	%28
Cari Transfer	47.382	1.069	1.278	1.561	713	670	902	899	1190	1.638	57.302	%6
Sermaye Giderleri	544	679	702	647	97.625	77.518	195	300	5.166	2.467	185.843	%21
Toplam	84.608	46.425	51.264	55.500	157.202	141.759	73.406	83.193	99.716	103.190	895.842	%100

Kaynak: 2005-2014 yılları BDDK Yıllık Faaliyet Raporları

2005 – 2014 yılları arasındaki gider durumu incelendiğinde personel giderlerinin toplam gelirin % 42’sini, mal ve hizmet alımları % 28’ini, sermaye giderleri % 21’ini, cari transferler % 6’sını ve sosyal güvenlik kurumuna aktarılan primler % 3’ünü oluşturmaktadır. Yıllara göre gider oranları değişiklik göstermekle beraber yıllık ortalama % 9 artış göstermiştir. Bu artışın, merkezi yönetim bütçesine dahil kurumların son on yıllık ortalama gider artışı olan %13’ten daha düşük olması hazineye aktarılan tutarların artmasını sağlamıştır. (www.bumko.gov.tr, 2015)

Tablo incelendiğinde BDDK’nın son 10 yıllık ödenek ve harcama gerçekleştirme durumunu görülmektedir. Toplam harcama, personel giderleri, sosyal güvenlik kurumu prim giderleri, mal ve hizmet alımları, cari transferler ve sermaye giderlerinden oluşmaktadır. Özellikle sermaye giderlerindeki artış ve azalışlar nedeniyle 2005-2014 yılları arasında kurumun harcama durumunda dalgalanmalar görülmektedir. Aşağıda ise kurumun yıl bazında ödenek ve harcama gerçekleşme durumunu ayrıntılı olarak yer almaktadır.

3.7.1. 2005 Yılı Ödenek Kullanım Durumu

Bu bölümde BDDK’nın 2005 yılı ödenek kullanım durumunu aşağıdaki tablo yardımıyla analizini yapacağız.

Tablo 3.20: 2005 Yılı Ödenek Kullanım Durumu

(Bin TL)	Başlangıç Ödeneği	Aktarmalar Sonrası Toplam Bütçe Ödeneği	Kullanılan	Kalan	Toplam	Genel Toplama Göre Yüzdesi
	2005	2005	2005	2005	2005	2005
Personel Giderleri	18.847	19.461	19.198	263	18.847	%22
Sos.Güv.Kur.Prim Gid.	733	805	765	40	733	%1
Mal ve Hizm. Alımları	20.987	17.311	16.719	592	20.987	%25
Cari Transferler	875	46.354	47.382	-1.028	875	%1
Sermaye Giderleri	43.058	569	544	25	43.058	%51
Toplam	84.500	84.500	84.608	-108	84.500	%100

Kaynak: 2005 yılı BDDK Yıllık Faaliyet Raporu

2005 yılı bütçesi; Personel Giderleri, Sosyal Güvenlik Kurumu Prim Giderleri, Mal ve Hizmet Alımları, Cari Transferler ve Sermaye Giderlerinden oluşmaktadır. İlgili yıl bütçesi incelendiğinde başlangıç ödeneği ve aktarmalar sonrası toplam bütçe ödeneğinin 84.500.000 TL olduğu, toplam bütçe ödeneklerinden toplam 84.608.000 TL harcama yapıldığı görülmekte olup, bütçe 108.000 TL eksik vermiştir. (www.bddk.org.tr, 2015)

2005 yılı gider durumu incelendiğinde personel giderlerinin toplam gelirin % 22'sini, mal ve hizmet alımları % 25'ini, sermaye giderleri % 51'ini, cari transferler % 1'ini ve sosyal güvenlik kurumuna aktarılan primler % 1'ini oluşturmaktadır. Kurum elde edilen gelirleri bağımsız bir şekilde ağırlıklı olarak sermaye, personel, mal ve hizmet alımlarında kullanmıştır.

3.7.2. 2006 Yılı Ödenek Kullanım Durumu

Bu bölümde BDDK'nın 2006 yılı ödenek kullanım durumunu aşağıdaki tablo yardımıyla ödenek analizini yapacağız.

Tablo 3.21: 2006 Yılı Ödenek Kullanım Durumu

(Bin TL)	Başlangıç Ödeneği	Aktarmalar Sonrası Toplam Bütçe Ödeneği	Kullanılan	Kalan	Toplam	Genel Toplama Göre Yüzdesi
	2006	2006	2006	2006	2006	2006
Personel Giderleri	30.534	28.108	24.838	3.270	30.534	%36
Sos.Güv.Kur.Prim Gid.	838	1.134	971	163	838	%1
Mal ve Hizm. Alımları	22.253	24.378	18.867	5.510	22.253	%26
Cari Transferler	1.415	1.420	1.069	351	1.415	%1
Sermaye Giderleri	30.479	30.479	679	29.800	30.479	%36
Toplam	85.520	85.520	46.425	39.095	85.520	%100

Kaynak: 2006 yılı BDKK Yıllık Faaliyet Raporu

2006 yılı bütçesi; Personel Giderleri, Sosyal Güvenlik Kurumu Prim Giderleri, Mal ve Hizmet Alımları, Cari Transferler ve Sermaye Giderlerinden oluşmaktadır. İlgili yıl bütçesi incelendiğinde başlangıç ödeneği ve aktarmalar sonrası toplam bütçe ödeneğinin 85.520.000 TL olduğu, toplam bütçe ödeneklerinden toplam 39.095.000 TL harcama yapıldığı görülmekte olup, bütçe 46.000.000 TL fazla vermiştir. (www.bddk.org.tr, 2015)

2006 yılı gider durumu incelendiğinde personel giderlerinin toplam gelirin % 36'sını, mal ve hizmet alımları % 26'sını, sermaye giderleri % 36'sını, cari transferler % 1'ini ve sosyal güvenlik kurumuna aktarılan primler % 1'ini oluşturmaktadır. Kurum elde edilen gelirleri bağımsız bir şekilde ağırlıklı olarak sermaye, personel, mal ve hizmet alımlarında kullanmıştır.

3.7.3. 2007 Yılı Ödenek Kullanım Durumu

Bu bölümde BDDK'nın 2007 yılı ödenek kullanım durumunu aşağıdaki tablo yardımıyla analizini yapacağız.

Tablo 3.22: 2007 Yılı Ödenek Kullanım Durumu

(Bin TL)	Başlangıç Ödeneği	Aktarmalar Sonrası Toplam Bütçe Ödeneği	Kullanılan	Kalan	Toplam	Genel Toplama Göre Yüzdesi
	2007	2007	2007	2007	2007	2007
Personel Giderleri	25.532	28.944	27.500	1.444	25.532	%27
Sos.Güv.Kur.Prim Gid.	8.146	3.777	1.178	2.599	8.146	%8
Mal ve Hizm. Alımları	27.409	28.047	20.606	7.441	27.409	%30
Cari Transferler	250	1.361	1.278	83	250	%1
Sermaye Giderleri	31.663	30.871	702	30.169	31.663	%34
Toplam	93.000	93.000	51.264	41.736	93.000	%100

Kaynak: 2007 yılı BDKK Yıllık Faaliyet Raporu

2007 yılı bütçesi; Personel Giderleri, Sosyal Güvenlik Kurumu Prim Giderleri, Mal ve Hizmet Alımları, Cari Transferler ve Sermaye Giderlerinden oluşmaktadır. İlgili yıl bütçesi incelendiğinde başlangıç ödeneği ve aktarmalar sonrası toplam bütçe ödeneğinin 93.000.000 TL olduğu, toplam bütçe ödeneklerinden toplam 51.264.000 TL harcama yapıldığı görülmekte olup, bütçe 41.736.000 TL fazla vermiştir. (www.bddk.org.tr, 2015)

2007 yılı gider durumu incelendiğinde personel giderlerinin toplam gelirin % 27'sini, mal ve hizmet alımları % 30'unu, sermaye giderleri % 34'ünü, cari transferler % 1'ini ve sosyal güvenlik kurumuna aktarılan primler % 8'ini oluşturmaktadır. Kurum elde edilen gelirleri bağımsız bir şekilde ağırlıklı olarak sermaye, personel, mal ve hizmet alımlarında kullanmıştır.

3.7.4. 2008 Yılı Ödenek Kullanım Durumu

Bu bölümde BDDK'nın 2008 yılı ödenek kullanım durumunu aşağıdaki tablo yardımıyla analizini yapacağız.

Tablo 3.23: 2008 Yılı Ödenek Kullanım Durumu

(Bin TL)	Başlangıç Ödeneği	Aktarmalar Sonrası Toplam Bütçe Ödeneği	Kullanılan	Kalan	Toplam	Genel Toplama Göre Yüzdesi
	2008	2008	2008	2008	2008	2008
Personel Giderleri	31.362	32.990	30.748	2.242	31.362	%30
Sos.Güv.Kur.Prim Gid.	3.960	2.332	1.232	1.100	3.960	%4
Mal ve Hizm. Alımları	35.451	35.451	21.312	14.139	35.451	%33
Cari Transferler	1.273	1.566	1.561	5	1.273	%4
Sermaye Giderleri	32.954	32.661	647	32.014	32.954	%30
Toplam	105.000	105.000	55.500	49.500	105.000	%100

Kaynak: 2008 yılı BDDK Yıllık Faaliyet Raporu

2008 yılı bütçesi; Personel Giderleri, Sosyal Güvenlik Kurumu Prim Giderleri, Mal ve Hizmet Alımları, Cari Transferler ve Sermaye Giderlerinden oluşmaktadır. İlgili yıl bütçesi incelendiğinde başlangıç ödeneği ve aktarmalar sonrası toplam bütçe ödeneğinin 105.000.000 TL olduğu, toplam bütçe ödeneklerinden toplam 55.500.000 TL harcama yapıldığı görülmekte olup, bütçe 49.500.000 TL fazla vermiştir. (www.bddk.org.tr, 2015)

2008 yılı gider durumu incelendiğinde personel giderlerinin toplam gelirin % 30'unu, mal ve hizmet alımları % 33'ünü, sermaye giderleri % 30'unu, cari transferler % 4'ünü ve sosyal güvenlik kurumuna aktarılan primler % 4'ünü oluşturmaktadır. Kurum elde edilen gelirleri bağımsız bir şekilde ağırlıklı olarak sermaye, personel, mal ve hizmet alımlarında kullanmıştır.

3.7.5. 2009 Yılı Ödenek Kullanım Durumu

Bu bölümde BDDK'nın 2009 yılı ödenek kullanım durumunu aşağıdaki tablo yardımıyla analizini yapacağız.

Tablo 3.24: 2009 Yılı Ödenek Kullanım Durumu

(Bin TL)	Başlangıç Ödeneği	Aktarmalar Sonrası Toplam Bütçe Ödeneği	Kullanılan	Kalan	Toplam	Genel Toplama Göre Yüzdesi
	2009	2009	2009	2009	2009	2009
Personel Giderleri	37.912	35.314	34.303	1.011	31.362	%30
Sos.Güv.Kur.Prim Gid.	2.157	1.755	1.376	379	3.960	%4
Mal ve Hizm. Alımları	39.206	25.424	23.185	2.239	35.451	%33
Cari Transferler	1.936	760	713	47	1.273	%4
Sermaye Giderleri	58.789	97.650	97.625	25	32.954	%30
Toplam	140.000	160.903	157.202	3.701	105.000	%100

Kaynak: 2009 yılı BDDK Yıllık Faaliyet Raporu

2009 yılı bütçesi; Personel Giderleri, Sosyal Güvenlik Kurumu Prim Giderleri, Mal ve Hizmet Alımları, Cari Transferler ve Sermaye Giderlerinden oluşmaktadır. İlgili yıl bütçesi incelendiğinde başlangıç ödeneği 140.000.000 TL, aktarmalar sonrası toplam bütçe ödeneği ise 160.903.000 TL gerçekleşmiştir. Toplam bütçe ödeneklerinden toplam 157.202.000 TL harcama yapıldığı görülmekte olup, bütçe 3.701.000 TL fazla vermiştir. (www.bddk.gov.tr, 2015)

2009 yılı gider durumu incelendiğinde personel giderlerinin toplam gelirin % 30'unu, mal ve hizmet alımları % 33'ünü, sermaye giderleri % 30'unu, cari transferler % 4'ünü ve sosyal güvenlik kurumuna aktarılan primler % 4'ünü oluşturmaktadır. Kurum elde edilen gelirleri bağımsız bir şekilde ağırlıklı olarak sermaye, personel, mal ve hizmet alımlarında kullanmıştır.

3.7.6. 2010 Yılı Ödenek Kullanım Durumu

Bu bölümde BDDK'nın 2010 yılı ödenek kullanım durumunu aşağıdaki tablo yardımıyla analizini yapacağız.

Tablo 3.25: 2010 Yılı Ödenek Kullanım Durumu

(Bin TL)	Başlangıç Ödeneği	Aktarmalar Sonrası Toplam Bütçe Ödeneği	Kullanılan	Kalan	Toplam	Genel Toplama Göre Yüzdesi
	2010	2010	2010	2010	2010	2010
Personel Giderleri	42.188	42.188	37.991	4.197	42.188	%47
Sos.Güv.Kur.Prim Gid.	2.643	2.980	2.405	575	2.643	%3
Mal ve Hizm. lımları	40.704	40.432	23.175	17.257	40.704	%45
Cari Transferler	750	676	670	6	750	%1
Sermaye Giderleri	3.715	78.724	77.518	1.206	3.715	%4
Toplam	90.000	165.000	141.759	23.241	90.000	%100

Kaynak: 2010 yılı BDDK Yıllık Faaliyet Raporu

2010 yılı bütçesi; Personel Giderleri, Sosyal Güvenlik Kurumu Prim Giderleri, Mal ve Hizmet Alımları, Cari Transferler ve Sermaye Giderlerinden oluşmaktadır. İlgili yıl bütçesi incelendiğinde başlangıç ödeneği 90.000.000 TL, aktarmalar sonrası toplam bütçe ödeneği ise 165.000.000 TL gerçekleşmiştir. Toplam bütçe ödeneklerinden toplam 141.759.000 TL harcama yapıldığı görülmekte olup, bütçe 23.241.000 TL fazla vermiştir. (www.bddk.org.tr, 2015)

2010 yılı gider durumu incelendiğinde personel giderlerinin toplam gelirin % 47'sini, mal ve hizmet alımları % 45'ini, sermaye giderleri % 4'ünü, cari transferler % 1'ini ve sosyal güvenlik kurumuna aktarılan primler % 3'ünü oluşturmaktadır. Kurum elde edilen gelirleri bağımsız bir şekilde ağırlıklı olarak personel, mal ve hizmet alımlarında kullanmıştır.

3.7.7. 2011 Yılı Ödenek Kullanım Durumu

Bu bölümde BDDK'nın 2011 yılı ödenek kullanım durumunu aşağıdaki tablo yardımıyla analizini yapacağız.

Tablo 3.26: 2011 Yılı Ödenek Kullanım Durumu

(Bin TL)	Başlangıç Ödeneği	Aktarmalar Sonrası Toplam Bütçe Ödeneği	Kullanılan	Kalan	Toplam	Genel Toplama Göre Yüzdesi
	2011	2011	2011	2011	2011	2011
Personel Giderleri	49.328	49.328	43.047	6.281	49.328	%35
Sos.Güv.Kur.Prim Gid.	3.395	3.395	2.705	690	3.395	%2
Mal ve Hizm. Alımları	42.046	42.045	26.557	15.488	42.046	%30
Cari Transferler	517	1.163	902	261	517	%1
Sermaye Giderleri	44.714	44.069	195	43.874	44.714	%32
Toplam	140.000	140.000	73.406	66.594	140.000	%100

Kaynak: 2011 yılı BDDK Yıllık Faaliyet Raporu

2011 yılı bütçesi; Personel Giderleri, Sosyal Güvenlik Kurumu Prim Giderleri, Mal ve Hizmet Alımları, Cari Transferler ve Sermaye Giderlerinden oluşmaktadır. İlgili yıl bütçesi incelendiğinde başlangıç ödeneği ve aktarmalar sonrası toplam bütçe ödeneğinin 140.000.000 TL olduğu, toplam bütçe ödeneklerinden toplam 73.406.000 TL harcama yapıldığı görülmekte olup, bütçe 66.594.000 TL fazla vermiştir. (www.bddk.org.tr, 2015)

2011 yılı gider durumu incelendiğinde personel giderlerinin toplam gelirin % 35'ini, mal ve hizmet alımları % 30'unu, sermaye giderleri % 32'sini, cari transferler % 1'ini ve sosyal güvenlik kurumuna aktarılan primler % 2'sini oluşturmaktadır. Kurum elde edilen gelirleri bağımsız bir şekilde ağırlıklı olarak sermaye, personel, mal ve hizmet alımlarında kullanmıştır.

3.7.8. 2012 Yılı Ödenek Kullanım Durumu

Bu bölümde BDDK'nın 2012 yılı ödenek kullanım durumunu aşağıdaki tablo yardımıyla analizini yapacağız.

Tablo 3.27: 2012 Yılı Ödenek Kullanım Durumu

(Bin TL)	Başlangıç Ödeneği	Aktarmalar Sonrası Toplam Bütçe Ödeneği	Kullanılan	Kalan	Toplam	Genel Toplama Göre Yüzdesi
	2012	2012	2012	2012	2012	2012
Personel Giderleri	57.088	57.088	47.185	9.903	57.088	%34
Sos.Güv.Kur.Prim Gid.	3.788	3.788	2.987	801	3.788	%2
Mal ve Hizm. Alımları	38.170	40.436	31.822	8.614	38.170	%23
Cari Transferler	560	905	899	6	560	%1
Sermaye Giderleri	65.394	62.783	300	62.483	65.394	%40
Toplam	165.000	165.000	83.193	81.807	165.000	%100

Kaynak: 2012 yılı BDDK Yıllık Faaliyet Raporu

2012 yılı bütçesi; Personel Giderleri, Sosyal Güvenlik Kurumu Prim Giderleri, Mal ve Hizmet Alımları, Cari Transferler ve Sermaye Giderlerinden oluşmaktadır. İlgili yıl bütçesi incelendiğinde başlangıç ödeneği ve aktarmalar sonrası toplam bütçe ödeneğinin 165.000.000 TL olduğu, toplam bütçe ödeneklerinden toplam 83.193.000 TL harcama yapıldığı görülmekte olup, bütçe 81.807.000 TL fazla vermiştir. (www.bddk.org.tr, 2015)

2012 yılı gider durumu incelendiğinde personel giderlerinin toplam gelirin % 34'ünü, mal ve hizmet alımları % 23'ünü, sermaye giderleri % 40'ını, cari transferler % 1'ini ve sosyal güvenlik kurumuna aktarılan primler % 2'sini oluşturmaktadır. Kurum elde edilen gelirleri bağımsız bir şekilde ağırlıklı olarak sermaye, personel, mal ve hizmet alımlarında kullanmıştır.

3.7.9. 2013 Yılı Ödenek Kullanım Durumu

Bu bölümde BDDK'nın 2013 yılı ödenek kullanım durumunu aşağıdaki tablo yardımıyla analizini yapacağız.

Tablo 3.28: 2013 Yılı Ödenek Kullanım Durumu

(Bin TL)	Başlangıç Ödeneği	Aktarmalar Sonrası Toplam Bütçe Ödeneği	Kullanılan	Kalan	Toplam	Genel Toplama Göre Yüzdesi
	2013	2013	2013	2013	2013	2013
Personel Giderleri	65.487	71.317	54.826	16.491	65.487	%32
Sos.Güv.Kur.Prim Gid.	4.247	4.847	3.600	1.247	4.247	%2
Mal ve Hizm. Alımları	45.361	48.606	34.914	13.672	45.361	%23
Cari Transferler	1.214	1.314	1190	124	1.214	%1
Sermaye Giderleri	83.691	73.916	5.166	68.750	83.691	%42
Toplam	200.000	200.000	99.716	100.284	200.000	%100

Kaynak: 2013 yılı BDDK Yıllık Faaliyet Raporu

2013 yılı bütçesi; Personel Giderleri, Sosyal Güvenlik Kurumu Prim Giderleri, Mal ve Hizmet Alımları, Cari Transferler ve Sermaye Giderlerinden oluşmaktadır. İlgili yıl bütçesi incelendiğinde başlangıç ödeneği ve aktarmalar sonrası toplam bütçe ödeneğinin 200.000.000 TL olduğu, toplam bütçe ödeneklerinden toplam 99.716.000 TL harcama yapıldığı görülmekte olup, bütçe 100.284.000 TL fazla vermiştir. (www.bddk.org.tr, 2015)

2013 yılı gider durumu incelendiğinde personel giderlerinin toplam gelirin % 32'sini, mal ve hizmet alımları % 23'ünü, sermaye giderleri %42'sini, cari transferler % 1'ini ve sosyal güvenlik kurumuna aktarılan primler % 2'sini oluşturmaktadır. Kurum elde edilen gelirleri bağımsız bir şekilde ağırlıklı olarak sermaye, personel, mal ve hizmet alımlarında kullanmıştır.

3.7.10.2014 Yılı Ödenek Kullanım Durumu

Bu bölümde BDDK'nın 2014 yılı ödenek kullanım durumunu aşağıdaki tablo yardımıyla analizini yapacağız.

Tablo 3.29: 2014 Yılı Ödenek Kullanım Durumu

(Bin TL)	Başlangıç Ödeneği	Aktarmalar Sonrası Toplam Bütçe Ödeneği	Kullanılan	Kalan	Toplam	Genel Toplama Göre Yüzdesi
	2014	2014	2014	2014	2014	2014
Personel Giderleri	88.627	88.627	60.122	28.805	88.627	%38
Sos.Güv.Kur.Prim Gid.	5.938	5.938	4.280	1.658	5.938	%3
Mal ve Hizm. Alımları	65.298	65.298	34.683	30.615	65.298	%28
Cari Transferler	1.807	1.807	1.638	169	1.807	%1
Sermaye Giderleri	70.330	70.330	2.467	67.863	70.330	%30
Toplam	232.000	232.000	103.190	128.810	232.000	%100

Kaynak: 2014 yılı BDKK Yıllık Faaliyet Raporu

2014 yılı bütçesi; Personel Giderleri, Sosyal Güvenlik Kurumu Prim Giderleri, Mal ve Hizmet Alımları, Cari Transferler ve Sermaye Giderlerinden oluşmaktadır. İlgili yıl bütçesi incelendiğinde başlangıç ödeneği ve aktarmalar sonrası toplam bütçe ödeneğinin 232.000.000 TL olduğu, toplam bütçe ödeneklerinden toplam 103.190.000 TL harcama yapıldığı görülmekte olup, bütçe 128.810.000 TL fazla vermiştir. (www.bddk.org.tr, 2015)

2014 yılı gider durumu incelendiğinde personel giderlerinin toplam gelirin % 38'ini, mal ve hizmet alımları % 28'ini, sermaye giderleri % 30'unu, cari transferler % 1'ini ve sosyal güvenlik kurumuna aktarılan primler % 3'ünü oluşturmaktadır. Kurum elde edilen gelirleri bağımsız bir şekilde ağırlıklı olarak sermaye, personel, mal ve hizmet alımlarında kullanmıştır.

Tablo 3.30: 2005-2014 Yılı Gider Bütçelerinin Karşılaştırılması

YIL (Bin TL)	BDDK Gider Bütçesi	DDK Gider Bütçesi	BDDK/DDK Bütçe Oranı	Merkezi Yönetim Gider Bütçesi	Merkezi Yönetim /BDDK Bütçe Oranı
2005	84.608	1.100.833,00	% 7	% 0,007	% 0,0005
2006	46.425	1.330.226,00	% 3	% 0,007	% 0,0002
2007	51.264	1.473.982,00	% 3	% 0,007	% 0,0002
2008	55.500	1.692.598,00	% 3	% 0,007	% 0,0002
2009	157.202	1.819.210,00	% 8	% 0,007	% 0,0006
2010	141.759	1.794.151,00	% 7	% 0,006	% 0,0005
2011	73.406	1.999.732,00	% 3	% 0,006	% 0,0002
2012	83.193	2.193.643,00	% 3	% 0,006	% 0,0002
2013	99.716	2.430.917,00	% 4	% 0,006	% 0,0002
2014	103.190	2.962.157,00	% 3	% 0,006	% 0,0002
TOPLAM	895.842	18.797.449,00	% 4	% 0,007	% 0,0003

Kaynak: www.bumko.gov.tr, 2015

2005 - 2014 yıllarına ait BDDK gider bütçesi, DDK ve merkezi yönetim gider bütçeleriyle oransal olarak karşılaştırılmıştır. BDDK gider bütçesi, son on yıllık süreçte DDK bütçesinin yaklaşık olarak %4'ünden, merkezi yönetim bütçesinin ise % 0,0003'ünden oluşmaktadır. DDK bütçesi, merkezi yönetim gider bütçesinin yaklaşık % 0,007'si kadar olmuştur.

BDDK'nın gider bütçesinin hem DDK hem de merkezi yönetim kurum bütçelerine göre oransal büyüklüğü son on yıllık dönemde yatay bir seyir izlemiştir. Gider bütçesinin yatay bir seyir izlemesi gelir-gider oranının yeterli seviyede olduğunu ve devlet bütçesinden herhangi bir desteğe ihtiyaç duymadığı anlamına gelmektedir.

Bu bölümde bütçede yer alan Personel, Sosyal Güvenlik Kurumlarına Aktarılan Devlet Primi, Mal ve Hizmet Alımı, Cari ve Sermaye giderlerine ilişkin açıklamalar aşağıda yer almaktadır.

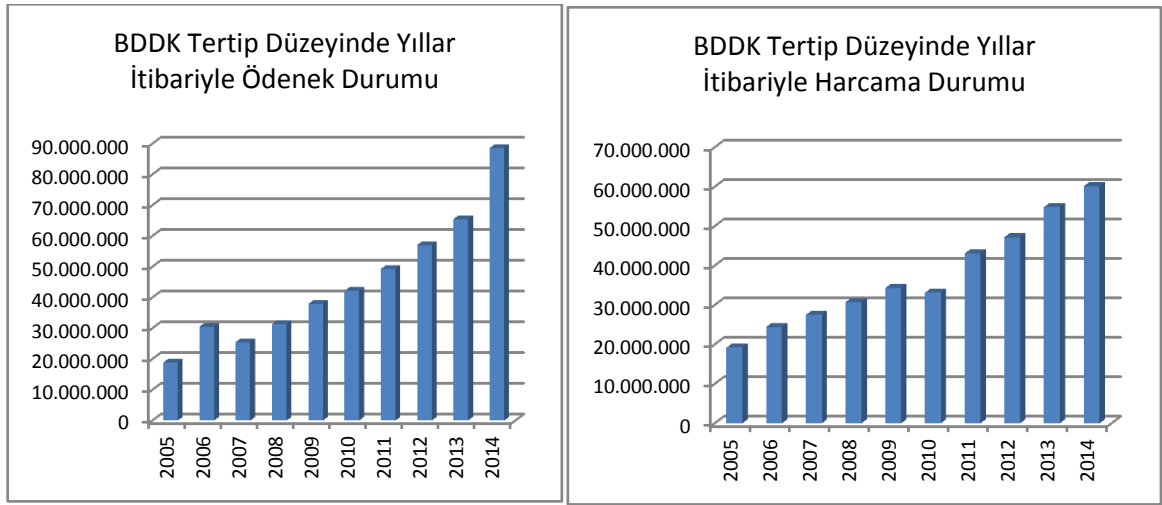
Bu bölümde BDDK'nın 2005-2014 yılları BDDK tertip düzeyinde yıllar itibariyle ödenek durumu ile harcama durumu grafik yardımıyla analizlerini yaparak inceleyeceğiz. Daha sonra personel giderleri, Sosyal Güvenlik Kurumlarına Aktarılan

Devlet Primi Giderleri, Mal ve Hizmet Alım Giderleri, Cari Giderler ve Sermaye Giderler grafik yardımıyla ayrıntılı bir şekilde ele alacağız.

3.7.11. Personel Giderlerinin İncelenmesi (2005-2014 yılları)

Bu bölümde BDDK'nın 2005-2014 yılları arasındaki personel giderlerini aşağıdaki Şekil 3.1 yardımıyla inceleyeceğiz.

Şekil3.2: 2005-2014 Yılları Arası Personel Giderlerinin Ödenek ve Harcama Durumu

Kaynak: 2005-2014 yılları BDKK Yıllık Faaliyet Raporları

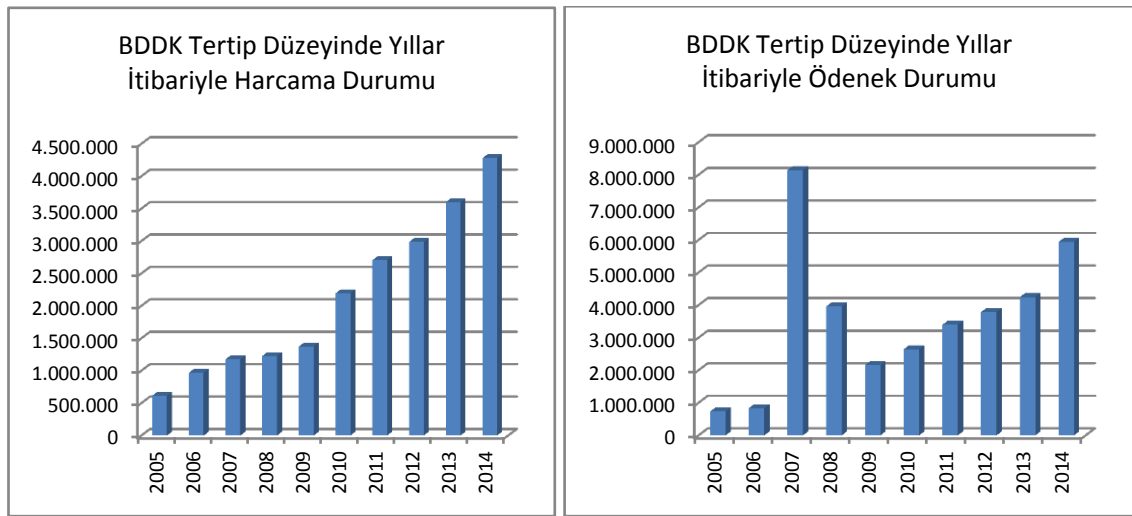
2005-2014 yılları arasındaki Personel Giderlerinin tahsis edilen ödenek ve harcama durumları karşılaştırıldığında genel olarak tahsis edilen ödenek kadar harcama yapıldığı izlenmektedir. Ayrıca yıllar geçtikçe personel sayısının artmasına bağlı olarak tahsis edilen ve harcanan ödenek miktarının düzenli bir şekilde artış gösterdiği görülmektedir. 2005 yılında 19 milyon TL olan harcama tutarının 2014 yılına gelindiğinde 60 TL'yi aştığını söylemek mümkündür. (www.bddk.org.tr, 2015)

Ayrıca yukarıdaki grafikten harcama tutarlarının 2006, 2010, 2011, 2012, 2013 ve 2014 yıllarında tahsis edilen ödeneğin altında kalmış, 2007 ve 2009 yıllarında ise harcama tutarları tahsis edilen ödeneği aşmıştır. 2005 ve 2008 yıllarında ise harcama tutarları ile tahsis edilen miktarlar eşittir.

3.7.12. Sosyal Güvenlik Kurumlarına Aktarılan Devlet Primi Giderlerinin İncelenmesi (2005-2014 yılları)

Bu bölümde BDDK'nın 2005-2014 yılları arasındaki personel giderlerini aşağıdaki şekil 3.2 yardımıyla inceleyeceğiz.

Şekil3.3: 2005-2014 Yılları Arası Sosyal Güvenlik Kurumlarına Aktarılan Devlet Primi GiderlerininÖdenek ve Harcama Durumu

Kaynak: 2005-2014 yılları BDKK Yıllık Faaliyet Raporları

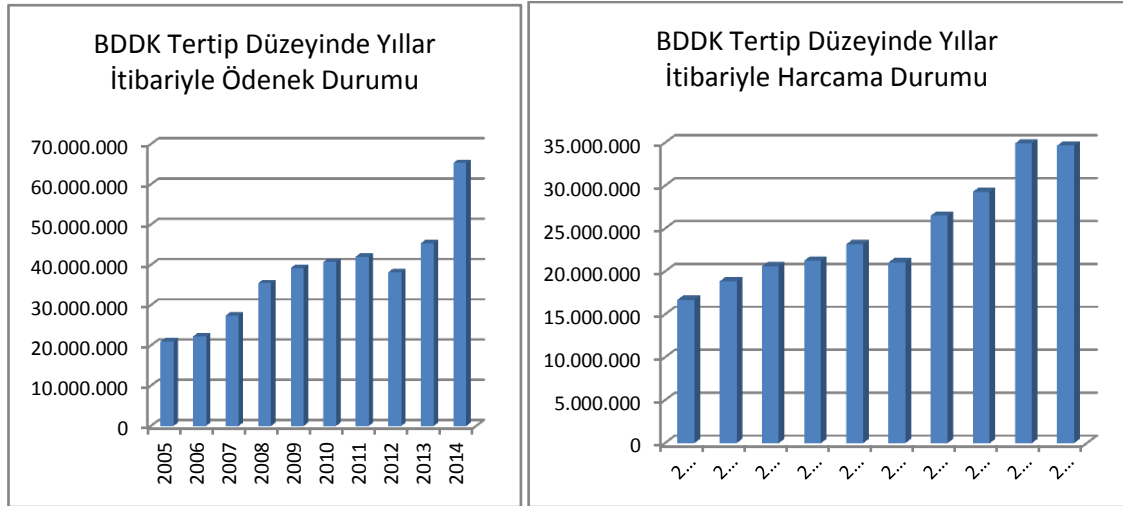
2005-2014 yılları arasındaki Sosyal Güvenlik Kurumlarına Aktarılan Devlet Primi Giderlerinin tahsis edilen ödenek ve harcama durumları karşılaştırıldığında genel olarak tahsis edilen ödenek kadar harcama yapıldığı görülmektedir. Sadece 2007 yılında tahsis edilen yaklaşık 8 milyon TL. ödenek tahsisi yapıldığı ancak bu ödeneğin sadece 1.1 milyon TL'sinin harcandığı gözlemlenmektedir. Ayrıca yıllar geçtikçe personel sayısının artmasına bağlı olarak tahsis edilen ve harcanan ödenek miktarının düzenli bir şekilde artış gösterdiği söylenebilir. 2005 yılında 500 bin TL olan harcama tutarının 2014 yılına gelindiğinde 4 milyon TL'yi aştığı görülmektedir. (www.bddk.org.tr, 2015)

Ayrıca yukarıdaki grafikten harcama tutarlarının 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013 ve 2014 yıllarında tahsis edilen ödeneğin altında kalmış, 2005 ve 2006 yıllarında ise harcama tutarları tahsis edilen ödeneği aşmıştır.

3.7.13. Mal ve Hizmet Alım Giderlerinin İncelenmesi (2005-2014 yılları)

Bu bölümde BDDK'nın 2005-2014 yılları arasındaki mal ve hizmet alımgiderlerini aşağıdaki şekil 3.3 yardımıyla inceleyeceğiz

Şekil3.4: 2005-2014 Yılları Arası Mal ve Hizmet Alım Giderlerinin Ödenek ve Harcama Durumu

Kaynak: 2005-2014 yılları BDKK Yıllık Faaliyet Raporları

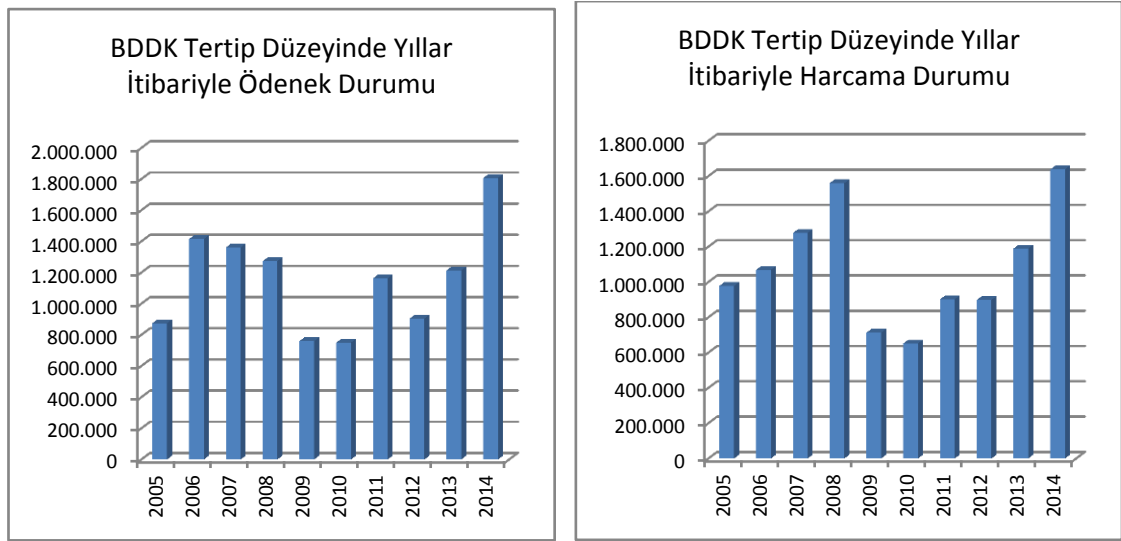
2005-2014 yılları arasındaki Mal ve Hizmet Alım Giderlerinin tahsis edilen ödenek ve harcama durumları karşılaştırıldığında genel olarak tahsis edilen ödenekten daha az miktarda harcama yapıldığı görülmektedir. Ayrıca yıllar geçtikçe tahsis edilen ve harcanan ödenek miktarının düzenli bir şekilde arttığı gözlemlenmektedir. 2005 yılında 15 milyon TL civarında olan harcama tutarının 2014 yılına gelindiğinde 35 milyon TL'ye yaklaştığı görülmektedir.(www.bddk.org.tr, 2015)

Ayrıca yukarıdaki grafikten harcama tutarlarının 2007, 2008, 2009, 2010, 2011,2012,2013 ve 2014 yıllarında tahsis edilen ödeneğin altında kalmış, 2005 ve 2006 yıllarında ise harcama tutarları tahsis edilen ödeneği aşmıştır.

3.7.14. Cari Giderlerin İncelenmesi (2005-2014 yılları)

Bu bölümde BDDK'nın 2005-2014 yılları arasındaki cari giderleri aşağıdaki şekil yardımıyla inceleyeceğiz.

Şekil3.5: 2005-2014 Yılları Arası Cari Giderlerin Ödenek ve Harcama Durumu

Kaynak: 2005-2014 yılları BDDK Yıllık Faaliyet Raporları

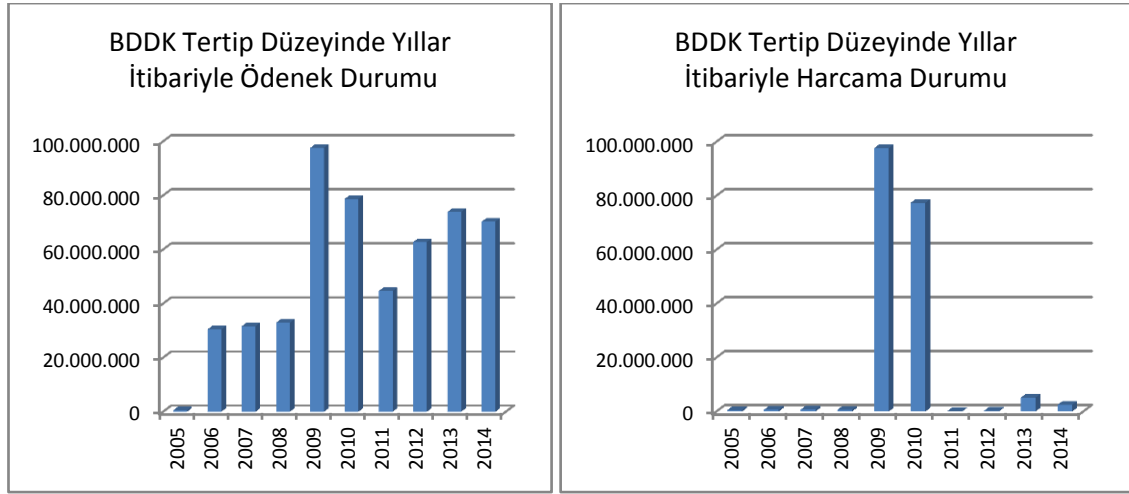
2005-2014 yılları arasındaki Cari Giderler içintahsis edilen ödenek ve harcama durumları karşılaştırıldığında genel olarak tahsis edilen ödenekle harcama miktarlarının birbirine yakın gerçekleştiği görülmektedir. Tahsis edilen ve harcanan ödenek miktarının düzenli bir şekilde artış göstermediğini ve yıllar itibariyle dalgalanmalar gerçekleşmektedir. 2005 yılında 800 bin TL civarında olan harcama tutarının 2014 yılına gelindiğinde tam iki katına çıkarak 1.6 milyon TL'yi aştığını söylenebilir. (www.bddk.org.tr, 2015)

Ayrıca yukarıdaki grafikten harcama tutarlarının 2006, 2007, 2009, 2010, 2011, 2013 ve 2014 yıllarında tahsis edilen ödeneğin altında kalmış, 2005 ve 2008 yıllarında ise harcama tutarları tahsis edilen ödeneği aşmıştır. 2012 yılında ise harcama tutarları ile tahsis edilen miktarlar eşittir.

3.7.15. Sermaye Giderlerinin İncelenmesi (2005-2014 yılları)

Bu bölümde BDDK'nın 2005-2014 yılları arasındaki sermaye giderlerini aşağıdaki şekil yardımıyla inceleyeceğiz.

Şekil3.6: 2005-2014 Yılları Arası Sermaye Giderlerin Ödenek ve Harcama Durumu

Kaynak: 2005-2014 yılları BDDK Yıllık Faaliyet Raporları

2005-2014 yılları arasındaki Sermaye Giderleri içintahsis edilen ödenek ve harcama durumları karşılaştırıldığında 2005, 2009 ve 2010 yılları hariç olmak üzere diğer yıllarda tahsis edilen ödenek miktarından çok daha az harcama yapıldığı görülmektedir. 2005 yılında 544 bin TL civarında olan harcama tutarının 2009 yılında 97 milyon TL, 2010 yılında 77 milyon TL gerçekleştiği görülürken, bu rakam 2014 yılına gelindiğinde 2.5 milyon TL'ye yaklaştığını söylemek mümkündür. (www.bddk.org.tr, 2015)

Ayrıca yukarıdaki grafikten harcama tutarlarının 2006, 2007, 2008, 2011, 2012, 2013 ve 2014 yıllarında tahsis edilen ödeneğin altında kalmıştır. 2005, 2009 ve 2010 yılında ise harcama tutarları ile tahsis edilen miktarlar eşittir.

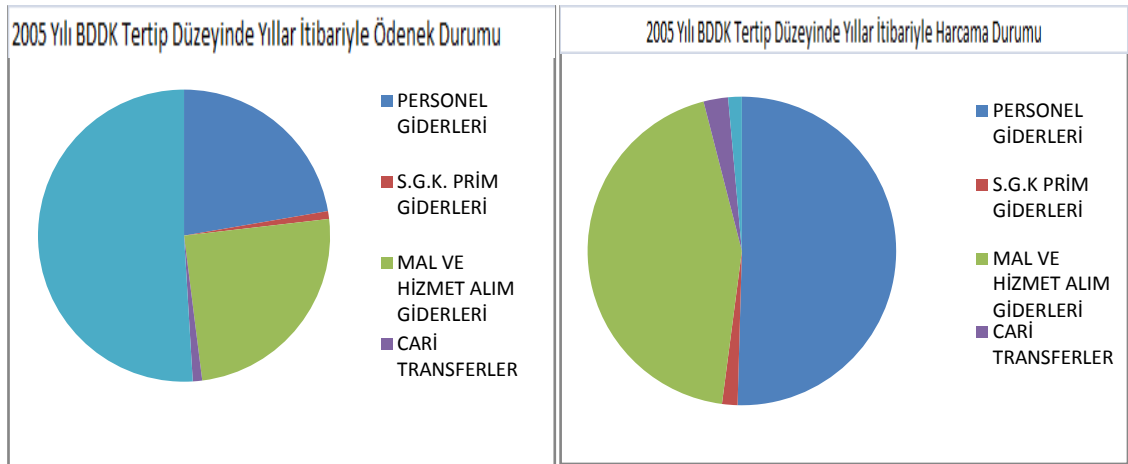
3.8. BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMUNUN ÖDENEK VE HARCAMA DURUMUNUN KARŞILAŞTIRILMASI (2005-2014 YILLARI)

Aşağıda, BDDK'nın 2005-2014 yılları tahsis edilen ödenek ve harcama durumu şekilleri yardımıyla gösterilmektedir. Değerlendirmede ilgili yıla ait personel giderleri, SGK prim giderleri, mal ve hizmet alım giderleri, cari transferler ve sermaye giderleri kalemlerinden faydalanılmıştır.

3.8.1. Kurumun 2005 Yılı Ödenek ve Harcama Durumunun Karşılaştırılması

BDDK'nın 2005 yılı ödenek ve harcama durumu karşılaştırmalı olarak Şekil 3.5'de gösterilmiştir.

Şekil 3.7: BDDK'nın 2005 yılı Ödenek ve Harcama Durumu

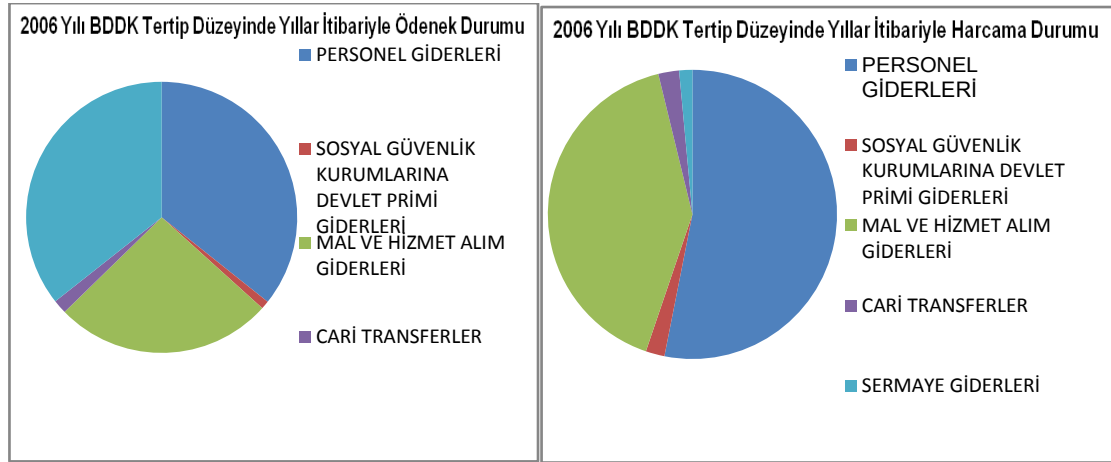
Kaynak: 2005 yılı BDDK Yıllık Faaliyet Raporu

Kurumun 2005 yılı bütçe tertipleri bazında ödenek ve harcama durumu incelendiğinde sermaye giderlerinde tahsis edilen ödeneğin büyük bölümünün geri çekildiğini ve öngörülenden çok düşük gerçekleştiğini, personel giderlerinin ve mal ve hizmet alımlarının öngörülenden fazla olduğu gözlemlenmiştir. 2005 yılı harcamalarını giderler doğrultusunda incelediğimizde; yüzde 50,35'ini personel giderleri, yüzde 2,01'ini Kurum çalışanları için sosyal güvenlik kurumlarına ödenen prim giderleri, yüzde 43,85'ini mal ve hizmet alımları, yüzde 2,36'sını cari transferler ve yüzde 1,43'ünü sermaye giderleri oluşturduğunu görmekteyiz. (www.bddk.org.tr, 2015)

3.8.2. Kurumun 2006 Yılı Ödenek ve Harcama Durumunun Karşılaştırılması

BDDK'nın 2006 yılı ödenek ve harcama durumu karşılaştırmalı olarak Şekil 3.6'da gösterilmiştir.

Şekil 3.8: BDDK'nın 2006 yılı Ödenek ve Harcama Durumu

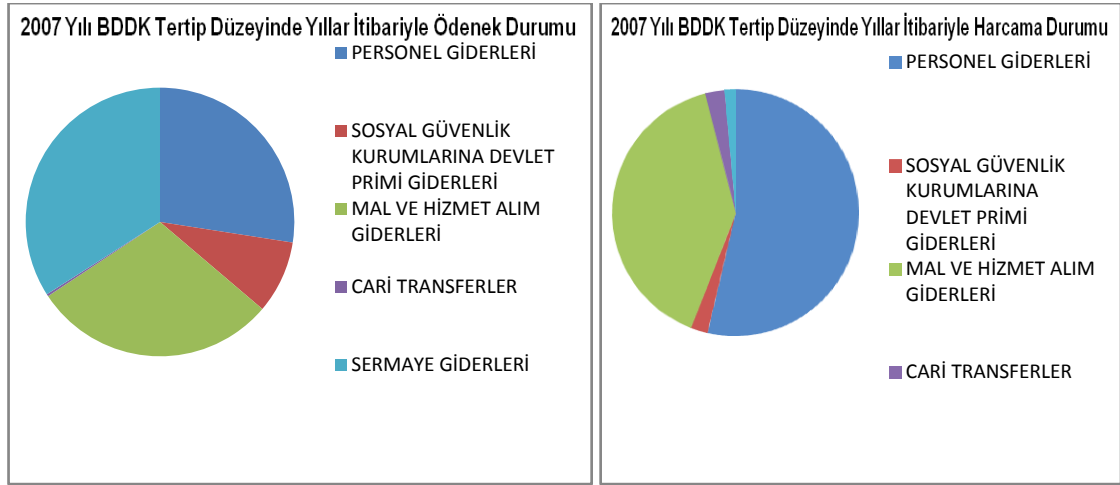
Kaynak: 2006 yılı BDDK Yıllık Faaliyet Raporu

Kurumun 2006 yılı bütçe tertipleri bazında ödenek ve harcama durumu incelendiğinde sermaye giderlerinde tahsis edilen ödeneğin büyük bölümünün geri çekildiğini ve öngörülenden çok düşük gerçekleştiğini, personel giderlerinin ve mal ve hizmet alımlarının öngörülenden fazla olduğu gözlemlenmiştir. 2006 yılı harcamalarını giderler doğrultusunda incelediğimizde; yüzde 53,5'ini personel giderleri, yüzde 2,1'ini Kurum çalışanları için sosyal güvenlik kurumlarına ödenen prim giderleri, yüzde 40,6'ını mal ve hizmet alımları, yüzde 2,3'sünü cari transferler ve yüzde 1,5'ini sermaye giderleri oluşturduğunu görmekteyiz. (www.bddk.org.tr, 2015)

3.8.3. Kurumun 2007 Yılı Ödenek ve Harcama Durumunun Karşılaştırılması

BDDK'nın 2007 yılı ödenek ve harcama durumu karşılaştırmalı olarak Şekil 3.7'de gösterilmiştir.

Şekil 3.9: BDDK'nın 2007 yılı Ödenek ve Harcama Durumu

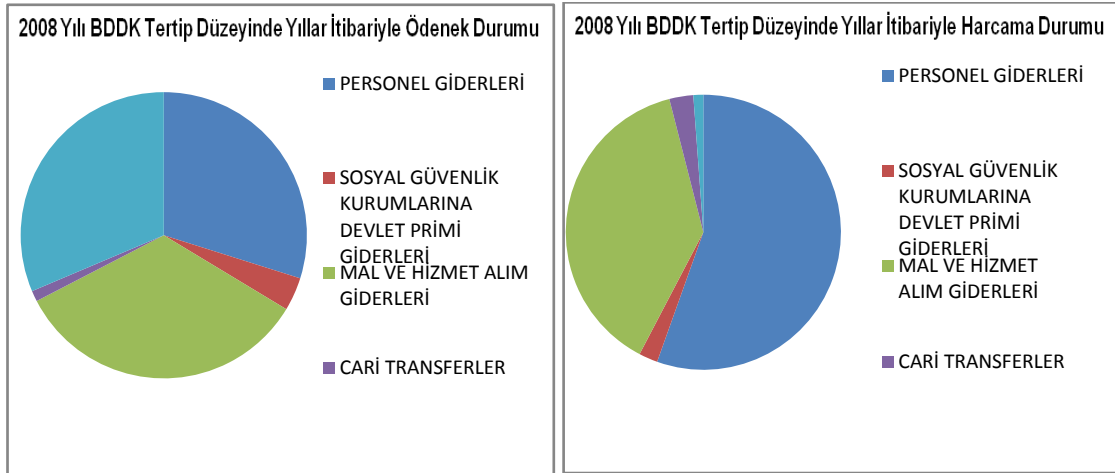
Kaynak: 2007 yılı BDDK Yıllık Faaliyet Raporu

Kurumun 2007 yılı bütçe tertipleri bazında ödenek ve harcama durumu incelendiğinde sermaye giderlerinde tahsis edilen ödeneğin büyük bölümünün geri çekildiğini ve öngörülenden çok düşük gerçekleştiğini, personel giderlerinin ve mal ve hizmet alımlarının öngörülenden fazla olduğu gözlemlenmiştir. Ayrıca personel artışından dolayı sosyal güvenlik prim giderleri de artmıştır. 2007 yılı harcamalarını giderler doğrultusunda incelediğimizde; yüzde 53,6'sını personel giderleri, yüzde 2,3'ünü Kurum çalışanları için sosyal güvenlik kurumlarına ödenen prim giderleri, yüzde 40,2'ini mal ve hizmet alımları, yüzde 2,5'sini cari transferler ve yüzde 1,4'ünü sermaye giderleri oluşturduğunu görmekteyiz. (www.bddk.org.tr, 2015)

3.8.4. Kurumun 2008 Yılı Ödenek ve Harcama Durumunun Karşılaştırılması

BDDK'nın 2008 yılı ödenek ve harcama durumu karşılaştırmalı olarak Şekil 3.8'de gösterilmiştir.

Şekil 3.10: BDDK’nın 2008 yılı Ödenek ve Harcama Durumu

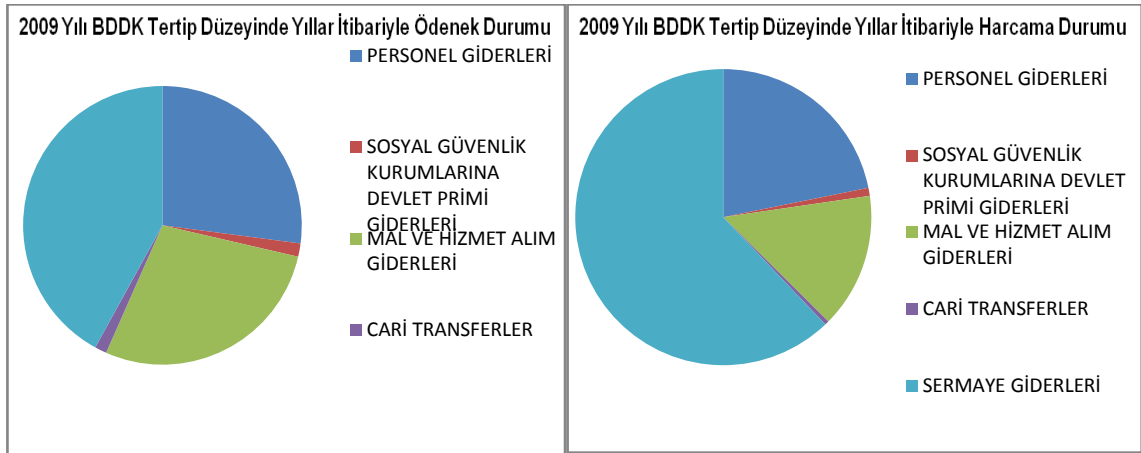
Kaynak: 2008 yılı BDDK Yıllık Faaliyet Raporu

Kurumun 2008 yılı bütçe tertipleri bazında ödenek ve harcama durumu incelendiğinde sermaye giderlerinde tahsis edilen ödeneğin büyük bölümünün geri çekildiğini ve öngörülenden çok düşük gerçekleştiğini ve personel giderlerinin öngörülenden fazla olduğu gözlemlenmiştir. 2008 yılı harcamalarını giderler doğrultusunda incelediğimizde; yüzde 55,4’ünü personel giderleri, yüzde 2,2’sini Kurum çalışanları için sosyal güvenlik kurumlarına ödenen prim giderleri, yüzde 38,4’ünü mal ve hizmet alımları, yüzde 2,8’ini cari transferler ve yüzde 1,2’sini sermaye giderleri oluşturduğunu görmekteyiz. (www.bddk.org.tr, 2015)

3.8.5. Kurumun 2009 Yılı Ödenek ve Harcama Durumunun Karşılaştırılması

BDDK’nın 2009 yılı ödenek ve harcama durumu karşılaştırmalı olarak Şekil 3.9’da gösterilmiştir.

Şekil 3.11: BDDK'nın 2009 yılı Ödenek ve Harcama Durumu

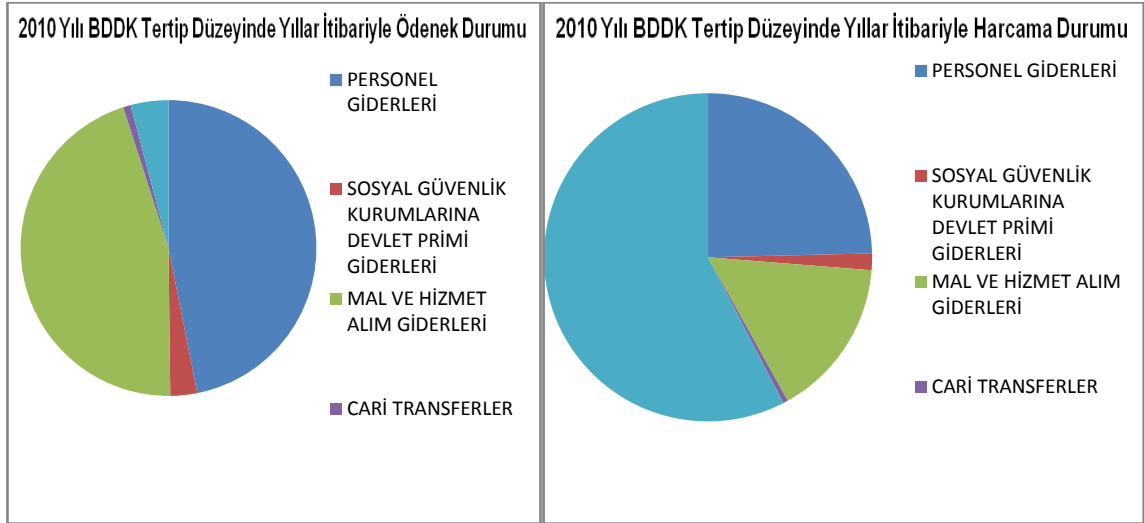
Kaynak: 2009 yılı BDDK Yıllık Faaliyet Raporu

Kurumun 2009 yılı bütçe tertipleri bazında ödenek ve harcama durumu incelendiğinde sermaye giderlerinde tahsis edilen ödeneğinin öngörülenden daha fazla harcama yapıldığını, mal ve hizmet alım giderlerinde ise düşüş meydana gelmiştir. 2009 yılı harcamalarını giderler doğrultusunda incelediğimizde; yüzde 21,8'ini personel giderleri, yüzde 0,9'unu Kurum çalışanları için sosyal güvenlik kurumlarına ödenen prim giderleri, yüzde 14,7'sini mal ve hizmet alımları, yüzde 0,5'ini cari transferler ve yüzde 62,1'ini sermaye giderleri oluşturduğunu görmekteyiz. (www.bddk.org.tr, 2015)

3.8.6. Kurumun 2010 Yılı Ödenek ve Harcama Durumunun Karşılaştırılması

BDDK'nın 2010 yılı ödenek ve harcama durumu karşılaştırmalı olarak Şekil 3.10'da gösterilmiştir.

Şekil 3.12: BDDK'nın 2010 yılı Ödenek ve Harcama Durumu

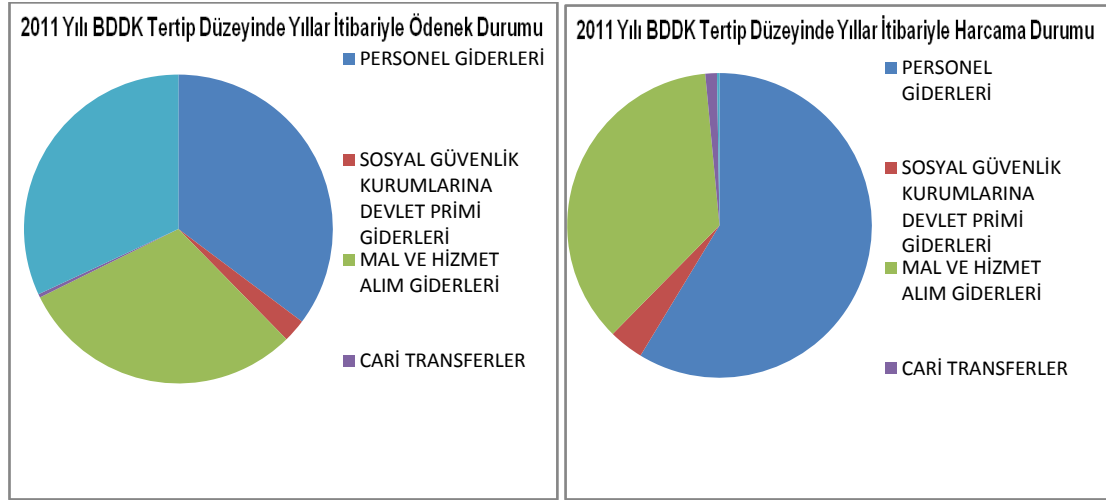
Kaynak: 2010 yılı BDDK Yıllık Faaliyet Raporu

Kurumun 2010 yılı bütçe tertipleri bazında ödenek ve harcama durumu incelendiğinde personel giderlerinde ve mal ve hizmet alım giderlerinde düşüş meydana gelirken sermaye giderlerinde ise düşüş meydana gelmiştir. 2010 yılı harcamalarını giderler doğrultusunda incelediğimizde; yüzde 26,8'ini personel giderleri, yüzde 1,7'sini Kurum çalışanları için sosyal güvenlik kurumlarına ödenen prim giderleri, yüzde 16,3'ünü mal ve hizmet alımları, yüzde 0,5'ini cari transferler ve yüzde 54,7'sini sermaye giderleri oluşturduğunu görmekteyiz. (www.bddk.org.tr, 2015)

3.8.7. Kurumun 2011 Yılı Ödenek ve Harcama Durumunun Karşılaştırılması

BDDK'nın 2011 yılı ödenek ve harcama durumu karşılaştırmalı olarak Şekil 3.11'de gösterilmiştir.

Şekil 3.13: BDDK’nın 2011 yılı Ödenek ve Harcama Durumu

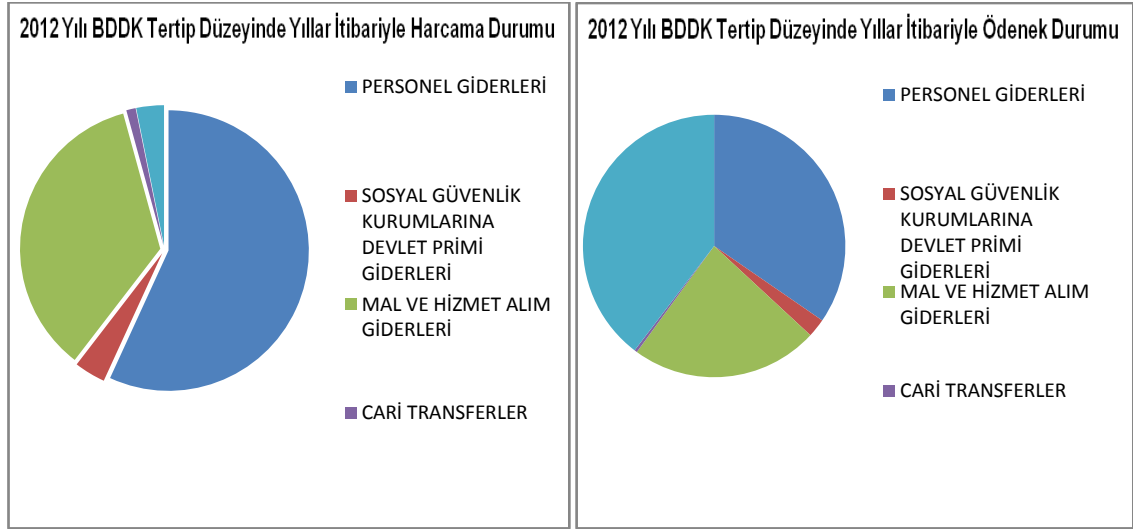
Kaynak: 2011 yılı BDDK Yıllık Faaliyet Raporu

Kurumun 2011 yılı bütçe tertipleri bazında ödenek ve harcama durumu incelendiğinde sermaye giderlerinde düşüş meydana gelirken personel giderlerinde artış meydana gelmiştir. 2011 yılı harcamalarını giderler doğrultusunda incelediğimizde; yüzde 58,6’sını personel giderleri, yüzde 3,7’sini Kurum çalışanları için sosyal güvenlik kurumlarına ödenen prim giderleri, yüzde 36,2’sini mal ve hizmet alımları, yüzde 1,2’sini cari transferler ve yüzde 0,3’ünü sermaye giderleri oluşturduğunu görmekteyiz. (www.bddk.org.tr, 2015)

3.8.8. Kurumun 2012 Yılı Ödenek ve Harcama Durumunun Karşılaştırılması

BDDK’nın 2012 yılı ödenek ve harcama durumu karşılaştırmalı olarak Şekil 3.12’de gösterilmiştir.

Şekil 3.14: BDDK'nın 2012 yılı Ödenek ve Harcama Durumu

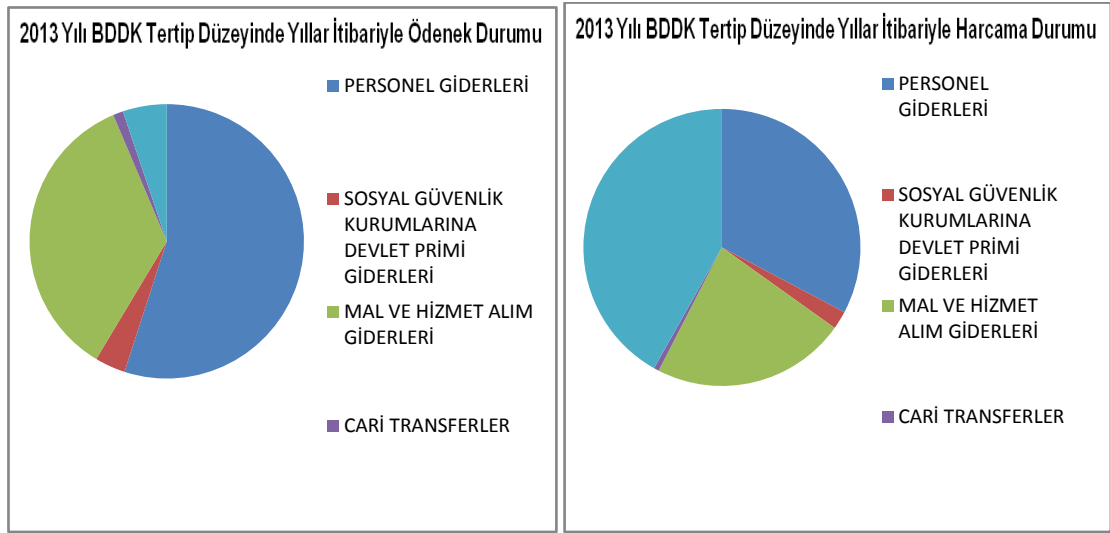
Kaynak: 2012 yılı BDDK Yıllık Faaliyet Raporu

Kurumun 2012 yılı bütçe tertipleri bazında ödenek ve harcama durumu incelendiğinde sermaye giderlerinde artış meydana gelirken personel giderlerinde düşüş meydana gelmiştir. 2012 yılı harcamalarını giderler doğrultusunda incelediğimizde; yüzde 56,7'sini personel giderleri, yüzde 3,6'sını Kurum çalışanları için sosyal güvenlik kurumlarına ödenen prim giderleri, yüzde 38,2'sini mal ve hizmet alımları, yüzde 1,1'ini cari transferler ve yüzde 0,4'ünü sermaye giderleri oluşturduğunu görmekteyiz. (www.bddk.org.tr, 2015)

3.8.9. Kurumun 2013 Yılı Ödenek ve Harcama Durumunun Karşılaştırılması

BDDK'nın 2013 yılı ödenek ve harcama durumu karşılaştırmalı olarak Şekil 3.13'te gösterilmiştir.

Şekil 3.15: BDDK’nın 2013 yılı Ödenek ve Harcama Durumu

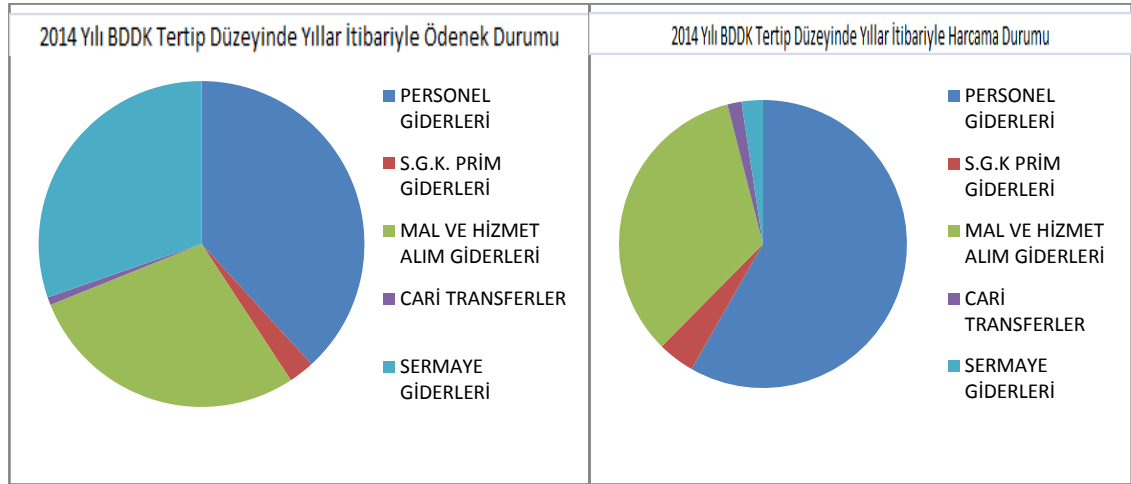
Kaynak: 2013 yılı BDDK Yıllık Faaliyet Raporu

Kurumun 2013 yılı bütçe tertipleri bazında ödenek ve harcama durumu incelendiğinde sermaye giderlerinde artış meydana gelirken personel giderlerinde düşüş meydana gelmiştir. 2013 yılı harcamalarını giderler doğrultusunda incelediğimizde; yüzde 55’ini personel giderleri, yüzde 3,6’sını Kurum çalışanları için sosyal güvenlik kurumlarına ödenen prim giderleri, yüzde 35’ini mal ve hizmet alımları, yüzde 1,2’sini cari transferler ve yüzde 5,2’sini sermaye giderleri oluşturduğunu görmekteyiz. (www.bddk.org.tr, 2015)

3.8.10. Kurumun 2014 Yılı Ödenek ve Harcama Durumunun Karşılaştırılması

BDDK’nın 2014 yılı ödenek ve harcama durumu karşılaştırmalı olarak Şekil 3.14’de gösterilmiştir.

Şekil 3.16: BDDK’nın 2014 yılı Ödenek ve Harcama Durumu

Kaynak: 2014 yılı BDDK Yıllık Faaliyet Raporu

Kurumun 2014 yılı bütçe tertipleri bazında ödenek ve harcama durumu incelendiğinde sermaye giderlerinde düşüş meydana gelirken personel giderlerinde artış meydana gelmiştir. 2014 yılı harcamalarını giderler doğrultusunda incelediğimizde; yüzde 58’ini personel giderleri, yüzde 4’ünü Kurum çalışanları için sosyal güvenlik kurumlarına ödenen prim giderleri, yüzde 34’ünü mal ve hizmet alımları, yüzde 2’sini cari transferler ve yüzde 2’sini sermaye giderleri oluşturduğunu görmekteyiz. (www.bddk.org.tr, 2015)

3.9. KURUMUN GENEL BÜTÇEYE PAY AKTARIM DURUMUNUN İNCELENMESİ

DDK’ları diğer kurumlardan ayıran özelliklerden biri de, bütçelerinin gerek kaynak gerekse biçimsel işleyiş açısından farklı bir durum sergilemesidir. Türkiye’deki DDK’ların bütçeleri özel bütçe türündedir. Özel bütçeli kurumların ortak özelliği, gelirlerinin büyük bir kısmının ilgili oldukları sektör tarafından karşılanıyor olmasıdır. DDK’ların bütçelerinin oluşturulması konusunda da aralarında tam bir standartlık bulunmamaktadır. (Uysal, 2007:47) DDK’ların bütçelerinin nelerden oluştuğu aşağıdaki çizelgede gösterilmektedir.

Tablo 3.31: Düzenleyici ve Denetleyici Kurumların Bütçeleri

Kurum Bütçesi (Gelirleri)	Kurum Bütçesi (Gelirleri)
BDDK	- Banka bilanço toplamalarının en fazla 0,0003'ü
SPK	- Sermaye piyasası araçlarının ihraç bedelinin 0,003'ü - Bütçe ödeneği
TK	- Frekans ruhsat ve kullanıcı ücretleri - Lisans ücretlerinin 0,005'i - İşletmecilerden alınacak katkı payları - Yayın ve danışmanlık gelirleri - Bütçeye konulacak ödenek - İdari para cezaları
EPDK	- Lisans bedelleri - İşletim tarifesinin 0,01'i oranındaki iletim ek ücreti - Doğal gaz sektöründe lisanslı faaliyet gösteren şirketlerin safi satış hâsılatlarının 0,001'i oranında katılma payları - Yayın gelirleri - İdari para cezalarının 0,25'i
RK	- Şirket kuruluş veya arttırılan sermayelerinin 0,002'si - İdari para cezalarının 0,25'i - Yayın gelirleri - Bakanlık bütçesine konulan ödenek
KGMSK	- Hazine yardımı, muhasebe ve denetim standartlarının telif hakları ve diğer gelirlerden
TAPDK	- Mamul üretimi, satışı ve uygunluk belgesi basına alınacak tutar - Tescil, izin ve ruhsat harçları - İdari para cezalarının 0,25'i
RTÜK	- Özel radyo ve televizyon kuruluşlarından alınacak yıllık frekans tahsis bedelleri - Özel radyo ve televizyon kuruluşlarının reklam gelirlerinin 0,05'i - TBMM bütçesine konulan ödenek
KİK	- İhale yüklenicilerinden alınacak ihale sözleşme bedelinin 0,0005'i - Şikâyet başvurusu ücretleri - Yayın gelirleri - Eğitim, kurs ve seminer gelirleri - Gerekğinde bütçeye konulan ödenek

Kaynak: Uysal, 2007:51

5411 sayılı Bankacılık Kanunun 101.maddesine göre kurumun malî yıl sonunda oluşan gelir fazlaları, izleyen yılın mart ayı içinde genel bütçeye gelir olarak aktarılacağı, ancak kurum bütçe durumunu göz önünde bulundurarak daha önce de aktarma yapabileceği belirtilmiştir.

Ayrıca 5018 sayılı kanunun 78'inci maddesinde DDK'ların üçer aylık dönemler itibarıyla oluşacak gelir fazlaları, her üç ayda bir izleyen ayın onbeşine kadar genel

bütçeye aktarılacağı hüküm altına alınmıştır. Aşağıdaki tabloda BDDK'nın 2005-2014 yılları arasında genel bütçeye aktardığı rakamlar yer almaktadır.

Tablo 3.32: BDDK'nın Genel Bütçeye Aktardığı Miktarlar

(Bin TL)	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Toplam
Genel Bütçeye Aktarılan Tutarlar	46.481	40.194	43.877	32.592	97.134	13.910	63.408	83.880	101.167	127.700	650.343

Kaynak: 2005-2014 yılları BDKK Yıllık Faaliyet Raporları

5411 sayılı Bankacılık Kanunun 101'inci ve 5018 sayılı kanunun 78'inci maddesine göre üçer aylık dönemler halinde hazineye gönderilen tutarlar kurum gelirlerinin giderlerini karşıladığını, kurumun kendi kendine yeterli olduğunu ve kuruluş felsefesine uygun olarak gelir fazlalarının hazineye gönderildiğini görmekteyiz.

2005-2014 yılları arasında hazineye aktarılan tutar, yine aynı dönemdeki gelir bütçesinin % 46'sı kadardır. Son yıl içerisinde düzenli olarak hazineye aktarılan bu tutarlar kurumun kendi kendine yeterli olduğunu ve kuruluş felsefesine uygun olarak artan gelirleri hazineye gönderdiğini göstermektedir.

Ayrıca elde ettiğimiz veriler ışığında, BDDK'nın üye bankalardan aldığı katılım paylarının neredeyse yarısı kadar kısmını hazineye aktarmış olması kanunda yer alan aktarım oranının tekrar değerlendirmesini gerektirmektedir. 2005 – 2014 döneminde kurumun daima fazla vermesi de bu savı güçlendirmektedir.

3.10. BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMUNUN DENETİMİ

Günümüz demokrasilerinin vazgeçilmez vasıflarından birisi de yetki ve sorumluluklar çerçevesinde hesap verebilir olmaktır. Genel kabul gören ve giderek yaygınlaşan bir uygulamalardan biri de, gelişen teknolojinin de yardımı ile kurumların kamuoyu denetimine açılmaları, yetkili ve uzman denetleyici kurumlar tarafından denetlenerek hazırlanan raporların ilgili mercilere sunulmasıdır. Bu kapsamda uzun zaman denetim dışı bırakılmış ve kendine özgü sistemler kurulmadığı için

denetlenemeyen DDK'ların da hesap verdiği başka bir mekanizma olmalıdır.(Arslan, 2009:68)

Aksi taktirde bu kurumlara güvensizlik duyulması ve bununda sistemi olumsuz yönde etkilemesi sonucundan kaçınılamayacaktır.Bu nedenle 5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu ile bu sorun aşılımaya çalışılmıştır.BDDK'da bu kanun kapsamına tabi kuruluşlardan biridir.(Arslan, 2009:68)

Ayrıca denetimlerin dayanağı olarak; 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, genel kabul görmüş uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.(www.sayistay.gov.tr, 2015)

BDDK'nın denetimini iç ve dış denetim olmak üzere iki başlık altında incelemek mümkündür. Dış denetimi ise mali ve yargı denetimi olarak ikiye ayrılır. (Arslan, 2009:68)

3.10.1. İç Denetim

Bankacılık Kanununa göre, BDDK'nın iç denetimi Kurulca belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde yapılmaktadır. Buna göre, Kurul hem kurum-içi denetim, inceleme ve soruşturma esaslarını hem de bu işlemleri yapacak görevlileri belirlemektedir. Hatta Kurul, kurumun yıllık hesaplarını bir bağımsız denetim şirketine denetletme yetkisine de sahiptir.(Arslan, 2009:69)

3.10.2. Dış Denetim

Kurumun dış denetimini, yargı ve mali denetim olarak iki başlıkta incelemek mümkündür.(Yurtsever,2008:13)

3.10.2.1. Yargı Denetimi

Bankacılık Kanunu, 105'inci maddesine göre, kurumun her türlü eylem ve işleminin yargı denetimine tabi olduğuna ilişkin anayasal ilke uyarınca BDDK'da yargı denetimine tabidir.Kurul kararlarına karşı açılacak idari davalar ilk derece mahkemesi olarak Danıştay'da görülmektedir.(Yurtsever,2008:15)

DDK'larla ilgili yargısal denetim esas olarak genel ve yerel idarelerle ilgili yargısal denetimden farklılık göstermemekle birlikte bazı hizmet alanlarındaki DDK'larla ilgili yasal düzenlemelerde az da olsa idari usul ve yargılama usulü farklılıkları yer almaktadır (Arslan, 2009:125).

3.10.2.2. Mali Denetim

5018 sayılı kanunun 67.maddesindeBDDK'nın dış denetimi için Sayıştay görevlendirildiği belirtilirken, bu durum 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 101. maddesinde de teyit edilmiştir.Ayrıca bu kurumların denetimi için Cumhurbaşkanınca harekete geçirilebilen Devlet Denetleme Kurulu ve Başbakanın harekete geçirebileceği Başbakanlık Teftiş Kurulu'nun da yetkileri vardır (Çapar, 2009:123).

5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununun düzenlenmesinde kanun koyucu DDK'ların mali özerkliklerini gözeterek şekilde düzenleme yapma yoluna gitmiş ve DDK'ların Kanunda sayılan sınırlı sayıdaki maddeye tabi olmakla birlikte genel olarak Kanun kapsamı dışında tutuldukları, mali özerkliklerini zedeleyecek herhangi bir hükme yer verilmediği vurgulanmıştır.(www.danistay.gov.tr, 2015)

Denetim mekanizmasında, kurum içi denetim ilk aşamayı oluştururken kurum bütçe ve harcamalarının Sayıştay gibi bir kuruluş tarafından denetlenmesi bir sonraki aşamadır. Yürütmenin bu konuyla ilgili olarak herhangi bir ağırlığının bulunmaması denetim konusunda en önemli husustur. (Ardıyok,2002:47)

Ülkemizde DDK'larınmali denetimi 2006 yılına kadar genel olarak merkezi yönetim tarafından yapılmaktaydı ve kurumların denetimi konusunda uygulama birliği bulunmamaktaydı. 2006 yılında 5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanununun yürürlüğe girmesi ile Sayıştay tarafından yapılmaya başlanmıştır.(Er, 2008:37)

SONUÇ VE ÖNERİLER

5018 sayılı kanunda merkezi yönetim bütçesi, genel ve özel bütçe ile düzenleyici ve denetleyici kurum bütçeleri olarak üç ayrı başlık altında düzenlenmiştir. Düzenleyici kurumlar merkezi yönetim ve özel bütçe kapsamında olan diğer kamu kurumlarından farklı bir bütçe yapısına sahiptir.

Bu bütçenin en önemli farklılığı bütçelerini doğrudan TBMM'ye sunmaları ve denetim öncesi aşamada Maliye Bakanlığının herhangi bir müdahalesinin olmamasıdır. Ayrıca, 5018 sayılı kanunun 78. maddesi ve 5411 sayılı kanunun 101. maddesine göre bu kurumlar, oluşan gelir fazlalarını üçer aylık dönemlerde genel bütçeye aktarmak zorundadır. Bu kurumların bütçesinin önemli bir kısmını katılma payları, verdikleri ruhsat, lisans gibi işlemlerin bedelleri ya da kestikleri idari para cezaları oluşturmaktadır.

DDK'ların en önemli özellikleri arasında özerk yapıda olmalarını sayabiliriz. Bu kurumların özerk olmasından kastedilen, idari ve mali özerkliği uygulayabilmeleri ve merkezi idareden bağımsız hareket edebilmeleridir. Alınan kararları uygulayabilmek ve kurumların önemli bir işlevi olan denetim faaliyetini gerçekleştirebilmek mali özerkliğinin önemli bir koşuldur.

DDK'larda özerkliğin sınırı çok önemli bir konudur. Özerkliğin nerede başladığı ve bittiği, özerkliğin hangi durumlarda uygulanabileceği özerkliğin sınırı kadar önemlidir. Kurumun aldığı kararları, siyasi iradenin ve diğer kurumların etkileyememesi özerkliğin temelini oluşturmaktadır.

Kurumun, 5018 sayılı kanun hükümlerine göre saydamlık, hesap verme sorumluluğu, bütçe, muhasebe, mali istatistikler, kesin hesap ve dış denetim gibi konularda kanun kapsamına alınırken, harcama yapılması, iç kontrol sistemi, ön mali kontrol, kamu zararı ve ödenek üstü harcama gibi konularda kanun kapsamı dışında bırakılması bağımsızlığı koruyucu önemli bir etken olmaktadır.

Özerk kurumların temel görevleri olarak, idari kamu hizmetini ve diğer kamu kurumlarından farklı olarak teknik ve bilimsel nitelikteki hizmetlerini yerine getirmek olup, yaptıkları faaliyetler, danışma, öneri, başvuru niteliğinin yanında, kesin icraî karar ve düzenleyici güç etkisi de taşımaktadır.

Özerk yapıya sahip olan BDDK'nın, bankacılık sistemime dahil kurumlardan sağladıkları gelirlerle bütçelerini oluşturmakta, mali yönden bağımsız ve daha serbest hareket edebilmektedir. Ayrıca özerk yapılı bir kurum olarak kurumsal yapısını kendisi oluşturmakta ve giderlerini kendileri yapmaktadırlar.

Bütçenin hazırlaması, uygulanması ve mali işlemler sürecinin sağlıklı ilerleyebilmesi için siyasi iradenin desteği kaçınılmaz bir olgudur. Eğer kurum bu desteği hissetmezse söz konusu süreçte tereddüt yaşaması muhtemeldir. BDDK'nın kuruluşundan günümüze kadar gerek hazırladığı bütçelerin mevcut kanunlara göre TBMM tarafından aynen kabul edilmesi gerekse yapılan giderlerin kurumun planladığı gibi sonuçlanması siyasi iradeni desteğini göstermektedir.

BDDK sahip olduğu özerklik anlayışı sayesinde, kendi bütçesini oluşturabilmekte, mali işlemlerinde serbest hareket edebilmekte ve giderleriyle ilgili olarak herhangi bir siyasi baskı altında kalmamaktadır.

BDDK'nın gelir bütçesi diğer düzenleyici kamu kurumlarında olduğu gibi katılma payları ve diğer gelirlerden oluşmaktadır. Ayrıca kurum bütçesi bütçe hazırlama aşamasında TBMM'de tartışılmayıp doğrudan kabul edilmektedir. Bu durum düzenleyici kurumlar için önemli bir ayrıcalıktır.

BDDK'nın son on yıllık gelir durumu incelendiğinde katılma payı gelirleri toplam gelirin %93'ünü, faiz gelirleri % 6'sını, diğer çeşitli gelirler ise % 1'ini oluşturmaktadır. Yıllara göre bütçe artış oranı ise ortalama %8 olarak gerçekleşmiştir. Ayrıca 2005-2014 yılları arasında hazineye aktarılan tutar, yine aynı dönemdeki gelir bütçesinin % 46'sı kadardır. Bu veriler kurumun özerk anlayışa göre kendi bütçesini yaptığını, kendi kendine yeterli olduğunu ve kuruluş felsefesine uygun olarak artan gelirleri hazineye gönderdiğini göstermektedir.

BDDK'nın gider bütçesi incelendiğinde personel giderlerinin toplam gelirin % 42'sini, mal ve hizmet alımları % 28'ini, sermaye giderleri % 21'ini, cari transferler % 6'sını ve sosyal güvenlik kurumuna aktarılan primler % 3'ünü oluşturduğu görülmektedir. Yıllara göre gider oranları değişiklik göstermekle beraber yıllık ortalama % 9 olmuştur. Hazineye aktarılan tutarlar ve kuruma görev zararlarını karşılamak için aktarılan herhangi bir ödenek olmadığı göz önüne alındığında oluşan gider bütçesi yeterli seviyede olup devlet bütçesinden herhangi bir desteğe ihtiyaç duyulmamıştır.

BDDK, 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 101'inci maddesi gereğince bankalardan aldığı katılım payları ile bütçesini oluşturmakta ve gelir fazlalarını hazineye aktarmaktadır. Siyasi irade kamu düzeninin sağlanmasında önemli rol oynayan DDK'ların bağımsız hareket edebilmesine olanak sağlayarak gelişimlerine katkı sağlamıştır. Bu sebeple elde edilen gelirin harcanması konusunda siyasi baskı altında kalmadan hareket edilmiştir.

5411 sayılı Bankacılık Kanunun 101'inci ve 5018 sayılı kanunun 78'inci maddesine göre 2005-2014 yılları arasında hazineye aktarılan tutarlar, yine aynı dönemdeki gelir bütçesinin % 46'sı kadardır. Son on yıl içerisinde düzenli olarak hazineye aktarılan bu tutarlar, kurum gelirlerinin giderlerini karşıladığını, kurumun kendi kendine yeterli olduğunu ve kuruluş felsefesine uygun olarak gelir fazlalarının hazineye gönderildiğini kanıtlamaktadır.

BDDK'nın üye bankalardan aldığı katılım paylarının neredeyse yarısı kadar kısmını hazineye aktarması üye bankaların gizli olarak vergilendirildiği sonucunu vermektedir. Bu nedenle 5411 sayılı kanunun 101.maddesindeki oranın tekrar değerlendirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır.

Yukarıda yer alan veriler ışığında BDDK'nın, sahip olduğu özerklik statüsünün gereklerine uygun hareket ettiğini, mali karar ve işlemlerde bağımsız kararlar aldığını, siyasi iradenin etkisi altında kalmadan bütçe oluşturduğunu ve harcamalar yaptığını ve kuruluşundan bu yana kendi dinamikleriyle geliştiğini söylemek mümkündür.

KAYNAKÇA

- AKINCI, Müslüm, (2002), Ekonomik Kamu Düzeni ve Rekabet Kurumu, *Rekabet Dergisi*, ss.7.
- ARDIYOK, Şahin, (2002), Doğal Tekeller Ve Düzenleyici Kurumlar, Türkiye İçin Düzenleyici Kurum Modeli, Rekabet Kurumu Lisans Üstü Tez Serisi No:9., İstanbul.
- ARSLAN, P.Ö, (2009), Bağımsız Bir İdari Otorite Örneği Olarak Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu Kamu Hukuku Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi Antalya.
- AYDOĞDU, Ferhat, (2005), Mevcut Maaş Sistemi ve 1990 Sonrası Personel Giderlerinin Bütçe İle İlişkisi, Devlet Bütçe Uzmanlığı Araştırma Raporu, Ankara.
- AYYILDIZ, Ebru, (2004) , “Yeni Bütçe Kodlaması: Analitik Bütçe Sınıflandırması”, Vergi Raporu Dergisi, Yıl:13, Sayı:73, Vergi Denetmenleri Derneği Yayını, Ekim-Kasım 2004, ss.109.
- AZRAK, A, Ülkü, (2001), Dünyada ve Türkiye’de Bağımsız İdari Otoriteler ve İdarenin Yeniden Yapılanması Bağlamında Bunlara İlişkin Bazı Sorunlar, Bağımsız İdari Otoriteler, Rekabet Kurumu, Ankara, 5 Kasım 2001, ss. 19-27.
- BADEM, A. Cemkut, Yavuz KILINÇ ve Türkan KAVAS, 2013, Türkiye’de Uygulanan Performans Esaslı Bütçeleme Süreci: Kocaeli Üniversitesi Örneği, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, ss.78.
- BAYRAMOĞLU, Sonay, (2003), Düzenleyici Devlet Düzenlenirken OECD Türkiye Raporu Üzerine Eleştirel bir Çözümleme, Praksis, 9, s.143-162, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniv. SBE.KY. SB. ABD. Ankara.
- BAYRAMOĞLU, Sonay, (2005), Yönetişim Zihniyeti: Türkiye’de Üst Kurullar ve Siyasal İktidarın Dönüşümü, İletişim Yayınları, İstanbul.
- BÖGE, Ulf, (2001), Liberalization of Energy Markets: the German Way, Regulation of Network Utilities Oxford University Press. pp.73
- ÇAPAR, Selim, (2009), Düzenleyici Kurumlara Türkiye’den Üç Örnek: Spk, Bddk, Şeker Kurumu Türk İdare Dergisi, Mart sayısı, 2009, ss.173
- ÇAPAR, Selim, (2009), Türkiye’de ve Yunanistan’da Düzenleyici Kurumlar Tbb Dergisi, Sayı 83, ss.377

- ÇOLAK, Mustafa, (2003), Üst Kurulların Ortaya Çıkış Gerekçeleri, Denetimi ve İdari Sistemdeki Konumları, Yaklaşım, Yıl:11, Sayı:125, ss.48.
- ÇOLAK, N, İlker, (2003) Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu ve ABD Örneği, Ankara, Seçkin Kitabevi.
- CURA, Serkan, (2003), Türkiye’de Mali Şeffaflığı Sağlamaya Yönelik Bir Uygulama: Analitik Bütçe Sınıflandırması, Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt:2, Sayı:1, ss.7
- DAYAR, Hatice ve ESENKAR, Yasemin, (2008), Analitik Bütçe sınıflandırma Sistemi İle Tahakkuk Esaslı Devlet Muhasebesinin Uygulanması ve Etkinliği: Maliye Bakanlığı Örneği, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, ss.263-294
- DEMİREL, Güner, (2001) , Yeni Bütçe Kod Yapısı, Bütçe Dünyası Dergisi, Yıl:2, Sayı: 8, Devlet Bütçe Uzmanları Derneği Yay., Eylül, ss.9
- DURAN, Lütfi, (1997) “Türkiye’de Bağımsız İdari Otoriteler”, Amme İdaresi Dergisi, S. 1, s.10
- ER, Selami, (2010), 5018 Sayılı Kanun Karşısında Düzenleyici Ve Denetleyici Kurumların Konumu, Dış Denetim Dergisi Temmuz - Ağustos – Eylül, Ankara, ss.185
- ERDOĞAN, F, Hüseyin, (2006), Bir Bağımsız Düzenleyici Kurum Olarak Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu, Ankara, ss.58
- GASSNER, Katharina. (2001), Contracts in Germany: Decentralization, Self-Regulation and Sector- Specific Regulators, Regulation of Network Utilities, Oxford University Press, pp. 98
- GOLDİN, Claudia ve LIBECAP, Gary. D. (1994), The Regulated Economy, The University Of Chicago Press.
- GÜL, Zehra, (2009), Bankacılık Sektöründe Bağımsız Düzenleyici Kurullar: Dünya ve Türkiye Uygulamalarının Karşılaştırmalı Analizi, İstanbul, ss.75
- GÜNAYDIN, Gökhan, (2002), Temsili Demokrasiye Elveda: Türkiye’de Üst KurullarGerçeği, Sayı:16, ss.24
- HANÇER, N.Selcan, (2003), Ekonomik Kodlama Açısından Analitik Bütçe Sınıflandırması, Bütçe Dünyası Dergisi, Sayı:16, Devlet Bütçe Uzmanları Derneği Yayınları, ss.8

- KABOĞLU, İbrahim, (1998), Çağdaş Anayasalarda Özgürlükleri Korumaya Yönelik Bağımsız İdari Otoriteler, Bağımsız İdari Otoriteler, Editör: İbrahim Kaboğlu, Alkım Yayıncılık, İstanbul, s.74
- KARACAN, Ali İhsan, (2002), Özerk Kurumlar Üzerine Denemeler, İstanbul: Creative Yayıncılık, Kasım.
- KILINÇ, Yavuz, KAVAS, Türkan, (2013), Türkiye’de Uygulanan Performans Esaslı Bütçeleme Süreci: Kocaeli Üniversitesi Örneği Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, ss. 104
- KİRMANOĞLU, Hülya. (2007), Kamu Ekonomisi Analizi, Beta Basım, 1.Basım,İstanbul.
- LEVI-FAUR, David, Jacint Jordana ve Fabrizio Gilardi, (2005), Regulatory Revolution by Surprise: On the Citadels of Regulatory Capitalism and the Rise of Regulocracy The 3rd ECPR Conference, Section 3:“Regulation in the Age of Governance”. Budapeste, pp. 45.
- MAJONE, Giandomenico, (1994), The Rise of Regulatory State in Europe, West European Politics.
- MAJONE, Giandomenico, (1996), “Regulation and Its Modes”, In Regulating Europe, Routledge, London, pp. 24
- MORRISON, Alan B., (1998), “How independent are independent regulatory agencies?”, Duke Law Journal, V, s. 252.
- ORAL, Ece, (2006), 5411 Sayılı Bankacılık Kanununa Göre Bankalar Karşısında BDDK’nın Konumu ve Yetkileri ADANA, ss.3
- ÖZER, M.Akif, (2007), Küreselleşme Sürecinde Değişen Kamu Hizmeti Anlayışı ve Bağımsız İdari Otoriteler Sorunu, Kamu Yönetiminin Yapısal ve İşlevsel Sorunları, Editörler: M.Akif Çukurçayır, Gülise Gökçe, Çizgi Kitabevi, Konya.
- ÖZKAYALAR, Mustafa, (2007), Refah Devletinden Düzenleyici Devlete: Üst Kurullar ve Türkiye Örneği, Hatay, Yüksek Lisans Tezi.
- ÖZTÜRK, Ebru, (2003), Türk İdare Sisteminde Rekabet Kurumunun Yeri ve Diğer Bağımsız İdari Otoritelerle Karşılaştırılması, Rekabet Kurumu Uzmanlık Tezi, Ankara.
- PİŞKİN, Ramazan, (2010), Türkiye’de Düzenleyici Kurumlar ve Üst Kurulların Görevleri ve İşlevleri Konya-2010.

- ŞANLISOY, Selim ve ÖZCAN, Abdolvahab, (2006) Türkiye’de Bağımsız Düzenleyici Kurumların Bağımsızlığı, Siyasa, Yıl : 2, Sayı:3-4.
- SEZEN, Seriy, (2003), Türk Kamu Yönetiminde Kurullar. Ankara: TODAİE.
- SEZEN, Seriy, (2007), Independent regulatory agencies in Turkey: Are they really autonomous? Public Administration and Development pp.320
- SOBACI, M.Zahid, (2006), Türk İdari Teşkilatındaki “Adalar”: Bağımsız İdari Otoriteler, Uludağ Üniversitesi, s.159
- SÖNMEZ, Ümit, (2007), Bağımsız Düzenleyici Kurumların Kuramsal Altyapısı ve Gelişimi, Kamu Yönetimi: Yöntem ve Sorunlar, Editör: Y.Üstüner, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- TAN, Turgut, (2003), Bağımsız, İdari Otoriteler veya Düzenleyici Kurullar, Türkiye’deKamu Yönetimi, Amme İdaresi Dergisi,Cilt No:35, Haziran 2012 Ankara, ss.14
- TAVLI, Orhan, (2008), Bir Bağımsız İdari Otorite Örneği Olarak Kamu İhale Kurumu İstanbul.
- THATCHER, Mark, (2002), Regulation After Delegation: Independent Regulatory Agencies in Europa, Journal of European Public Policy, pp. 954-972.
- TÜĞEN, Kamil, (2009), Devlet Bütçesi, İzmir, Dokuz Eylül Üniversitesi, İ.İ.B.F Maliye Bölümü, Sekizinci Baskı, Bassaray Matbaası.
- TOSUN, Ertan, (2003), Analitik Bütçe Sınıflandırması, Bütçe Dünyası Dergisi, Cilt: 2, Sayı:15, Devlet Bütçe Uzmanları Derneği Yay., ss.4
- TÜRE, Fatih, (2004), Bağımsız İdari Otoritelerin Türk Yönetim Yapısı İçerisindeki Yeri, T.C. Muğla Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Tartışma Tebliğleri, s.3.
- VOGEL, Steven, K, (1996), Freer Markets, More Rules: Regulatory Reform in Advanced Industrial Countries, Cornell University Press, Ithaca pp.81
- UÇAR, Özge, P. ve KARATEPE, Ahmet, (1999), OECD Ülkelerindeki Rekabet Otoriteleri Örgütlenişlerinin Karşılaştırılması, Ankara.
- ULUSOY, Ali, (1999) "Bağımsız İdari Kurumlar", Danıştay Dergisi, Sayı:100, ss. 4.
- ULUSOY, Ali, (1998), Kamu Hizmetleri Anlayışında Yeni Yönelimler: Avrupa Yapılanmasının Kamu Hizmeti Teorisine Etkileri, Amme İdaresi Dergisi, sayı:31/2, 1998, ss.32-33.

- ULUSOY, Ali, (2003) Bağımsız idari Otoriteler, Turhan Kitabevi, Ankara.
- UYVAL, Mehmet, (2007) Bağımsız İdari Otoriteler ve Türk Kamu Yönetimine Etkileri, İSPARTA.
- YATAGANAS, Xenophon, A, (2001), Delegation of Regulatory Authority in the European Union, Harvard Jean Monnet Working Paper 03/01. pp.81
- YURTSEVER, Gürdoğan, (2008), Bankacılığımızda İç Kontrol, Türkiye Bankalar Birliği, Yayın No:256, İstanbul.

ELEKTRONİK KAYNAKLAR

- BİLGİN, Tefik, (2009), 2. Uluslararası Finans Zirvesinde Yaptığı Konuşma 2005, <http://www.bddk.org.tr/>, Erişim Tarihi: 08.10.2015
- <http://www.lib.baskent.edu.tr> , Erişim Tarihi: 10.12.2015
- <http://www.bumko.gov.tr/TR,41/butce-hazirlama-sureci.html>, Erişim Tarihi: 18.11.2015
- http://vatandas.uyap.gov.tr/danistay/portal_baslangic.uyap?param=user Erişim Tarihi: 11.12.2015
- <http://www3.epdk.org.tr/index.php/dogalgaz-piyasasi/yayinlar-raporlar/12-icerik/dogalgaz-icerik/1817-ddb-aylik-yayinlar-raporlar> Erişim Tarihi: 01.09.2015
- http://www.kgk.gov.tr/custom_page-210-vizyon---misyon.html, Erişim Tarihi: 08.10.2015
- http://www.ihale.gov.tr/kurum_faaliyet_raporlari-25-1.html Erişim Tarihi: 04.11.2015
- www.lib.lsu.edu/gov/Independent Erişim Tarihi: 29.10.2015
- <http://www.bumko.gov.tr/TR,5439/2015-yili-butce-gerekcesi.html> Erişim Tarihi: 29.12.2015
- <http://www.spk.gov.tr/indexcont.aspx?action=showpage&showmenu=yes&menuid=0&pid=0&subid=1&submenuheader=0> Erişim Tarihi: 22.11.2015
- <http://www.rekabet.gov.tr/tr-TR/Sayfalar/Baskanligin-Gorev-ve-Yetkileri> Erişim Tarihi: 19.09.2015
- <http://www.rtuk.org.tr/#> Erişim Tarihi: 01.12.2015
- <http://www.sayistay.gov.tr/karar/SGKK/> Erişim Tarihi: 27.10.2015

https://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/tbmm_kararlari_sd.sorgu_baslangic, Erişim Tarihi: 14.12.2015

<http://www.tapdk.gov.tr/tr/kurumsal/kurum-hakkinda.aspx> Erişim Tarihi: 09.12.2015

<http://www.btk.gov.tr/tr-TR/Birim-Gorevi/Destek-Hizmetleri-Dairesi-Baskanligi> Erişim Tarihi: 11.11.2015

<http://www.tmsf.org.tr/Aspx/kk/ashx/file.ashx?type=1&uploadId=597> Erişim Tarihi: 08.12.2015

<http://www.turkhukuksitesi.com/serh.php?did=2033> Erişim Tarihi: 28.12.2015

http://www.bddk.org.tr/WebSitesi/turkce/Kurum_Bilgileri/Yillik_Raporlar/4789bddk_yillik_rapor_2005.pdf, Erişim Tarihi: 26.09.2015

http://www.bddk.org.tr/WebSitesi/turkce/Kurum_Bilgileri/Yillik_Raporlar/4790bddk_yillik_rapor_2006.pdf, Erişim Tarihi: 01.10.2015

http://www.bddk.org.tr/WebSitesi/turkce/Kurum_Bilgileri/Yillik_Raporlar/4791bddk_yillik_rapor_2007.pdf, Erişim Tarihi: 18.12.2015

[http://www.bddk.org.tr/WebSitesi/turkce/Kurum_Bilgileri/Yillik_Raporlar/6242YFR2008\(Internet\).pdf](http://www.bddk.org.tr/WebSitesi/turkce/Kurum_Bilgileri/Yillik_Raporlar/6242YFR2008(Internet).pdf), Erişim Tarihi: 09.11.2015

http://www.bddk.org.tr/WebSitesi/turkce/Kurum_Bilgileri/Yillik_Raporlar/7759BDDK_YFR_2009.pdf, Erişim Tarihi: 21.12.2015

http://www.bddk.org.tr/WebSitesi/turkce/Kurum_Bilgileri/Yillik_Raporlar/9391yfr_2010_internet.pdf, Erişim Tarihi: 07.11.2015

http://www.bddk.org.tr/WebSitesi/turkce/Kurum_Bilgileri/Yillik_Raporlar/10759yfr2011internet2.pdf, Erişim Tarihi: 02.11.2015

http://www.bddk.org.tr/WebSitesi/turkce/Kurum_Bilgileri/Yillik_Raporlar/11922yfr2012internet22nisan.pdf, Erişim Tarihi: 28.12.2015

http://www.bddk.org.tr/WebSitesi/turkce/Kurum_Bilgileri/Yillik_Raporlar/13028yfr2013internet.pdf, Erişim Tarihi: 18.11.2015

http://www.bddk.org.tr/WebSitesi/turkce/Kurum_Bilgileri/Yillik_Raporlar/14190yfr2014nihai_internet.pdf, Erişim Tarihi: 01.12.2015

KANUNLAR VE YÖNETMELİKLER

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, 17'nci madde.

5411 sayılı Bankacılık Kanunu, 101'inci madde.

6085 sayılı Sayıştay Kanunu, 12'nci madde.

BDDK Teşkilat Yönetmeliği, 2014:2-3

DİZİN

A

Analitik Bütçe Sistemi xv, 34

B

BDDK . v, viii, xii, xiii, xiv, xv, 1, 2, 15,
21, 26, 28, 29, 30, 31, 34, 35, 36, 40,
41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50,
51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60,
61, 62, 63, 64, 65, 67, 68, 69, 70, 71,

72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81,
82, 83, 84, 85, 88, 89, 92, 96

D

DDK ...v, vi, xv, 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10,
11, 14, 15, 17, 18, 19, 20, 21, 33, 38,
39, 40, 43, 44, 55, 67, 82, 83, 85, 86,
87, 89

P

Performans Esaslı Bütçe Sistemi..34, 35